

© TERÜLET ÉS NÉPESSÉG ©

Budapest népessége 1925 végén.

Population de Budapest à la fin de 1925.

Résumé. Conjointement avec le **relèvement général** effectué le 1er décembre 1925 en vue de perfectionner la liste électorale pour les élections législatives, on a **recensé**, le 24 décembre 1925, la **population de Budapest**. Tandis que le relèvement général portait sur le nombre de la population résidente suivant le sexe et les principaux groupes d'âge, le recensement de Budapest avait pour but d'établir la formation des importantes données démographiques de la population de fait (présente).

Des données préliminaires, il ressort que, depuis 1920, par suite de la dépression économique générale, la population de Budapest ne s'accrut que dans une légère mesure. Le mouvement des constructions a été également faible; c'est plutôt dans le territoire extérieur de la ville qu'on a bâti des maisons d'ailleurs de petites dimensions ou de caractère provisoire. En 1925, à Budapest, le nombre des maisons était de 21.821 contre 20.020 en 1920, et celui des locaux loués — y compris, en dehors des logements, les magasins et les bureaux — de 259.629 contre 240.640 en 1920.

Lors du recensement de 1920, la ville de Budapest avait 928.996 habitants, et à Noël 1925, 960.535; donc, pendant cette période de cinq années, l'accroissement a été de 31.539 âmes (3.4%). Entre 1910 et 1920 déjà, la population de Budapest s'accrut peu (5.5%). Cela s'explique par le fait que pendant et après la guerre, un grand nombre d'habitants — ressortissants étrangers, etc. — ont quitté la ville et que, par suite du marasme économique amené par la guerre, le nombre des ouvriers industriels a diminué d'environ 40.000, et celui des domestiques, de 20.000. La réduction de l'effectif de l'armée a fait, depuis 1920, une nouvelle lacune dans la population de Budapest. De même, à cause du nombre très bas des nés-vivants, l'accroissement naturel y fut très défavorable: de 1920 à 1925, il n'a été que de 1.696.

On ne dispose pas encore de données plus détaillées sur le recensement du 24 décembre 1925. D'après le relèvement du 1er décembre 1925, fait pour la liste électorale, la population résidente de Budapest était de 949.994 âmes. En raison de la diminution

du nombre des soldats et des ouvriers industriels, dans la population habitant Budapest, il y avait, en 1925, 1.178 femmes sur 1000 hommes, contre 1154 femmes en 1920. On peut dire que c'est une proportion défavorable, la ville de Budapest s'étant développée depuis 1920. Le décroissement assez considérable de la population d'au-dessous de 18 ans, qu'on peut expliquer par la diminution du nombre des nés-vivants, est également un fait défavorable.

Le tableau ci-dessous présente, par arrondissements, les données préliminaires, élaborées jusqu'ici, des dénombremens de la population du 1 et du 24 décembre 1925.

Azzal az országos összeírással kapcsolatban, melyet a belügyminisztérium 4700/1925. számú körrendeletével az országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékének tökéletesbítése céljából az 1925. év végén Magyarország egész területén elrendelt, Budapest székesfőváros Tanácsa — egy, bár szűkebb keretű — de általános népszámlálást is hajtatott végre. Évtizedes szokás és gyakorlat írja elő, hogy a nagy népszámlálások közötti időszak közepén Budapesten külön kisebb népszámlálás rendeztessék s a mai súlyos viszonyok között különös érdekek fűződtek ahhoz, hogy Budapest népesedési, gazdasági és szociális fejlődése újabb felvétel útján kideríttessék. A székesfőváros Tanácsa ez okból nem is zárkózott el az ezen műveletek végrehajtásához szükséges jelentékeny költségek megszavazása elől és a fővárosi statisztikai hivatal örömmel látott hozzá az összeírások előkészítéséhez. A két összeírás más-más alapból indult ki, de egymást kiegészítette és bizonyos fokig ellenőrizte. A belügyminiszteri rendelet értelmében a december 1-i állapot alapján mindenkit ott kellett összeírni, ahol e napon állandóan lakott, még ha az összeírás idejében ideiglenesen távol volt is. Ez az összeírás tehát a *rendes lakosságot* volt hivatva megállapítani. Ezzel szemben a székesfőváros Tanácsa által elrendelt népszámlálás — a régi gyakorlathoz híven — a *tényleges népességet* vette fel, figyelmen kívül hagyva az ideiglenesen távollevőket, de felölelve az ideiglenesen jelenlevőket. A népszámlálás időpontja december 24-ike volt, ily összeírásra nem nagyon alkal-

mas nap, mert számos budapesti lakó e napon rendes lakóhelyétől távol szokott lenni s így a felvételtől természetesen kimaradt. De a felvételnek az országos összeírással való egybekapcsolása, mely január első napjaira már az összeírás eredményeinek közlését követelte meg, más időpont választását nem tette lehetővé. A műveletben közreműködő 500 számlálóbiztos (fővárosi tisztviselők és tanítók) egyidőben osztották ki és gyűjtötték vissza a két összeírás felvételi íveit, melyek a kerületi népszámlálási irodákban történt felülvizsgálat után kerültek egyrészt a székesfőváros Tanácsának a választási ügyeket intéző IV. ügyosztályába, másrészt a fővárosi statisztikai hivatalba.

Az országos összeírás anyaga kizárólag választási célokra lévén rendelve, statisztikai feldolgozás tárgyát nem képezhetette; eredményeiből csakis a rendes lakosságnak nem szerinti eloszlását (a 18 éven felüliek és aluliak megkülönböztetésével) állapíthattuk meg, melynek házankinti adataiból egy, a m. kir. központi statisztikai hivatal által megkívánt főösszesítés készült el. A népszámlálás anyaga ellenben a fővárosi statisztikai hivatalban tüzetes feldolgozás tárgyát fogja képezni, mely kiterjed a házaknak és lakásoknak statisztikájára s a népességre nem, kor, szülőhely, anyanyelv, hitfelekezet, foglalkozás, a család-főhöz való viszonya és a Budapesten való tartózkodás tartama szerinti tüzetes részletezésére. Addig is, míg ezen feldolgozás eredményei rendelkezésre fognak állani, a népszámlálás előzetes főeredményeit az alábbiakban közöljük.

Az 1920. évi népszámlálás óta letelt öt esztendő oly gazdasági depresszió időszaka, mely eleve kizárt minden vérmes reményt oly irányban, hogy lényeges népszaporulatot várhassunk. Bár egyes hírlapok azzal kecsegtették olvasóikat, hogy Budapest népessége feltétlenül eléri a milliót, a viszonyokkal ismerősök előre sejtették, hogy az eredmény csak mérsékelt lesz. A tényleges eredmény mindazáltal valamivel kedvezőbb volt, mint aminőre számítottunk, ami annak tanujele, hogy Budapest a jelenlegi nehéz viszonyok közepette is a fejlődés útján maradt.

Az elmúlt öt évben az *építkezési mozgalom* lanyha volt. Az első éveknek majdnem teljes passzivitása után az építkezések csak lassan indultak meg, s nagyobb épületek csekély számmal emeltettek. A külterületen mindamellett elég sok apró ház épült, s végeredményben a házak száma 1920 óta 20.020-ról 21.821-re emelkedett. Ebből a szaporulatból azonban

csak 405 ház esik a beltelekre, míg a külteleken 1396-tal növekedett a házak száma. Ennek a szám szerint elég nagy szaporulatnak azonban azért nincs nagyobb jelentősége, mert túlnyomóan apró kis házak keletkeztek (csak 1—2 lakással), sőt vannak közöttük nagyobb számmal olyan viskók és ideiglenes jellegű bódék is (mint pl. a Lóversenyter ideiglenes bódéi, számszerint 75), melyeket a népszámlálás háznak kénytelen ugyan tekinteni, de voltaképpen ezek nem szilárd építkezések és nem is jelentik a házállomány gyarapodását. Az egyes kerületek közül legtöbb volt a házszaporulat az I-ben (499), a VII-ben (392), a III-ban (330) és a VI-ban (320).

A *lakások* számát ma még nem ismerjük; az előzetes eredmények csak a *bérlemények* számát adják, melyekben bennfoglaltatnak a lakásokon kívül az üzletek, irodák stb. Az utolsó évtődben a bérlemények száma 240.640-ről 259.629-re emelkedett; az emelkedés tehát 18.989, miből 11.063 jut a beltelekre és 7926 a kültelekre. A házak számával összehasonlítva, kiviláglik a külteleken épült házak kicsi volta; a belteleki házszaporulatra, házankint 27 bérlemény esik, a külteleken ellenben csak 6. Kerületenkint tekintve, legnagyobb volt a szaporulat a VI-ban (3017), VII-ben (2997) és X-ben (2949).

A *népesség* száma az 1920. évi népszámlálás szerint 928.996 volt, 1925 végén **960.535**, a szaporulat tehát **31.539 lélekre** rúg. Ez a szaporulat csekély, de még sem kedvezőtlen s biztató jele annak, hogy Budapest a legnehezebb időben is a fejlődés útján maradt. Az előző évtizedeknek százezrekre rúgó gyarapodása századunk első évtizedében kezdett alábbhagyni, de még a világháború évtizedében is, amikor Bécs lakossága 189.493 lélekkel és Berliné 154.827 lélekkel *fogyott*, fővárosunk népessége 48.625 fővel, vagyis 5,5 százalékkal *gyarapodott*. Az utolsó öt év gyarapodása ennél még valamivel kedvezőbb, mert félannyi idő alatt 31.539 főnyi, vagyis 3,4 százalékos szaporulatot eredményezett. Budapest népgyarapodása az utolsó 55 év alatt táblázatunk szerint alakult.

Az utolsó másfél évtized csekély gyarapodása a világháború okozta gazdasági pangás következménye. A világháború következtében nagy néptömegek hagyták el Budapestet, kivált a külföldi honosok és idegenajkúak (tótok, horvátok, szerbek, románok) száma apadt le erősen. De megcsappant az ipari munkások száma is; a nagyipari vállalatok számának 1296-ról 794-re való csökkenése

A Budapesten 1925 december 24-én végrehajtott népszámlálás előzetes eredményei.

Résultats préliminaires du recensement de Budapest effectué le 24 décembre 1925.

Kerület Arrondissement	Házak száma Nombre des maisons		Bérlemények száma (lakások, üzletek, irodák stb.) — Nombre des locaux loués (logements, magasins, bureaux etc.)		Tényleges népesség száma Nombre de la population de fait		A népesség szaporulata Accroiss. de la population 1920—1925		Rendes népesség száma 1925 december 1-én Nombre de la population résidante à Budapest le 1er décembre 1925		
	1920	1925	1920	1925	1920 dec. 31 au 31 déc.	1925 dec. 24 au 24 déc.	általáb. en nom- bres absolus	%	férfi hom- mes	nő fem- mes	együtt total
a) Kerületek szerint. — Par arrondissements.											
I.	3.406	3.905	23.718	25.764	96.609	101.686	5.077	5·2	45.812	53.709	99.521
II.	1.612	1.735	12.875	13.588	48.705	50.708	2.003	4·1	22.544	27.398	49.942
III.	2.505	2.835	14.124	15.174	51.164	55.693	4.529	8·9	26.537	28.882	55.419
Jobbpart — Rive droite .	7.523	8.475	50.717	54.526	196.478	208.087	11.609	5·9	94.893	109.989	204.882
IV.	522	531	8.272	9.086	28.306	26.123	-2.183	-7·7	11.169	15.074	26.243
V.	1.017	1.054	19.431	21.418	72.149	72.938	789	1·1	31.701	40.807	72.508
VI.	2.861	3.181	41.188	44.205	160.361	164.152	3.791	2·4	75.122	88.261	163.383
VII.	2.716	3.108	45.241	48.238	176.321	181.049	4.728	2·6	81.484	98.253	179.737
VIII.	2.019	2.013	37.447	38.875	145.408	145.983	575	0·4	65.877	78.251	144.128
IX.	1.381	1.278	23.675	25.663	91.128	97.425	6.297	6·9	44.524	50.491	95.015
X.	1.981	2.181	14.669	17.618	58.845	64.778	5.933	1·0	31.430	32.668	64.098
Balpart — Rive gauche .	12.497	13.346	189.923	205.103	732.518	752.448	19.930	2·7	341.307	403.805	745.112
Budapest	20.020	21.821	240.640	259.629	928.996	960.535	31.539	3·4	436.200	513.794	949.994
b) Részletezés bel- és kültelek szerint. ¹											
a) Spécification par territoire intérieur et extérieur. ¹											
I. beltelek — Territ. intér.	1.874	2.033	17.859	19.796	70.650	74.017	3.367	4·8	32.767	40.748	73.515
kültelek — „ extér.	1.532	1.872	5.859	5.968	25.959	27.669	1.710	6·6	13.045	12.961	26.006
II. beltelek — „ intér.	1.287	1.324	11.991	12.569	45.338	46.832	1.494	3·3	20.814	25.268	46.082
kültelek — „ extér.	325	411	884	1.019	3.367	3.876	509	15·1	1.730	2.130	3.860
III. beltelek — „ intér.	1.698	1.782	11.601	12.010	42.160	44.060	1.900	4·5	20.843	23.044	43.887
kültelek — „ extér.	807	1.053	2.523	3.164	9.004	11.633	2.629	29·2	5.694	5.838	11.532
Jobbpart — Rive droite :											
beltelek — Territ. intér.	4.859	5.139	41.451	44.375	158.148	164.909	6.761	4·3	74.424	89.060	163.484
kültelek — „ extér.	2.664	3.336	9.266	10.151	38.330	43.178	4.848	12·7	20.469	20.929	41.398
V. beltelek — Territ. intér.	871	912	17.022	18.932	63.121	62.793	-328	-0·5	26.532	35.857	62.389
kültelek — „ extér.	146	142	2.409	2.486	9.028	10.145	1.117	12·4	5.169	4.950	10.119
VI. beltelek — „ intér.	1.520	1.572	27.258	28.819	105.657	104.647	-1.010	-0·9	45.775	58.399	104.174
kültelek — „ extér.	1.341	1.609	13.930	15.386	54.704	59.505	4.801	8·8	29.347	29.862	59.209
VII. beltelek — „ intér.	1.557	1.576	36.197	38.088	140.346	140.746	400	0·3	62.926	76.680	139.606
kültelek — „ extér.	1.159	1.532	9.044	10.150	35.975	40.303	4.328	12·0	18.558	21.573	40.131
IX. beltelek — „ intér.	1.008	1.018	18.955	19.490	70.220	71.796	1.576	2·2	32.864	38.774	71.638
kültelek — „ extér.	373	260	4.720	6.173	20.908	25.629	4.721	22·5	11.660	11.717	23.377
Balpart — Rive gauche :											
beltelek — Territ. intér.	7.497	7.622	145.151	153.290	553.058	552.088	-970	-0·2	245.143	303.035	548.178
kültelek — „ extér.	5.000	5.724	44.772	51.813	179.460	200.360	20.900	11·6	96.164	100.770	196.934
Budapest:											
beltelek — Territ. intér.	12.356	12.761	186.602	197.665	711.206	716.997	5.791	0·8	319.567	392.095	711.662
kültelek — „ extér.	7.664	9.060	54.038	61.964	217.790	243.538	25.748	11·8	116.633	121.699	238.332

¹⁾ A IV. és VIII. kerületnek nincs kültelek, a X. kerületnek nincs beltelek. — Les IVe et VIIIe arrondissements n'ont pas de territoire extérieur, le Xe arrondissement n'a pas de territoire intérieur.

Budapest népgyarapodása 1869—1925.

*Accroissement de la population de Budapest
de 1869 à 1925.*

Népszámlálás éve <i>Année du recensement</i>	Népesség száma mindössze <i>Population totale</i>	Szaporulat az előző népszámláláshoz képest <i>Accroissement depuis le recensement précédent</i>	
		mindössze <i>total</i>	%-ban <i>en %</i>
1869 . . .	280.349	—	—
1880 . . .	370.767	90.418	32.3
1890 . . .	506.384	135.617	36.6
1900 . . .	733.358	226.974	44.8
1910 . . .	880.371	147.013	20.0
1920 . . .	928.996	48.625	5.5
1925 . . .	960.535	31.539	3.4

folytán a munkások száma negyvenezerrel kisebbedett. A cselédek száma is húszezerrel fogyott. 1920 után semmivel sem javultak a viszonyok. sőt a katonaságnak a trianoni békediktátum követelte erős leszállítása újabb ürt idézett elő népességünkben. Némileg csökkentőleg hatott a felvétel időpontja (karácsony napja) is, amidőn sok budapesti lakos volt távol és sokkal kevesebb idegen tartózkodott itt, mint más időben. A gyenge gyarapodás egy másik tényezője a kedvezőtlen népmozgalom. Fővárosunk népgyarapodásában ugyan a természetes népmozgalom mindig csak másodrendű tényező volt, mégis normális viszonyok között évtizedenként 60—67.000 lélekkel multák felül a születések a haláleseteket s így ez úton is nem megvetendő néptömeggel gyarapodott népességünk. A világháború évtizedében ez a természetes szaporulat nemcsak teljesen megszűnt, hanem a kedvezőtlen halandósági viszonyok folytán még 14.387 főnyi hiány is állott be. Az utolsó öt év népmozgalma sem volt sokkal kedvezőbb: a halálesetek a születéseket több esztendőben meghaladták, úgyhogy az év-ötöd természetes népmozgalma csak 1.696 főnyi többlettel zárult. Budapest tehát az utolsó tizenöt év alatt majdnem kizárólag a kívülről való bevándorlás által szaporíthatta népességét.

Áttérve a szaporulat városrészek szerinti megoszlásának vizsgálatára, először is megállapítható, hogy a szaporulat a jobboldalon sokkal intenzívebb volt, mint a pesti oldalon. Amott 11.609, itt 19.930 lélekkel gyarapodott a népesség, a szaporulat tehát ott 5.9% volt, itt ellenben csak 2.7%. Az egyes kerületeket tekintve, a legintenzívebb népnövekvést a III. kerületben (8.9%), a IX. kerületben (6.9%) és az I. kerületben (5.2%) találjuk, a Belvárosban pedig 2.183 főnyi (7.7%) apadást észlelhetünk. Általános jelensége az

utolsó öt év népmozgalmának, hogy a főváros belső részeiben a népesség teljesen stagnál, sőt helyenkint csökkent s csakis a külső periferiákon mutatkozik gyarapodás. A beltelek összes szaporulata nem több 5.791 léleknél (vagyis csak 0.8%), míg a kültelek népessége 25.748 fővel, azaz 11.8%-kal növekedett. Legerősebb volt a külbelki abszolút gyarapodás Kőbányán és a külső Teréz- és Ferencvárosban, melyeknek népessége 5.933, 4.801 és 4.721 lélekkel szaporodott, míg ezzel szemben a Lipót- és Terézváros beltelkének népessége csökkent, a Józsefváros és a belső Erzsébetvárosé majdnem változatlan maradt. A gyarapodás arányait tekintve, a *külteleken* legerősebb volt a növekvés Óbudán (29.2%), a Ferencvárosban (22.5%), a II. kerületben (15.1%), az V. kerületben (12.4%) és a VII. kerületben (12.0%). A budai kerületekben nemcsak a gyarapodás intenzitása volt erős, de a népesség számbeli növekedése is jelentékeny volt. Újabb időben itt fejlődik Budapest a legszebben.

A népesség demográfiai viszonyaira vonatkozólag adataink ma még nincsenek. Érdekes összehasonlításra adnak azonban alkalmat a december 1-i állapot szerint végrehajtott országos összeírásnak a *rendes lakosságra* vonatkozó adatai. Ez az összeírás 949.994 lelket eredményezett, tehát 10.541-gyel kevesebb, mint a népszámlálás. A rendes népesség Budapesten mindig kevesebb volt, mint a tényleges, a különbözet p. o. 1890-ben ötszáz-ezer lakó mellett 6.000, 1900-ban hétszáz-ezer lakó mellett 14.000 volt. Ha ez a különbözet ma csak tízezer főre rúg, erre a felvétel időpontjának is lehetett befolyása.

Érdeklődésünkre tarthatnak igényt az összeírásnak a *nemek megoszlására* vonatkozó adatai. 1920-ban 431.290 férfi mellett 497.706 nőt írtak össze, ma a férfiak száma 436.200, a nők ellenben 513.794. A nők többlete tehát 1920-ban 66.416 volt, 1925-ben 77.594, vagyis ezer férfira jutott 1920-ban 1154 nő, 1925-ben ellenben 1178. Nem szabad felednünk, hogy a két adat nem teljesen egyenértékű, mert amaz a tényleges, ez a rendes népességre vonatkozik. A különbség azonban sokkal nagyobb, mint amekkorát ez a körülmény okozhat, sőt ma már oly nagy, hogy méltán aggodalmat okozhat népességünk további egészséges fejlődése tekintetében. Okát megtalálni nem nehéz. Ha azt látjuk, hogy az utolsó öt év alatt a férfiak száma csak 4.910 fővel, a nők ellenben 16.088-cal emelkedett, kétségkívül a férfiak elvándorlására kell következtetnünk. Ezt két tényező idézhette

elő: a régebben közel 17.000 főre rúgó katonaság erős apasztása és férfimunkások elvándorlása.

A férfihány mellett szomorú jelenség a *fiatalkorúak* számának erős csökkenése. Dacára annak, hogy a főváros népessége az elmúlt évötödben számszerint megerősödött, a 18 éven aluliak száma érezhetően csökkent. Volt ugyanis 18 éven aluli:

	fiú	leány	együtt
1920-ban	118.487	122.074	240.561
1925-ben	108.785	113.571	222.356
a csökkenés tehát	9.702	8.503	18.205

Ismét rá kell mutatnunk arra, hogy az 1925. évi adatok a rendes népességre vonatkoznak, az 1920. évié pedig a ténylegesre, tehát az adatok nem teljesen egyenértékűek és mivel a rendes népesség a ténylegesnél mindig kisebb, 1925-re is kisebb számokat kellett várnunk. De a népességnek ez idő alatt észlelhető (3·4%-os) emelkedése mellett ez a hiány korántsem lehet ekkora. Nem lehet ekkora, mert a december 1.-i összeírásban felvettettek mindazok a tanulók is, kik a december 24.-i népszámlálásban — mint akkor ideglenesen távollevők — nem szerepelhettek, viszont a 18 éven felülieknél oly nagy többletet találunk, mely arra utal, hogy e különbségek nem alapulhatnak (vagy csak kis mértékben alapulhatnak) a két felvétel eltérő alapelvein. 18 éven felüli lakos volt ugyanis Budapesten:

	férfi	nő	együtt
1920-ban	312.803	375.632	688.435
1925-ben	327.415	400.223	727.638
az emelkedés tehát	14.612	24.591	39.203

Nincs kizárva, hogy a korcsoportokban mutatkozó nagy eltérések arra vezethetők vissza, hogy 1925-ben a 18 éves korban levő egyének már a 18 éven felüliek közé számítottak, de ez a technikai hiba sem magyarázhatja ki a nagy eltéréseket, mert az ezen korévben levők száma nem haladhatja meg a tizenhatezret, úgyhogy még mindig hiány marad a fiatal korosztályoknál, szemben az idősebb korúak tekintélyes szaporulatával.

A fiatalkorúaknak ez az erős számbeli csökkenése rendkívül súlyos tünete népmozgalmunknak. Kétségtelen, hogy amidőn Budapest népességének 1910 óta 880.371 lélekről 960.535-re való emelkedése mellett a 18. évig terjedő fiatal korok létszáma 240.561-ről 222.356-ra szállott alá, itt népesedésünknek oly megromlásával állunk szemben, mely a legnagyobb mértékben aggasztó. Okai eléggé ismeretesek: a születések száma, mely a háború előtti normális években átlag 22—23.000 volt, 1915 óta állandóan csökken és immár tizenhatezerre szállt alá. Az utolsó évtizedben kerek 50.000 születés maradt el, s ha hozzávesszük, hogy a világháború óta a gyermekhalandóság is jóval magasabb, mint azt megelőzőleg, a sivár kép magyarázata leplezetlenül áll előttünk.

Ime: Budapest népessége az utolsó években is gyarapodott. De a gyarapodás kizárólag kívülről jön, a nemzet életfája fővárosunkban elsorvad, s ha e súlyos bajon segíteni nem tudunk, ki fog veszni az a fiatal nemzedék, melytől fővárosunk és hazánk újjáépítését kellene várnunk.

Thirring Gusztáv dr.

SZOCIÁLIS STATISZTIKA

Munkanélküliség Magyarországon az 1926. év január havában.

Chômage en Hongrie au mois de janvier 1926.

Résumé. En Hongrie, au mois de janvier 1926, le nombre des chômeurs s'est élevé à 30.056, ce qui correspond, par rapport au mois précédent, à un accroissement de 7·4%. Cela tenait principalement à l'aggravation de la situation du marché du travail de province: le nombre des chômeurs provinciaux a augmenté, en janvier, de 5·3%. A Budapest, on a relevé 18.548 sans-travail, ce qui fait 61·7% de tous les chômeurs.

En janvier 1926, 17·6% des chômeurs ont trouvé du travail, et l'Office public de

placement a enregistré 13.704 demandes de travail contre 3712 offres d'emploi. Il y a eu 2406 placements; par conséquent, pour 100 offres d'emploi, la proportion des placements a été 65.

A munkásérdekképviseltek által nyilvántartott munkanélküliek száma januárban, mint a munkapiac tekintetében az év legkritikusabb hónapjában, jelentékeny mértékben emelkedett, a hó végén ugyanis 30.056 egyén volt munka nélkül, 2072-vel (7·4%-kal) több, mint az előző hónapban. Remélhető, hogy ez az

I. A magyarországi szociáldemokrata szakszervezetek által kimutatott munkanélküliek számának megoszlása foglalkozás szerint 1925 és 1926 január havában.

Nombre et répartition par profession des chômeurs relevés, en janvier 1925 et 1926, par les syndicats professionnels socialistes-démocrates de Hongrie.

Foglalkozás <i>Profession</i>	1925	1 9 2 6		
	jan. janv.	j a n u á r j a n v i e r		
	Össz. Total	Férfi Hom.	Nő Femm.	Össz. Ensemb.
Aranyműves <i>Orfèvres</i>	26	68	21	89
Borbély <i>Coiffeurs</i>	36	8	7	15
Bőrmunkás <i>Ouvriers en cuir</i> . .	104	71	103	174
Bőröndös <i>Faiseurs de malles</i> .	60	150	9	159
Cipész <i>Cordonniers</i>	2090	981	168	1149
Élelmezési munkás <i>Ouvr. d'alimentation</i>	839	667	18	685
Építő <i>Ouvr. de bâtiment</i> .	11658	8251	—	8251
Famunkás <i>Ouvriers en bois</i> . .	2717	2956	64	3020
Fényképész <i>Photographes</i> . . .	33	6	1	7
Grafikus <i>Ouvriers graphiques</i>	51	48	25	73
Húsipari munkás <i>Ouvr. d'ind. de la viande</i>	1160	591	—	591
Kalapos <i>Chapeliers</i>	74	93	37	130
Kereskedelmi alk. <i>Empl. de commerce</i>	184	288	23	316
Kesztyűs <i>Gantiers</i>	—	4	—	4
Könyvkötő <i>Relieurs</i>	258	126	198	324
Magántisztviselő <i>Employés privés</i> . .	954	674	467	1141
Mintakészítő <i>Faiseurs de modèles</i>	118	121	—	121
Nyomdász <i>Typographes</i>	491	265	92	357
Pénzügyi tisztvis. <i>Empl. d'établ. de crédit</i>	4093	1329	969	2298
Pénzügyi segéd. <i>Ouvr. auxil. d'établ. de cr.</i>	380	63	—	63
Segédmunkás <i>Ouvriers auxiliaires</i>	149	46	1	47
Szabó <i>Tailleurs</i>	381	377	215	592
Szállítási munkás <i>Ouvriers de transport</i>	68	163	—	163
Szállodai, éttermim. <i>Ouvr. d'hôtel et de rest.</i>	878	860	—	860
Szobrász <i>Sculpteurs</i>	136	150	—	150
Textilmunkás <i>Ouvr. d'industr. textile</i>	17	16	14	30
Üveges <i>Vitriers</i>	55	56	3	59
Vasmunkás <i>Ouvriers en fer</i> . . .	9377	7237	36	7273
Vegyész <i>Chimistes</i>	237	157	38	195
Zenész <i>Musiciens</i>	17	42	—	42
Összesen — Total:	36641	25864	2514	28378
Ebből Budapest: <i>Dont à Budapest:</i>	22392	—	—	16870

II. A keresztényszocialista szakszervezetek országos szövetsége által kimutatott munkanélküliek száma foglalkozás szerint Budapestén 1925 és 1926 január havában.

Nombre et répartition par profession des chômeurs de Budapest relevés, en janvier 1925 et 1926, par l'Association nationale des syndicats socialistes-chrétiens.

Foglalkozás <i>Profession</i>	1925	1 9 2 6		
	január—janvier	j a n u á r j a n v i e r		
	Összesen Au total	Férfi Hommes	Nő Femmes	Összesen Ensemble
Cipészek és bőrmunkások — <i>Cordonniers et ouvriers en cuir</i>	33	34	5	39
Egészségügyi alkalmazottak — <i>Employés d'hygiène</i>	125	39	58	97
Élelmezési munkások — <i>Ouvriers d'alimentation</i>	7	7	—	7
Építőmunkások — <i>Ouvriers de bâtiment</i>	69	58	—	58
Éttermi alkalmazottak — <i>Employés de restaurant</i>	1150	369	23	392
Famunkások — <i>Ouvr. en bois</i>	39	47	—	47
Festőmunkások — <i>Peintres en bâtiment</i>	29	23	—	23
Húsipari munkások — <i>Ouvriers d'industrie de la viande</i> . .	21	22	—	22
Kereskedelmi alkalmazottak — <i>Employés de commerce</i> . . .	12	83	15	98
Könyvkötőmunkások — <i>Ouvriers relieurs</i>	24	12	8	20
Magántisztv. — <i>Employés priv.</i>	96	126	79	205
Molnárak és malommunkások — <i>Meuniers et ouv. de moulin</i>	2	3	—	3
Pénzügyi tisztvis. — <i>Garçons de bureau d'établiss. de créd.</i>	—	293	—	293
Segédmunkások — <i>Ouvriers auxiliaires</i>	41	25	3	28
Szabómunk. — <i>Ouvr. tailleurs</i>	37	17	11	28
Textilmunkások — <i>Ouvriers d'industr. textile</i>	2	4	21	25
Vas- és fémmunkások — <i>Ouvr. en fer et en métaux</i>	129	293	—	293
Összesen — Total . . .	1816	1455	223	1678

adat az 1925—1926. telének kulminációs pontját jelenti, mert februárban az előző évek tapasztalatai alapján stagnációt, márciusban pedig már enyhülést várhatunk. Az 1926 január havi színvonal az 1925 januárjához viszonyítva még 21·8%-kal kedvezőbb. Ha területi szempontból boncoljuk a helyzetet, azt látjuk, hogy a rosszabbodás főoka a vidéki munkapiac hirtelen kedvezőtlenre fordulása, amennyiben vidéken 1925 december havában a munkanélküliek számában még 2·9%-os csökkenés, ellenben 1926 január havában már 5·3%-os szaporodás mutatkozott. Az országos helyzet kialakulásában része volt azonban Budapestnek is, hol a növekedés mértéke az előző hónappal szemben 4·9%-ról

8·8%-ra szökkent. A székesfővárosban január végén 18.548 munkanélküli jelentkezett, ami a munkanélküliek összes számához viszonyítva 61·7%-ot tesz.

Az egyes foglalkozási ágak közül a munkapiac megromlása leginkább érintette a szociáldemokrata szakszervezetek körében a faipart (+11·4%), a keresztényszocialista szakszervezetek sorában pedig a vas- és fémipart (+15·8%). Nagyszámú munkanélkülit találunk ezúttal is az építőiparban (összesen 8309-et) és a vas- és fémiparban (7566-ot). A szellemi munkások, vagyis a pénzügyi, magántisztviselő és kereskedelmi alkalmazottak együttes csoportjában 4058 munkanélküli akadt.

Az állami munkaközvetítőhivatal jelentése összhangban a fenti adatokkal szintén a munkapiac rosszabbodásáról számol be. Az 1926 január havában ugyanis 3712 munka-

helyet és 13.704 munkakeresőt tartottak nyilván. Száz munkahelyre tehát 369 — az előző hónapban még csak 286 — munkakereső jutott. Közvetítés 2406 esetben sikerült, minek folytán száz munkahelyre 65 (decemberben 61) közvetítés esett. A munkakeresőknek novemberben 22·5%-a, decemberben 20·9%-a, januárban 17·6%-a jutott munkaalkalomhoz. Budapesten még súlyosabb volt a helyzet, mint a vidéken, itt száz munkahelyre 491 munkakereső és 58 közvetítés esett, végül a munkakeresőknek csak rendkívül alacsony hányada (11·7%-a) volt elhelyezhető. A vidéki iparos jellegű városok közül legkedvezőtlenebb arányszámmal Győr szerepel, hol 100 munkahelyre 492 munkakereső esett, viszont Debrecen áll a legjobb helyen, hol ez a viszonyszám 154-et tett.

K. N. dr.

© MEZŐGAZDASÁG ©

Magyarország mezőgazdasági termelésének újabb fejlődése.

Développement de la production agricole de la Hongrie.

Résumé. Sur un désir exprimé de plusieurs côtés, nous exposons ci-dessous, en nous servant des données provisoires (préliminaires) de 1924/1925, le développement de la production agricole de Hongrie. Les données définitives n'étant pas encore connues, nous ne traiterons le développement qu'au point de vue des 7 produits principaux, dont les données provisoires sont les plus sûres et lesquels, occupant environ 80% des terres ensemencées, influent le plus, constamment et exclusivement, — même quant à la valeur, — sur la formation de la grandeur de la production agricole.

Comme les données définitives ne sont pas encore établies, nous n'exposons ci-dessous que les faits les plus importants, en en tirant les conclusions suivantes :

1° La production agricole est devenue plus intensive en Hongrie, car les jachères ont de nouveau diminué et les superficies plantées de pommes de terre, de crucifères, de melon, de citrouille, qui nécessitent plus de soins, ont augmenté; la production de ces produits s'est également accrue. (Voir tableau I—III.)

2° La quantité de la production s'est développée, parce que, calculée selon les prix d'unité moyens de 1911—1913, la valeur relative des 7 produits principaux a dépassé

de 43%, en 1925, le niveau de la récolte moyenne de 1911—1915. (Voir tableau IV.)

3° La valeur de la production a également augmenté. Cela tenait à ce que, par suite de la suppression des prix maximisés d'après-guerre, de l'influence grandissante des prix mondiaux et du rattachement de la Hongrie au mouvement mondial, la production est redevenue normale en 1925, se remettant au niveau où, considérant la hausse étrangère, elle devait être dans les circonstances actuelles. (Voir tableau V.)

4° D'après les nombres-indices de la moyenne des prix prise en considération sur la base de la production, nombres-indices qui montrent la formation des prix, la valeur de la récolte de 1925 a été bien inférieure à celle de 1924; aussi, quoique la récolte ait été bonne, les cultivateurs en ont profité peu, leurs bénéfices bruts n'ont guère augmenté. (Voir tableau V.)

(Outre les tableaux, nous donnons ci-dessous un graphique présentant la formation des prix, ainsi que le développement de la production, suivant la quantité et la valeur. Voir graphique 1er.)

5° En examinant les données de la production agricole des 50 dernières années, on voit que, depuis la guerre, la production s'est

relevée très rapidement: pendant 3 ou 4 ans, elle s'est développée autant que pendant environ 15 ans avant la guerre. (Voir tableau VI, graphique II.)

6° Selon des renseignements provenant de différentes sources, la qualité de la production agricole augmente également, mais pas aussi vite que sa quantité. C'est pourquoi, considérant, entre autres choses, la concurrence mondiale grandissante et les conditions difficiles de vente, il serait nécessaire de remettre la production, au point de vue de la qualité aussi, au moins au niveau d'avant-guerre. On éviterait ainsi la surproduction qui, au cours de l'accroissement probable de la quantité de la production, serait amenée par la culture de produits de qualité insuffisante et, souvent, vile, et qu'on ne saurait guère vendre.

A Szemle 1925. évi május—június havi számának (III. évfolyam, 5—6 sz.) hasábjain Magyarország 1919/20 — 1923/24. évi mezőgazdasági termelését ismertettem. Az ismertetés befejezéseként a felsorolt adatok alapján rámutattam arra, hogy az ország gazdaságának további kitartó munkássága ismét a világháború előtti belterjesebb termeléshez fog vezetni. Sőt továbbmenve, utaltam arra is, hogy a termelésnek évről évre tapasztalt fokozódó javulása alapján — amennyiben a termelés fejlesztéséhez szükséges feltételek meglesznek — az országnak mai területe mennyiség szerint többet fog termelni, mint amennyi a világháború előtti évek termeléséből esett reá.

Az ismertetés megjelenése óta immár az 1925. évi termés is betakarított. Az erre vonatkozó mennyiségi adatok — bárha azok egyelőre csak ideiglenesek is — mindenben megerősítik a Szemle idézett számában közölt ismertetésben mondottakat. Sőt adataink már most, mielőtt a termelés fejlesztéséhez szükséges feltételek teljes egészükben meglettek volna, arról tanuskodnak, hogy az 1925. évben betakarított termés nagysága majdnem elérte a világháborút közvetlenül megelőző évek termésének nagyságát, illetőleg bizonyos vonatkozásban, — ha tudniillik csak a főtermények termését vesszük figyelembe, — meg is haladta azt.

A mondottak bizonyosságául az alábbiakban ennek az 1925. évben betakarított termésnek nagysága alapján az 1924/25. évi termelésnek a termelés fejlődése szempontjából tekintett jelentőségét óhajtom ismertetni.

Mielőtt azonban erre az ismertetésre rátérnék, szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy most egyelőre csupán az ideiglenes

1924/25. évi termelési adatokat használhattam fel, mert a végleges eredmények az adatgyűjtés és feldolgozás technikai lebonyolítása miatt, mint mindig, úgy az idén is csupán mintegy két hónap múlva fognak rendelkezésre állani. A több oldalról megnyilvánuló kívánságnak azonban, a rendes határidő előtt csakis így tudtam eleget tenni. Emellett utalnom kell egyúttal arra is, hogy mostani ismeretében a mezőgazdasági termelés fejlődését csupán a hét főtermény, úgymint: a búza, rozs, árpa, zab, tengeri, burgonya és cukorrépa termésadatai alapján fogom bemutatni. A rendelkezésre álló ideiglenes adatok, nevezetesen: a gabonaneműekre vonatkozólag a cséplési statisztikának előzetes eredményei, a kapásnövényekre nézve pedig a földművelésügyi minisztérium termésbecslésének adatai ugyanis elsősorban ezekre a terményekre vonatkozólag legmegbízhatóbbak, továbbá, mert a főtermények adatai viszonyszámok alakjában, mondhatni, éppoly pontossággal beszámolnak a mezőgazdasági termelés alakulásáról, mint a mezőgazdasági termelés teljes nagyságát feltüntető adatok. Ezt a körülményt elsősorban az magyarázza, hogy a hét főterménnyel bevetett terület az összes bevetett területnek évről-évre majdnem ugyanazt a hányadát, mintegy 80 százalékát alkotja s így a mezőgazdasági termelés nagyságának kialakulását — még érték szerint is — állandóan és majdnem kizárólag e főtermények termésének nagysága dönti el.

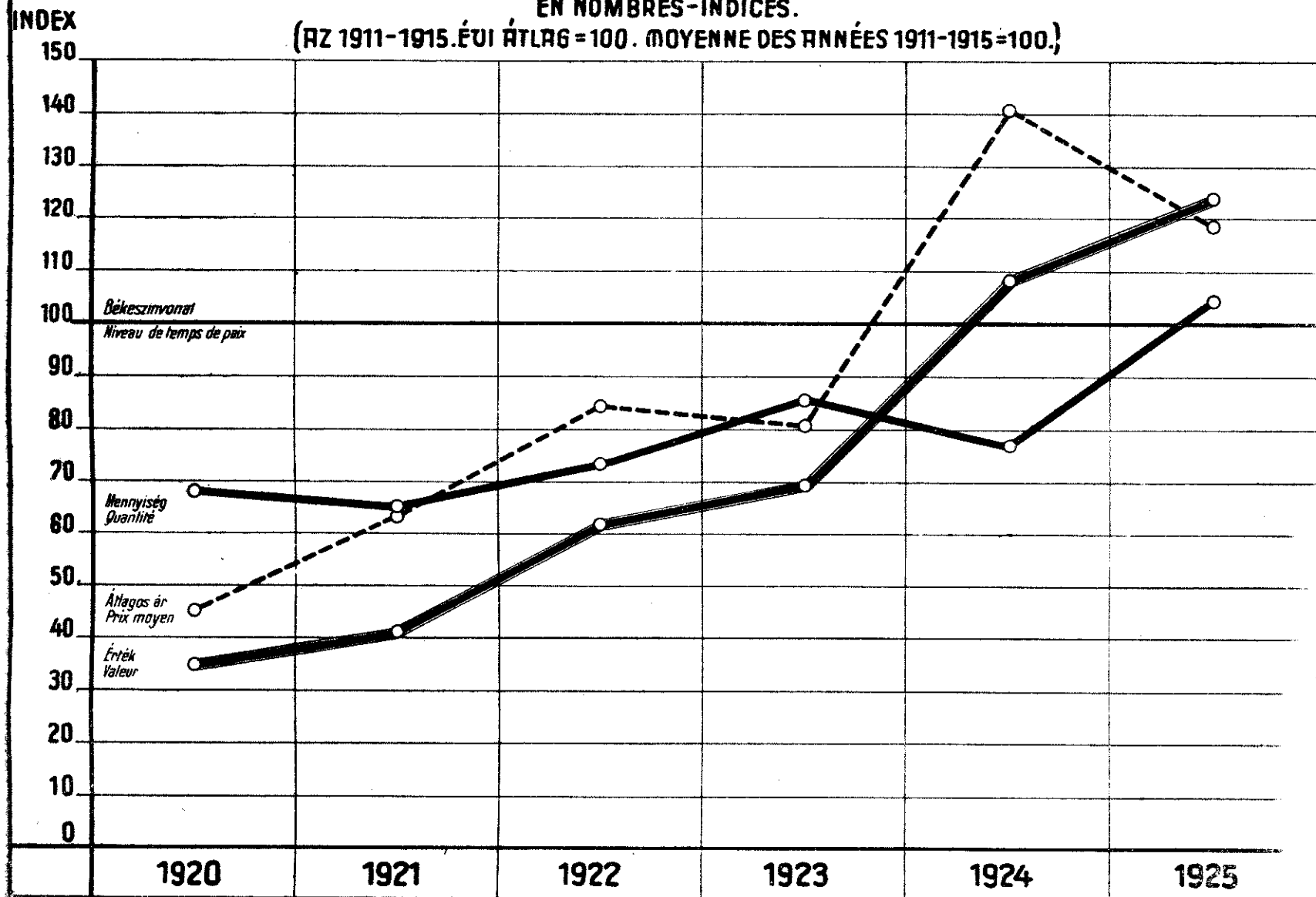
Ezenkívül előre kell bocsátanom azt is, hogy az ideiglenes adatokra való tekintettel a termelésre vonatkozó adatok részletes méltatását ez alkalommal mellőzni fogom, s csupán a legfontosabb jelenségekre fogok rámutatni. Így vázolni fogom a termelés belterjességének javulását, a termelés mennyiség szerinti, majd érték szerinti fejlődését, azután a termés mennyisége alapján számított árak mérlegelt átlagai alapján az áralakulást; továbbá rá fogok mutatni arra, hogy az ország mezőgazdasági termelése a világháború befejeztét közvetlenül követő időszak alatt és a legutolsó évek folyamán körülbelül mely háború előtti esztendők termésének felel meg, végül néhány szóval a termelés minőség szerinti javulásáról fogok megemlékezni.

1. *A mezőgazdasági termelés belterjességének javulása.* Az ország szántóföldterületének bevetett terület és ugar szerint való megoszlását, a hét főterménnyel bevetett terület nagyságát, e főtermények összes termésének és kat. holdankinti átlagtermésének mennyiségét tekintve (L.: I—III. táblázat), a rendelkezésre

I. AZ 1920-1925. ÉVI MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉS NAGYSÁGA MENNYISÉG VALAMINT ÉRTÉK SZERINT ÉS AZ ÁTLAGOS ÁR, INDEXSZÁMOKBAN.

I. GRANDEUR DE LA PRODUCTION AGRICOLE DE 1920-1925 SUIVANT LA QUANTITÉ ET LE VALEUR, ET LE PRIX MOYEN, EN NOMBRES-INDICES.

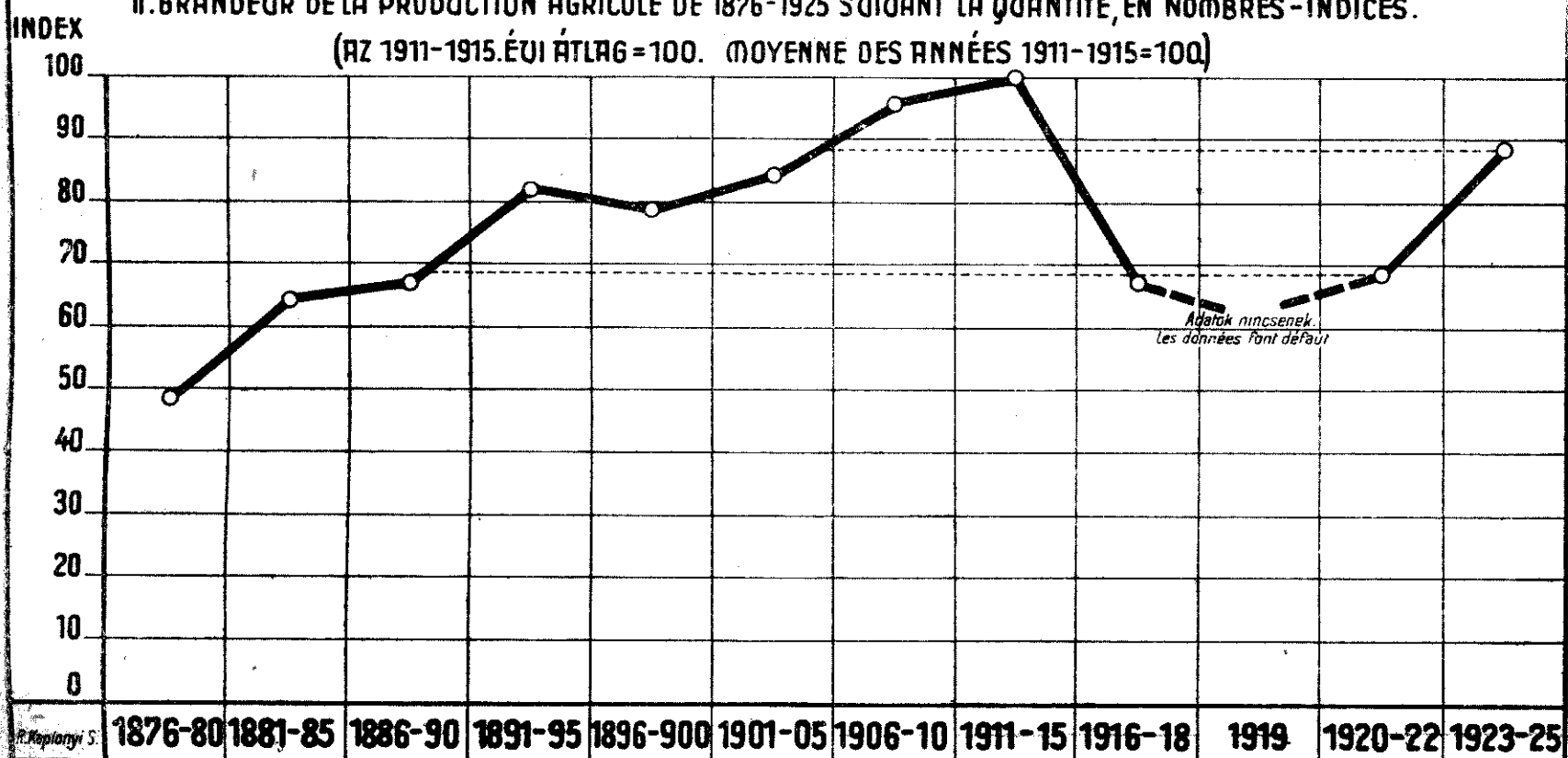
(AZ 1911-1915. ÉVI ÁTLAG = 100. MOYENNE DES ANNÉES 1911-1915 = 100.)

II. AZ 1876-1925. ÉVI MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉS NAGYSÁGA MENNYISÉG SZERINT, INDEXSZÁMOKBAN.

II. GRANDEUR DE LA PRODUCTION AGRICOLE DE 1876-1925 SUIVANT LA QUANTITÉ, EN NOMBRES-INDICES.

(AZ 1911-1915. ÉVI ÁTLAG = 100. MOYENNE DES ANNÉES 1911-1915 = 100)

I. A hét főterménnyel bevetett terület a világháború előtt és után.

Superficie ensemencée des sept produits principaux avant et après la guerre mondiale.

A termény neve <i>Désignation des produits</i>	A bevetett terület 1000 kat. holdban az <i>La superficie ensemencée en milliers d'arp. cad., suivant les données de</i>						
	1911—15	1920	1921	1922	1923	1924	1925 ¹⁾
	é v i a d a t o k s z e r i n t						
Búza — <i>Froment</i>	2.672	1.980	2.031	2.477	2.334	2.546	2.533
Rozs — <i>Seigle</i>	1.203	1.091	943	1.169	1.139	1.192	1.189
Árpa — <i>Orge</i>	928	933	833	805	799	737	726
Zab — <i>Avoine</i>	609	594	622	570	569	516	512
Tengeri — <i>Maïs</i>	1.519	1.503	1.524	1.719	1.730	1.744	1.815
Burgonya — <i>Pommes de terre</i>	428	475	467	446	454	436	445
Cukorrépa — <i>Betteraves à sucre</i>	105	57	72	73	90	120	115
Összesen — Total	7.464	6.633	6.492	7.259	7.115	7.291	7.335
Összes bevetett terület — <i>Superficies totales ensemencées</i> . .	9.166	8.288	8.501	8.989	8.783	8.857	8.946
Ugar — <i>Jachères</i>	527	1.495	1.192	614	725	666	546
Szántóföldterület összesen — Terres labourables au total	9.693	9.783	9.693	9.603	9.508	9.523	9.492

¹⁾ Ideiglenes adatok. — *Données provisoires.*

II. A hét főtermény termésének mennyisége a világháború előtt és után.

Quantité du rendement des sept produits principaux avant et après la guerre mondiale.

A termény neve <i>Désignation des produits</i>	A termés mennyisége 1000 métermázsában az <i>Quantité du rendement en milliers de quintaux métr., suivant les données de</i>						
	1911—15	1920	1921	1922	1923	1924	1925 ¹⁾
	é v i a d a t o k s z e r i n t						
Búza — <i>Froment</i>	19.924	10.316	14.347	14.895	18.427	14.035	18.942
Rozs — <i>Seigle</i>	8.033	5.368	5.880	6.388	7.944	5.614	7.742
Árpa — <i>Orge</i>	7.128	4.674	4.661	4.827	5.938	3.203	5.224
Zab — <i>Avoine</i>	4.398	3.376	3.188	3.274	3.985	2.281	3.561
Tengeri — <i>Maïs</i>	15.054	13.174	8.053	12.377	12.509	18.828	23.488
Burgonya — <i>Pommes de terre</i>	19.420	21.367	12.492	13.197	13.342	15.352	23.055
Cukorrépa — <i>Betteraves à sucre</i>	15.006	6.767	5.429	7.111	8.636	12.742	15.253

¹⁾ Ideiglenes adatok — *Données provisoires.*

III. A hét főtermény átlagtermése kat. holdankint a világháború előtt és után.

Rendement moyen des sept produits principaux, par arpent cadastral, avant et après la guerre mondiale.

A termény neve <i>Désignation des produits</i>	Az átlagtermés kat. holdankint métermázsában az <i>Rendement moyen, par arpent cad. et en quintaux m., suivant les données de</i>						
	1911—15	1920	1921	1922	1923	1924	1925 ¹⁾
	é v i a d a t o k s z e r i n t						
Búza — <i>Froment</i>	7.6	5.2	7.1	6.0	8.0	5.7	7.5
Rozs — <i>Seigle</i>	6.8	4.9	6.2	5.5	7.0	4.9	6.5
Árpa — <i>Orge</i>	7.8	5.0	5.6	6.0	7.5	4.5	7.2
Zab — <i>Avoine</i>	7.3	5.7	5.1	5.7	7.1	4.6	7.0
Tengeri — <i>Maïs</i>	10.1	8.8	5.3	7.2	7.4	10.9	12.9
Burgonya — <i>Pommes de terre</i>	46.1	45.0	26.7	29.6	29.7	35.7	51.8
Cukorrépa — <i>Betteraves à sucre</i>	146.5	118.7	75.4	97.7	96.4	107.7	132.7

¹⁾ Ideiglenes adatok. — *Données provisoires.*

álló adatok sorából a következő jellegzetes adatok emelkednek ki. Az elmúlt gazdasági évben az ugar területe ismét csökkent és ezzel párhuzamosan a bevetett terület növekedett. A főtermények közül, tekintettel arra, hogy az országcsönkítés folytán a tengerivel bevetett terület a többi termény bevetett területéhez képest aránytalanul többet veszített — tehát az elvesztett területnek pótlásaként — a tengerivel bevetett terület ismét említésre méltó módon (4%-kal) emelkedett, viszont a gabonafélék területe némileg csökkent. A termés nagyságát tekintve pedig: a gabonafélék termése körülbelül az 1922/23. évi termésnek felelt meg, ellenben a három kapásnövény termése még a háború előtti termés nagyságát is meghaladta. Vagyis az ugar területének folytatólagos csökkenése, a több megmunkálást igénylő kapásnövények termésének hatalmas mennyisége — még abban az esetben is, ha azt elsősorban kapásokra nézve rendkívül kedvező időjárás, másodsorban pedig a tengerivel bevetett terület növekedésének javára írjuk — arról tanuskodik, hogy gazdánk munkakedve visszatért és a magyar mezőgazdasági termelés belterjessége ismét nagyobb lett.

2. A termelés mennyiség szerinti fejlődése.

Ha az 1924/25. évi termelés kedvező eredményeit az előző évek eredményeivel hasonlítjuk össze és e célból a termésnek az 1911—13. évi háború előtti átlagos egységárakkal számított képletes értékét, úgy mint a multban, ismét meghatározzuk (L.: IV. sz. táblázat), az így nyert eredmény már azt mutatja, hogy a főtermények termelése, ebben a termelés szempontjából kedvező esztendőben, nemcsak hogy elérte, hanem némileg (4·3%-kal) meg is haladta a világháborút közvetlenül megelőző békés esztendők termelésének színvonalát. Ez az örömdetes eredmény még abban az esetben is, ha azt nagyrészt a kedvező időjárásnak tulajdonítjuk, már nemcsak a mezőgazdasággal foglalkozó népesség munkakedvének visszatértét jelenti, hanem egyúttal arról is tanuskodik, hogy a sors a magyarságnak nemzetfentartó életerején a most lezajlott viszontagságos esztendők alatt sem tudott csorbát ütni.

3. A termelés érték szerinti fejlődése. Ma már nemcsak a termelés mennyiségének növekedéséről szólhatunk. Már be lehet számolnunk a termelés értékének fokozatos emelkedéséről, valamint arról is, hogy a termelés értéke a maximált árak megszűnte, majd a

IV. A hét főtermény termésének értéke az 1911—13. évi átlagos egységárak alapján a világháború előtt és után.

(Képletes értékek a termelés nagyságának megállapításához.)

Valeur du rendement des sept produits principaux sur la base des prix d'unité moyens des années 1911—13, avant et après la guerre mondiale.

(Valeurs relatives pour évaluer le volume de la production.)

A termény neve <i>Désignation des produits</i>	Az 1911—13. évi egységár korona <i>Prix d'unité des années 1911—13 en couronnes</i>	Az — <i>Valeur de la récolte des années</i>						
		1911—15	1920	1921	1922	1923	1924	1925 ¹⁾
		évi termés értéke az 1911—13 évi átlagos egységárak alapján 1000 aranykoronában — <i>sur la base des prix d'unité moyens de 1911—1913, en milliers de couronnes-or</i>						
Búza — <i>Froment</i> . . .	21·3	434.381	219.731	305.591	317.264	392.495	298.941	403.465
Rozs — <i>Seigle</i> . . .	17·9	143.791	96.159	105.252	114.345	142.198	100.500	138.582
Árpa — <i>Orge</i> . . .	16·8	119.750	78.541	78.305	81.094	99.758	53.812	87.763
Zab — <i>Avoine</i> . . .	17·3	76.085	58.390	55.152	56.640	68.941	39.456	61.605
Tengeri — <i>Maïs</i> . . .	14·4	226.778	189.690	115.963	178.229	180.130	271.124	338.227
Burgonya — <i>Pommes de terre</i>	5·6	108.758	119.649	69.955	73.903	74.715	85.968	129.108
Cukorrépa — <i>Betteraves à sucre</i> . . .	2·4	36.014	16.237	13.030	17.066	20.726	30.581	36.607
Összesen — <i>Total</i> .	—	1,145 557	778.397	743.248	838.541	978.963	880.382	1,195.357
A termelés nagysága mennyiség szerint, indexszámokban — <i>Volume de la production suivant la quantité, en nombres-indices</i> . . .	—	100·0	67·9	64·9	73·1	85·5	76·9	104·3

¹⁾ Ideiglenes adatok. — *Données provisoires.*

V. A hét főtermény termésének tényleges értéke a mindenkori október havi átlagos egységárak alapján a világháború előtt és után.

Valeur effective du rendement des sept produits principaux, sur la base des prix d'unité moyens d'octobre, avant et après la guerre mondiale.

A termény neve <i>Désignation des produits</i>	Az — <i>Valeur de la récolte des années</i>						
	1911–15 ¹⁾	1920	1921	1922	1923	1924	1925 ²⁾
	évi termés értéke a mindenkori október havi átlagos egységárak alapján 1000 aranykoronában — <i>sur la base des prix d'unité moyens d'octobre, en milliers de couronnes-or</i>						
Búza — <i>Froment</i>	434.381	67.879	168.147	261.406	335.916	362.518	484.916
Rozs — <i>Seigle</i>	143.791	28.236	50.274	84.830	105.895	122.059	135.490
Árpa — <i>Orge</i>	119.750	44.356	43.394	64.438	70.064	90.104	109.705
Zab — <i>Avoine</i>	76.085	31.803	30.158	42.852	50.657	48.556	62.315
Tengeri — <i>Mais</i>	226.778	106.578	115.158	140.352	156.868	455.074	460.372
Burgonya — <i>Pommes de terre</i> .	108.758	64.315	52.591	91.060	51.768	127.571	126.801
Cukorrépa — <i>Betteraves à sucre</i>	36.014	6.699	9.501	20.623	21.072	32.620	38.894
Összesen — Total	1,145.557	349.866	469.223	705.561	792.240	1,238.502	1,418.493
A termelés nagysága érték szerint, indexszámokban — <i>Volume de la production suivant la valeur, en nombres-indices</i>	100·0	30·5	41·0	61·6	69·2	108·1	123·8
Az árak termésmennyiség alapján mérlegelt átlaga, indexszámokban — <i>Moyenne des prix pondérée sur la base de la quantité de la récolte, en nombres-indices</i>	100·0	44·9	63·1	84·1	80·9	140·7	118·7

¹⁾ Itt a mindenkori október havi átlagos egységárak alatt az 1911–13. évi október havi egységárak átlaga értendő. — *Ici, par prix d'unité moyens d'octobre, il faut entendre la moyenne des prix d'octobre 1911–1913.*

²⁾ Ideiglenes adatok — *Données provisoires.*

világpiaci árak érvényesülése és térfoglalása, végül pedig a világforgalomba való bekapcsolódás folytán ismét normálissá lett. (L.: V. sz. táblázat.) A termés betakarítása után érvényben volt, vagyis a mindenkori október havi átlagárak alapján az 1924/25. évi termelés értéke ugyanis már 23·8%-kal haladja meg a békebeli termelés értékét s ezzel arra a színvonalra emelkedett, amelyen a mai viszonyok között, a világszerte észlelhető drágulás folytán lennie kell.

4. A mezőgazdasági termények árainak alakulása. Ha a főtermények termésének tényleges értékét, a főtermények termésének képletos értékével osztjuk, vagy pedig az ezekre vonatkozó indexszámok hányadosát állapítjuk meg, a nyert eredmény százzal szorozva, az árak termésmennyiség alapján mérlegelt átlagának indexét adja, vagyis azt mutatja, hogy a termés értékének megállapítása alkalmával alapul szolgáló árak mérlegelt átlagának viszonylagos nagysága mekkora. (L.: V. sz. táblázat.) Ezek az indexszámok egymással összehasonlítva, világosan mutatják kezdetben a maximált árak alacsonyságát, majd a világpiaci árak érvényesülését és évről évre nagyobb térfoglalását, de mindenkor egyúttal azt is,

hogy az árak a termelés mennyiségével fordított arányban alakulnak. Sőt szembeutón módon utalnak arra is, hogy az 1925. évi jó termés dacára, amely az 1924. évi gyenge terméshez képest mintegy 36%-kal volt kedvezőbb, a termés értéke — az áraknak körülbelül 16%-os csökkenése miatt — a 36%-kal szemben csupán alig 15%-kal lett nagyobb. Azt hiszem a gazdaközönség részéről mostanában elhangzó sok panasznak egyik főoka ebben az áralakulásban keresendő, mert gazdáink az 1925. év elején érvényben volt rendkívül magas, — még az 1924. évi október havi árakhoz képest is közel 30%-kal magasabb, — árak alapján kalkulálva, számításaikban annyira csalódtak, hogy a jó termés dacára még bruttójövedelmük is alig növekedett.

A termelés e mennyiség, valamint érték szerinti fejlődésének és az árak alakulásának szemléltetésére szolgál a mellékelt grafikon is. (L.: I. sz. grafikon.) A rajz szerint a termelés mennyiség-, valamint értékgörbéje fokozatos emelkedést mutat. De amíg a termelés mennyiség-görbéje mintegy hullámvonalban halad felfelé, addig érték-görbéje, a megkötöttség nyügettől megszabadult értékesítés lehetősége folytán

VI. A hét főtermény termésének értéke az 1911—13. évi átlagos egységárak alapján az 1876—1925. évek folyamán.

Valeur du rendement des sept produits principaux sur la base des prix d'unité moyens de 1911—1913, en 1876—1925.
(Képletes értékek a termelés nagyságának megállapításához). — (*Valeurs relatives pour évaluer le volume de la production*)

A termény neve Désignation des produits	Az 1911-13. évi átlagos egységár kor. — Prix d'unité moyens des années 1911/1913, couronn.	Az — Valeur de la récolte des années												
		1876—80	1881—85	1886—90	1891—95	1896-1900	1901—05	1905—10	1911—15	1916—18	1919	1911—15	1920—22	1923—25
		évi termés értéke az 1911—13. évi átlagos egységárak alapján 1000 koronában sur la base des prix d'unité moyens de 1911—13 en milliers de couronnes,												
		Magyarország régi területén Dans le territoire ancien de la Hongrie										Magyarország mai területén — Dans le territoire actuel de la Hongrie		
Búza — Froment	21·3	425979	614825	723348	854982	745990	871127	873215	873662	638786	Adatok nincsenek Les données font défaut	434381	280862	364967
Rozs — Seigle .	17·9	154907	192013	194215	213207	193052	227384	222980	222658	166386		143791	105252	127093
Árpa — Orge .	16·8	141641	176854	168101	205716	201784	211680	230177	253949	157528		119750	79313	80444
Zab — Avoine .	17·3	125858	146099	141860	176183	180958	190352	201061	217772	153918		76085	56727	56667
Tengeri — Maïs	14·4	289598	356314	333706	455256	443448	381240	595685	606211	355189		226778	161294	263161
Burgonya — Pommes de terre .	5·6	85266	141943	132894	159040	207004	226794	261296	289369	195494		108758	87836	96597
Cukorrépa — Betteraves à sucre	2·4	11362	15746	19320	33161	38534	45490	60211	91483	46004		36014	15444	29305
Összesen — Total	—	1234611	1643794	1713444	2097545	2010770	2154067	2444625	2555104	1713305	—	1145557	786728	1018234
A termelés nagyságamennyiség szerint, indexszámokban — Volume de la production suivant la quantité, en nombres-indices . . .	—	48·3	64·3	67·1	82·1	78·7	84·3	95·7	100·0	67·1	—	100·0	68·7	88·9

hatalmas léptekkel törtet a magasba. Az árak görbéje pedig hullámvonalban halad előre; 1924-ben hatalmas lendülettel tetőpontját éri el; 1925-ben pedig lényegesen alászállva a világparitás szintjére helyezkedik.

5. A mezőgazdasági termelés világháború utáni helyzete, háború előtti helyzetéhez viszonyítva. Annak bizonyosságát, hogy a sors a magyarság életerején csorbát az újabb megpróbáltatások alatt sem ütött, igazolják azok az adatok is, amelyek a magyar mezőgazdasági termelés fejlődését az utolsó ötven évre vonatkozólag mutatják be. (L.: VI. sz. táblázat.) E táblázatban a főtermények termelési adatai 1876-tól 1915-ig 5 évi, 1916-tól napjainkig pedig — tekintettel arra, hogy 1919-ről adataink nincsenek — 3 évi átlagokban vannak csoportosítva. Ez utóbbi átlagok közül: az 1916—18. évi átlag a háborús termelésre vonatkozik, az 1920—22. évi átlag a regenerálódás első nyomait, az 1923—25. évi átlag pedig a termelés további fellendülésé-

nek eredményeit mutatja. Ez adatoknak összehasonlítása, ha nem is egészen pontos, de mindenesetre teljesen megközelítő eredményt ad, mert Magyarország régi területén a világháború előtt és alatt a főterményekkel bevetett terület az összes bevetett területnek szintén állandóan mintegy 87%-a volt, s így ha az ország egész, valamint trianoni területe 1911—15. évi átlagos termésének nagyságát 100-nak vesszük, az összehasonlítás le és felfelé, a már elől mondott indokok alapján, egyaránt lehetséges. Az itt közölt adatokból kiszámított indexszámokat grafikusán is ábrázoljuk. (L.: II. sz. grafikon.) A táblázat adatai, valamint a grafikon görbéje egyaránt arról tanuskodnak, hogy az 1920—1922. évek átlagos termése a 90-es évek elején észlelt termelés eredményével egyenlő, a három utolsó esztendő átlagos termése pedig már az 1900-as évek közepén volt termelés mennyiségének felel meg. Ezek szerint tehát azt mondhatjuk, hogy gazdaközönségünk a termelés mennyi-

sége tekintetében 3—4 év alatt emelte termelését a termelés mélypontjáról arra a színvonalra, amelyet a háború előtt csak mintegy 15 évi (1890—1905) munkásság révén tudott elérni.

6. *A termelés minőség szerinti fejlődése.* A mezőgazdasági termelés mennyiség és érték szerinti fejlődésének és e fejlődés jelentőségének ismertetése után szükségesnek tartom még felemlíteni, hogy a termelés minőség szerinti eredményét figyelmen kívül kellett hagynom, mert arról konkrét adatok nem állanak rendelkezésre. Rá kell mutatnom azonban arra, hogy a rendelkezésre álló különböző hírforrások alapján a termelés megromlott minősége is javulófélben van; javulása azonban, úgy látszik, sokkal lassúbb ütemű, mint a termelésnek mennyiség szerinti fejlődése. Ezért azt hiszem, hogy most, amikor a

termelés nagysága világháború előtti színvonalát az utolsó esztendő termelésének átlagos mennyisége alapján lényegesen megközelítette, sőt az utolsó esztendőben már el is érte, minden erővel arra kell törekedni, hogy a termelésnek minősége is legalább a békebeli színvonalra emeltessék. Az egyre fokozódó világverseny, a fogyasztóképesnek világszerte észlelhető csökkenése és általában a nehéz értékesítési viszonyok a termelésnek minőség szerinti javulását megköveteli. E követelésnek pedig feltétlenül eleget kell tenni, nehogy a termelés mennyiségének az eddigi tapasztalatok alapján méltán várható további növekedése alkalmával a ki nem elégitő minőségű, sőt sok esetben silány és így a külföldön aligha értékesíthető termények termelése következtében túlermelés következék be.

Konkoly Thege Gyula.

Magyarország földbérleti viszonyai.

Situation des propriétés affermées de la Hongrie.

Résumé. Laissant de côté les considérations sociales et économiques, l'étude ci-dessous traite au point de vue purement statistique, la situation des propriétés affermées de la Hongrie. C'est en 1895 que les baux à ferme y furent relevés la première fois. Des exploitations rurales d'alors, qui représentaient 36,857.253 arpents cadastraux, 6,577.092 arpents, soit 17.8%, étaient affermées. En rendant compte du nombre des catégories de grandeur d'exploitations rurales, de leur superficie et des conditions d'affermage, l'étude expose que 3.5% des exploitations rurales dites naines (de 0 à 5 arpents cadastraux) et 2.3% de leur superficie, étaient nettement affermées, et que les petites exploitations rurales nettement affermées (de 5 à 100 arpents cadastraux) représentaient 1.5% des petites exploitations, et 2% de la superficie de celles-ci. Quant aux exploitations rurales moyennes, (de 100 à 1000 arp. cad.), leur proportion augmente déjà. En 1895, 14.9% en étaient nettement affermées, et 19.4% de leur superficie. Enfin, 22% des grandes exploitations rurales (au-dessus de 1000 arp. cad.) étaient nettement données à bail, et 16.4% de leur superficie.

Depuis le relèvement agricole de 1895, c'est celui de 1925, exécuté sur les moyennes et les grandes propriétés, pour le Livre d'adresse des propriétaires fonciers, qui fournit des données sur les baux à ferme. Cependant cel-

-les-ci ne peuvent être comparées aux documents statistiques de 1895, car, tandis que le relèvement de 1895 visait les exploitations rurales en cherchant à établir les données de chaque exploitation, même pour les exploitations de moins de 1 arp. c., l'enquête de 1925, effectuée pour le Livre d'adresse des propriétaires fonciers, distinguait selon la propriété entre les propriétés foncières et ne s'occupait que des moyennes et des grandes propriétés de 100 arpents et au-dessus. Toutefois le relèvement de 1925 s'occupait à fond de la situation des baux à ferme. Et le Livre d'adresse des propriétaires f. énumérait nominalement les fermiers de plus de 100 arpents c., indiquant les données relatives à l'affermage et relevant, sommairement, comme petits baux, ceux d'au-dessous de 100 arpents.

En 1925, de la superficie totale, représentant 8,038.091 arpents cadastraux, des moyennes et des grandes propriétés de la Hongrie, 2,056.091 arpents étaient affermées, soit 25.6%. La proportion, (36.9%) des terres labourables affermées était de 44.1% supérieure à la moyenne générale de l'affermage; par contre, la superficie des forêts affermées (5.2%) était de 79.7% inférieure à celle (25.6%) de toutes les terres données à bail.

Au point de vue du droit de propriété, les grandes et les moyennes propriétés peuvent être divisées en deux catégories principales: propriétés à mutation libre, propriétés à mu-

tation limitée. En 1925, 25·3% des propriétés à mutation libre étaient affermées, et 25·9% de celles à mutation limitée; donc la partie donnée à bail des propriétés à mutation limitée dépassait de 2·4% celle des propriétés à mutation libre affermées. En ce qui concerne les branches de culture, on voit, à la proportion des terres labourables affermées, une différence assez grande entre les deux catégories. En 1925, 54·8% des terres labourables des propriétés à mutation limitée étaient affermées, et seulement 29·5% des terres labourables appartenant aux propriétés à mutation libre. Quant aux comitats, la superficie affermée des moyennes et des grandes propriétés à mutation libre était la plus grande, (41·9%) dans le comitat Hajdu, et la plus petite, (5·8%), dans celui de Csongrád.

Par contre, c'est justement dans le comitat Csongrád que la superficie affermée des moyennes et des grandes propriétés à mutation limitée était la plus grande (49·7%), et la plus petite, (9%), dans le comitat Zala.

L'étude en question finit par faire connaître le type le plus curieux de l'affermage, celui, d'au-dessous de 100 arp. c., des moyennes et des grandes propriétés, appelé petit affermage par le Livre d'adresse des propriétaires fonciers. Une partie très considérable (464.884 arpents cadastraux, soit 22·6%) des moyennes et des grandes propriétés données à bail (2.056.024 a.) était, en 1925, affermée en de petits lots ne dépassant pas 100 arpents cadastraux. Une importante partie des petits affermages consistait en d'affermages dits forcés, qui furent temporairement distribués par le Tribunal pour l'application de la réforme agraire. Naturellement, en dehors de ceux-ci, il y a souvent eu de petits baux à ferme de moins de 100 arp. cédés, pour aider de petites gens s'occupant d'agriculture, par des moyens et des grands propriétaires.

En ce qui concerne les différentes régions, la proportion en % des petits baux était la plus grande (32·9%) dans l'Alföld (la grande plaine hongroise); elle montait à 12·1% dans le Transdanube, et seulement à 11% dans la région de collines du Nord. D'après les données des comitats, la proportion des petits affermages était la plus élevée, (60·7%), dans les comitats temporairement réunis de Csanád, d'Arad et de Torontál; venaient après les comitats de Hajdu (59·2%), de Békés (47·9%) et de Csongrád (43·3%). On voit que la proportion des petits baux à ferme était la plus grande dans les comitats où le nombre des personnes se livrant à l'agriculture et ne pos-

sédant pas de terre était le plus élevé. C'est là qu'il y avait le plus de gens méritant d'être pris en considération lors de la distribution de terres, et la haute proportion des petit baux à ferme y était due à la forte activité du Tribunal pour l'application de la réforme agraire.

A földbirtok helyes kezelésének kérdése úgy a mezőgazdasági viszonyokkal foglalkozó szakíróknak, mint a gyakorlati gazdáknak úgyszólván állandó témája. A helyes kezelés kérdésének tárgyalásánál elsősorban a kezelés módjának célszerűsége jön szóba. Ebben a tárgyban igen nehéz általánosítani, tulajdonképpen ez a kérdés a helyzet teljes megvilágosítása után esetenként bírálendő el, a szaköröknek mégis régóta az az álláspontja, hogy a földbirtok helyes kezelési módja általában az, amikor a földtulajdonos saját maga gazdálkodik birtokán. Ezt az álláspontot szociális és gazdasági érvekkel támogatják. Felhozzák — főleg a közép- és nagybirtokosoknál —, hogyha birtokukat házilag kezelik, gazdasági alkalmazottaikkal fenntartják a közvetlen kapcsolatot, köz- és főleg nemzeti érdek szempontjából jelentékeny befolyást nyernek, ami szociális szempontokból igen nagy fontosságú. A földbirtok házi kezelése gazdasági szempontból is megfelelőbb, hangoztatják ennek a felfogásnak hirdetői, mert a haszonbérlőnek a haszonbér sürgős megszerzése a legfontosabb, ezért néha kizsákmányolja a földet, nem törődik azzal, hogy a haszonbérbe vett földbirtok állagát minél értékesebbé tegye. A jövő gazdasági évek produktivitásának biztosítása szempontjából tehát a házi kezelés célravezetőbb.

Az ellenkező felfogás hívei viszont azt hangsúlyozzák, hogy a tulajdonbirtoknál számos esetben csak a véletlen, a beleszületés, vagy öröklés által jut a földtulajdonos a földbirtokhoz, a házi kezeléshez feltétlenül szükséges szaktudást nem sajátította el és ha földbirtokát mégis házilag kezeli, ezzel a gazdaság megmunkálására hivatottabb szakképzett munkaerők érvényesülését megakadályozza és a szakszerű vezetés hiánya földbirtokának produktivitását lesüllyeszti. A haszonbérlőnek a vállalkozói nyereségen kívül a földbirtokból a haszonbér összegét is meg kell szerezni, ez a tudat a haszonbérlet nagyobb gazdasági tevékenységre és főleg arra sarkalja, hogy a haszonbérlet földet a legcélszerűbben igyekezzék kihasználni. A haszonbérlet gazdálkodásának sikerét nézetük szerint még az a körülmény is elősegíti, hogy ő mint vállalkozó a gazdálkodáshoz szükséges tőké-

I. A gazdaságok száma és területe, a gazdaságok jogcíme és

Nombre et superficie, en 1895, des exploitations rurales,

Ország-rész	N o m b r e					S u p e r f i c i e				
	Az összes — de toutes les exploitations rurales	A tulajdon — des exploitati- ons r. gérées par le propr.	A haszonélve- zeti — des exploitations rurales usu- fructuaires	A haszonbéres des exploitati- ons r. affer- mées	A vegyes jel- legű — des ex- ploitat. r. de caract. mixte	Az összes — de toutes les ex- ploitations ru- rals	A tulajdon — des exploitati- ons r. gérées par le propr.	A haszonélve- zeti — des exploitations rurales usu- fructuaires	A haszonbéres des exploitati- ons r. affer- mées	A vegyes jel- legű — des ex- ploitat. r. de caract. mixte
	g a z d a s á g o k s z á m a					gazdaságok területe kat. holdban — en arp. cad.				
Duna bal partja . .	291270	248630	6128	7331	29181	4414253	3030401	264779	327534	791539
Duna jobb partja .	430019	368923	5565	10151	45380	6802011	4121443	510353	996238	1173977
Duna—Tisza köze .	329444	273981	4948	13166	37349	5361805	3259713	246257	585800	1270035
Tisza jobb partja .	234281	202317	5665	8617	17682	4153834	2562652	390782	445088	755312
Tisza bal partja . .	321771	291252	5109	8400	17010	5814055	3955277	398537	656499	803742
Tisza—Maros szöge	315708	262468	3777	8655	40808	4159773	3045086	63911	193619	857157
Erdély	465040	423123	5899	8279	27739	6149715	5135138	111158	234870	668549
Fiume város és ker.	949	908	16	25	—	1837	1765	7	65	—
Magyarország össz.	2388482	2071602	37107	64624	215149	36857283	25111475	1985784	3439713	6320311

II. A gazdaságok száma és területe, a gazdaságok jogcíme és kezelési

Nombre et superficie, en 1895, des exploitations rurales, suivant le titre de

A gazdaságok nagysága	N o m b r e					S u p e r f i c i e				
	Az összes — de toutes les exploitations rurales	A tulajdon — des exploitati- ons r. gérées par le propr.	A haszonélve- zeti — des exploitations rurales usu- fructuaires	A haszonbéres des exploitati- ons r. affer- mées	A vegyes jel- legű — des ex- ploitat. r. de caract. mixte	Az összes — de toutes les ex- ploitations ru- rals	A tulajdon — des exploitati- ons r. gérées par le propr.	A haszonélve- zeti — des exploitations rurales usu- fructuaires	A haszonbéres des exploitati- ons r. affer- mées	A vegyes jel- legű — des ex- ploitat. r. de caract. mixte
	g a z d a s á g o k s z á m a					gazdaságok területe kat. holdban en arpents cadastraux				
Törpe gazdaságok (5 k. holdig) . .	1279718	1144359	22106	44873	68380	2155168	1906191	30547	50253	168177
Kisgazdaságok (5—100 k. holdig)	1085129	914075	14406	15964	140684	17136946	13817899	277931	336657	2704459
Középgazdaságok (100-1000 k. holdig)	19867	11180	345	2959	5383	5663789	3039988	87654	1097174	1438973
Nagygazdaságok (1000 k. h. felül) .	3768	1988	250	828	702	11901380	6347397	1589652	1955629	2008702
Összesen	2388482	2071602	37107	64624	215149	36857283	25111475	1985784	3439713	6320311

kezelési módja szerint részletezve 1895. évben országrészenként.

suivant le titre de propriété et le mode de gestion, par régions.

A gazdaságok összes számából esett a Du nombre total des exploitations r., combien de % revenaient-ils					A gazdaságok összes területéből esett a De la superficie totale des exploitations r., combien de % revenaient-ils				A vegyes jellegű gaz- daságokból tulajdon birtok volt — Des exploitations r. de caract. mixte, il y avait propriétés gérées par le propriétaire:		R é g i o n s
tulajdon — a celles gérées par le propr?	haszonélvezeti aux exploitati- ons usufruc- tuaires?	haszonbéres — aux exploitati- ons affermées?	vegyes jellegű aux exploit. de caract. mixte?		tulajdon — a celles gérées par le propr?	haszonélvezeti aux exploit. usufr?	haszonbéres — aux exploit. affermées?	vegyes jellegű aux exploit. de caract. mixte?			
g a z d a s á g o k r a %									kat. holdban en arp. card.	%-ban en %	
85.4	2.1	2.5	10.0	68.7	6.0	7.4	17.9	446460	56.4		Rive gauche du Danube
85.8	1.3	2.4	10.5	60.6	7.5	14.6	17.3	604099	51.4		Rive droite du Danube
83.2	1.5	4.0	11.3	60.8	4.6	10.9	23.7	594558	46.8		Région entre le Danube et la Tisza
86.3	2.4	3.7	7.6	61.7	9.4	10.7	18.2	346871	45.9		Rive droite de la Tisza
90.5	1.6	2.6	5.3	68.0	6.9	11.3	13.8	343136	42.7		Rive gauche de la Tisza
83.1	1.2	2.8	12.9	73.2	1.5	4.7	20.6	500635	58.4		Angle de la Tisza et du Maros
91.0	1.2	1.8	6.0	83.5	1.8	3.8	10.9	347173	51.9		Transylvanie
95.7	1.7	2.6	—	96.1	0.4	3.5	—	—	—		Ville de Fiume et son district
86.7	1.6	2.7	9.0	68.1	5.4	9.3	17.2	3182932	50.4		Hongrie entière

módja szerint részletezve 1895. évben gazdaság nagyságcsopontonként.

propriété et le mode de gestion, par catégories de grandeur d'exploitation.

D u n o m b r e t o t a l					D e l a s u p e r f i c i e t o t a l e					Grandeur des exploitations rurales
Az összes — de toutes les exploitations rurales	A tulajdon — des exploitati- ons gérées par le propr.	A haszonélve- zeti — des exploitations usufr.	A haszonbéres des exploitati- ons affermées	A vegyes jel- legű — des exploit. de caract. mixte	Az összes — de toutes les exploitations rurales	A tulajdon — des exploitati- ons gérées par le propr.	A haszonélve- zeti — des exploitations usufr.	A haszonbéres des exploitati- ons affermées	A vegyes jel- legű — des exploit. de caract. mixte	
gazdaságok összes számából az egyes nagyság- kategóriákra esett % combien de % revenaient-ils à chaque catégorie de grandeur ?					gazdaságok összes területéből az egyes nagyság- kategóriákra esett % combien de % revenaient-ils à chaque catégorie de grandeur ?					
53.6	55.2	59.6	69.4	31.8	5.8	7.6	1.5	1.4	2.6	
45.4	44.1	38.8	24.7	65.4	46.5	55.0	14.0	9.8	42.8	
0.8	0.6	0.9	4.6	2.5	15.4	12.1	4.4	31.9	22.8	
0.2	0.1	0.7	1.3	0.3	32.3	25.3	80.1	56.9	31.8	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Total

vel rendszerint rendelkezik, a házilag kezelt birtok tulajdonosa számos esetben tőkehiány miatt nem tudja földbirtokát alaposan megműveltetni, tehát földbirtokának normális hozadékát sem tudja biztosítani.

Bármelyik felfogás hódít e kérdésben nagyobb teret, nem fog változtatni azon a tényen, hogy a földbirtokoknak egy igen számottevő hányadán mindig és mindenütt haszonbérlő gazdálkodik. A haszonbéres gazdálkodás Magyarországon is eléggé elterjedt, szükségesnek véljük tehát Magyarország földbérleti viszonyait a gazdasági és szociális nézőpont teljes kikapcsolásával statisztikai szempontból ismertetni.

Magyarország földbérleti viszonyairól legelőször az 1895. évben végrehajtott mezőgazdasági statisztikai felvétel adatai számolnak be. Az 1895. évi statisztikai felvétel nem a tulajdont, hanem a gazdaságot vette alapul, a kezelési módban sem a házi és haszonbéres rendszer szerint tesz különbséget, hanem jogcím és kezelési mód alapján négyféle kategória szerint részletez, megkülönbözteti a tulajdon, a haszonélvezeti, a haszonbéres és a vegyes jellegű gazdaságokat. Vegyes jellegű gazdaság alatt a felvétel azt az esetet érti, amikor egy gazdaságban a gazdálkodó a gazdaság csak egy részének tulajdonosa, a gazdaság többi részét pedig csak haszonbérben bírja.

Az 1895. évben végrehajtott statisztikai felvétel adatai alapján a gazdaságok összes számát és területét országrészenként, a megfelelő arányszámokkal együtt a jogcím és kezelés módja szerint részletezve a I. sz. táblás kimutatásban mutatjuk be.

Habár a felvétel a haszonbérbe adott birtokok adatait kimondottan nem tünteti fel, tekintettel arra a körülményre, hogy a vegyes jellegű gazdaságok területénél a tulajdonként bírt gazdaságok adatait külön mégis kimutatja, levonás útján meg lehet állapítani, hogy a régi Magyarország 36,857.283 kat. holdat kitevő összes művelés alatt álló területéből 6,577.092 kat. hold volt bérbeadva, ami 17.8%-nak felel meg. A tisztán haszonbérben bírt gazdaságokat véve figyelembe, a nagybirtokok egyik főképviseelője, a Duna jobbpartja (14.6%), áll a földbérlet szempontjából első helyen. Az ellenkező végletet — Fiume várost és kerületét nem számítva — Erdély mutatja, itt a tisztán haszonbérben bírt gazdaságok az összes gazdaságoknak mindössze csak 3.8%-át teszik.

Ha pedig a fenti adatokat gazdaság-nagyságcsoportonként tesszük vizsgálatunk

tárgyává, a fontosabb eredményeket a vonatkozó százalékokkal a II. sz. táblás összeállításban találjuk meg.

Mindjárt szembeötlik, hogy a gazdaság-nagyságcsoportok számának és területének arányszámai a haszonbéres gazdálkodásnál fordított arányban vannak. Míg ugyanis a haszonbérbe adott 64.624 birtokból 44.873 (69.4%) a törpegazdaságokra esett, a nagygazdaságok mindössze 828-cal (1.3%) szerepelnek, ezzel szemben a haszonbérbe adott 3,439.713 kat. holdból a törpegazdaságokra csak 50.253 kat. hold (1.4%) esett, a nagygazdaságokra pedig 1,955.629 kat. hold, ami nem kevesebb mint 56.9%-nak felel meg. Ha a gazdaság-nagyságcsoportokat a haszonbéres gazdálkodás szempontjából egyenként vesszük figyelembe, megállapíthatjuk, hogy 1.279.718 törpegazdaságból 44.873 (3.5%) volt haszonbérbe adva, a törpegazdaságok összterülete 2,155.168 kat. hold volt, ebből 50.253 kat. hold (2.3%) a haszonbérbe adott rész. A kisgazdaságok 1,085.129-et kitevő számából csak 15.964 (1.5%) volt haszonbérbe adva, ez a területet figyelembe véve, 2%-nak felel meg. A középgazdaságok 19.867-et kitevő számából 2.959 (14.9%) volt teljesen bérbe adva, területüknek a haszonbérleti arány 19.4% volt. A 3.768 nagygazdaságból 828 (22%) volt a bérbeadott gazdaságok száma, a területi arány ebben a gazdaság-nagyságcsoportban 16.4% volt.

A fent közölt két összeállítás az egész Magyarországra vonatkozó földbérleti adatokról nagyjából tájékoztat, további fejtegetésüket már csak azért is mellőznünk kell, mert az itt kimutatott adatok tisztán a gazdaságokra vonatkoznak, tehát a tulajdonjog nincsen figyelembe véve. A másik, ebből a szempontból rendelkezésünkre álló adat a közép- és nagybirtokoknak a Gazdacímtár összeállításához felhasznált 1925. évi felvétele, a kataszter alapján készült, itt tehát nem a gazdaságok, hanem a tulajdon szerint kimutatott földbirtokok szerepelnek. Ettől az elég lényeges eltéréstől függetlenül, a két felvétel adatai még azért sem alkalmasak az összehasonlításra, mert míg az 1895. évi mezőgazdasági statisztikai felvétel az összes, tehát az 1 kat. holdon aluli gazdaságok adatait is kutatta, addig az 1925. évi felvétel csak azokra a földbirtokokra vonatkozó adatokat vette figyelembe, amely földbirtokok területe legalább 100 kat. holdas, vagy ennél nagyobb volt. Ezeknek a közép- és nagybirtokoknak haszonbérleti viszonyait a címtári részben részletesen kimutatja a Gazdacímtár, olyannyira, hogy a 100 kat. holdnál nagyobb

III. Földbérleti viszonyok a közép- és nagybirtokok birtoknagyságcsoportjain belül az 1925. évben.
Situation en 1925 des propriétés foncières affermées suivant les catégories de grandeur des moyennes et des grandes propriétés.

Birtoknagyság- csoport <i>Catégories de gran- deur de propriétés fonc.</i>	A földbirto- kok összes területe kat. hold <i>Superficie to- tale des pro- priétés f. en arp. c.</i>	A z ö s s z e s t e r ü l e t b ő l <i>De la superficie totale, il y avait</i>							
		szántó- föld <i>terres labou- rables</i>	kert jar- dins	szőlő vignes	rét prairies	legelő pâtura- ges	erdő forêts	nádas rose- lières	földadó alá nem eső <i>terres non frappées d'impôt fonc.</i>
		k a t a s z t r á l i s h o l d <i>en arpents cadastraux</i>							
100—500 kat. hold <i>De 100 à 500 arp. cad.</i>	1,706.414	884.091	7.464	16.828	110.967	371.515	169.436	7.042	139.071
Ebből bérbe adva } <i>szám</i>	328.662	244.909	1.367	1.520	27.401	35.941	7.955	1.441	8.128
Dont affermées } <i>nombre</i>	19.3	27.7	18.3	9.0	24.7	9.7	4.7	20.5	5.8
500—1000 kat. hold <i>De 500 à 1000 arp. cad.</i>	948.189	496.834	5.069	7.519	54.397	199.255	114.736	3.325	67.054
Ebből bérbe adva } <i>szám</i>	180.053	128.710	769	1.061	12.287	23.024	9.336	406	4.460
Dont affermées } <i>nombre</i>	19.0	25.9	15.2	14.1	22.6	11.5	8.1	12.2	6.7
1.000—2.000 kat. hold <i>De 1.000 à 2.000 arp. cad.</i>	812.996	429.175	3.663	5.231	45.022	141.950	129.718	2.623	55.614
Ebből bérbe adva } <i>szám</i>	193.323	140.134	692	920	12.467	22.688	8.980	587	6.855
Dont affermées } <i>nombre</i>	23.8	32.6	18.9	17.6	27.7	16.0	6.9	22.4	12.3
2.000—3.000 kat. hold <i>De 2.000 à 3.000 arp. cad.</i>	463.523	237.726	2.198	2.122	26.824	73.155	77.349	1.895	42.254
Ebből bérbe adva } <i>szám</i>	123.539	85.314	404	501	7.016	14.552	9.084	517	6.151
Dont affermées } <i>nombre</i>	26.6	35.9	18.4	23.6	26.2	19.9	11.7	27.3	14.6
3.000—5.000 kat. hold <i>De 3.000 à 5.000 arp. cad.</i>	539.022	262.768	2.288	2.486	30.367	84.407	115.909	1.676	39.121
Ebből bérbe adva } <i>szám</i>	121.511	84.501	416	565	10.550	16.841	5.315	247	3.076
Dont affermées } <i>nombre</i>	22.5	32.2	18.2	22.7	34.7	19.9	4.6	14.7	7.9
5.000—10.000 kat. hold <i>De 5.000 à 10.000 arp. c.</i>	822.901	399.683	3.497	2.204	45.681	137.450	188.240	2.521	43.625
Ebből bérbe adva } <i>szám</i>	236.606	165.139	776	569	16.171	35.051	9.337	1.165	8.398
Dont affermées } <i>nombre</i>	28.8	41.3	22.2	25.8	35.4	25.5	4.9	46.2	19.2
10.000—20.000 kat. hold <i>De 10.000 à 20.000 arp. c.</i>	700.450	303.143	2.599	1.721	46.057	86.645	195.650	8.368	56.267
Ebből bérbe adva } <i>szám</i>	189.858	122.783	879	283	15.465	33.170	7.610	2.150	7.518
Dont affermées } <i>nombre</i>	27.1	40.5	33.8	16.4	33.6	38.3	3.9	25.7	13.4
20.000—30.000 kat. hold <i>De 20.000 à 30.000 arp. c.</i>	380.849	166.683	1.013	840	22.104	42.568	119.099	1.008	27.534
Ebből bérbe adva } <i>szám</i>	110.877	83.879	365	242	7.564	13.296	2.207	232	3.092
Dont affermées } <i>nombre</i>	29.1	50.3	36.0	28.8	34.2	31.2	1.9	23.0	11.2
30.000—50.000 kat. hold <i>De 30.000 à 50.000 arp. c.</i>	610.932	215.689	1.982	1.285	39.633	70.142	227.804	1.180	53.217
Ebből bérbe adva } <i>szám</i>	141.561	75.442	464	166	11.550	34.990	5.685	465	12.799
Dont affermées } <i>nombre</i>	23.2	35.0	23.4	12.9	29.1	49.9	2.5	39.4	24.1
50.000—100.000 kat. hold <i>De 50.000 à 100.000 a. c.</i>	830.574	272.185	2.087	3.930	48.778	183.737	252.570	2.992	64.295
Ebből bérbe adva } <i>szám</i>	329.604	192.623	986	3.234	25.319	91.530	4.620	1.134	10.158
Dont affermées } <i>nombre</i>	39.7	70.8	47.2	82.3	51.9	49.8	1.8	37.9	15.8
100.000 kat. hold és nagyobb <i>De 100.000 a. c. et au-dessus</i>	222.241	72.371	338	360	26.355	16.723	92.331	1.380	12.383
Ebből bérbe adva } <i>szám</i>	100.430	57.651	201	252	12.338	9.262	17.566	99	3.061
Dont affermées } <i>nombre</i>	45.2	79.7	59.5	70.0	46.8	55.4	19.0	7.2	24.7
Összesen : <i>Ensemble :</i>	8,038.091	3,740.348	32.198	44.526	496.185	1,407.547	1,682.842	34.010	600.435
Össz. bérbe adva } <i>szám</i>	2,056.024	1,381.085	7.319	9.313	158.128	330.345	87.695	8.443	73.696
Affermées au total } <i>nombre</i>	25.6	36.9	22.7	20.9	31.9	23.5	5.2	24.8	12.3

IV. A 100 kat. holdas és ennél nagyobb szabadforgalmú földbirtokok területe, ezeknek
Superficie des propriétés foncières à mutation libre de 100 arpents cad. et au-dessus, et superficie

A szabadforgalmú földbirtokok Propriétés f. à mutation libre													
Országgrész, törvényhatóság	összes terület Superficie totale	összes területéből: De la superficie totale, il y avait								hasznbérbe adott összes terület — Superficie totale affermées	hasznbérbe De la superficie		
		szántóföld — terres labou- rables	kert jardins	szőlő vignes	rét prairies	legelő pâturages	erdő forêts	nádas roselières	földadó alá nem eső — terres non frappées d'impôt f.		szántóföld — terres labou- rables	kert jardins	szőlő vignes
		katasztrális hold — en arpents cadastraux											
A) Dunántúli dom- bosvidék.													
Baranya vármegye ..	78.964	52.523	353	388	3.840	7.358	10.852	86	3.564	22.245	17.011	94	46
Pécs t.jv.	1.146	527	109	53	246	100	11	—	100	50	—	—	—
Fejér vármegye ..	291.910	198.499	1.669	1.246	15.424	34.157	28.402	701	11.812	86.586	63.664	302	199
Székesfehérvár t.jv.	722	502	3	7	140	56	—	4	10	498	314	2	1
Győr, Moson és Po- zsony vármegye ..	109.325	70.459	519	331	11.368	9.619	11.032	898	5.099	28.359	21.886	84	31
Győr t.jv.	663	110	3	—	203	30	53	8	256	389	77	1	—
Komárom és Eszter- gom vármegye ..	54.715	30.372	209	170	2.624	3.660	15.779	85	1.816	12.969	10.710	52	28
Somogy " ..	363.885	182.208	1.851	1.382	24.977	37.639	84.176	1.059	30.593	102.069	68.524	371	367
Sopron " ..	49.336	30.782	387	47	2.837	4.050	8.428	371	2.434	13.951	10.807	104	5
Sopron t.jv.	311	—	—	—	—	—	—	167	144	—	—	—	—
Tolna vármegye ..	115.245	71.156	788	1.172	7.184	14.279	16.707	321	3.638	23.614	17.458	123	169
Vas " ..	161.271	89.185	1.091	277	10.202	11.226	46.084	36	3.170	33.235	24.977	140	13
Veszprém " ..	150.949	82.163	700	315	6.844	11.883	46.035	135	2.874	38.890	30.421	133	22
Zala " ..	159.207	67.452	735	1.325	14.502	22.043	44.794	160	8.196	15.991	10.026	47	143
A) Együtt ..	1.537.649	875.938	8.417	6.713	100.391	156.100	312.353	4.031	73.706	378.846	275.875	1.453	1.024
B) Északi dombos- vidék.													
Abaúj-Torna várm. Borsod, Gömör és Kis- hont vármegye ..	95.970	39.270	645	143	3.863	9.629	41.187	6	1.227	12.304	8.804	80	15
Miskolc t.jv.	181.936	82.281	1.319	877	12.636	20.173	60.487	301	3.862	49.370	31.658	314	357
Heves vármegye ..	440	242	4	4	131	43	—	—	16	115	77	—	—
Nógrád és Hont vm. ...	169.431	86.445	813	4.083	10.958	22.568	40.436	258	3.870	34.022	23.780	143	551
Zemplén vármegye ..	206.076	103.185	1.174	772	9.930	20.541	64.985	60	5.429	39.656	22.495	209	66
	113.929	58.099	706	752	7.675	12.727	29.931	418	3.621	31.159	22.281	121	65
B) Együtt	767.782	369.522	4.661	6.631	45.193	85.681	237.026	1.043	18.025	166.626	109.095	867	1.054
C) Alföld.													
Bács-Bodrog várm. Baja t.jv.	57.093	38.827	176	493	2.448	8.084	5.163	326	1.576	8.391	7.051	26	23
Békés vármegye ..	2.107	1.747	9	86	8	174	70	—	13	657	563	1	5
Bihar " ..	190.446	147.289	922	305	3.020	27.445	5.244	58	6.163	45.593	38.575	71	22
Csanád, Arad és To- rontál vármegye ..	134.605	90.846	349	416	8.207	28.613	1.322	455	4.397	52.053	33.430	54	69
Csongrád " ..	86.243	73.849	417	734	1.249	5.810	939	50	3.195	18.273	17.031	36	371
Hódmezővásárhely t.jv.	64.425	41.144	186	650	2.736	15.557	1.535	34	2.583	3.719	1.679	7	34
Szeged t.jv.	20.650	15.941	32	30	685	3.284	118	11	549	5.088	3.654	7	6
Hajdu vármegye ..	4.864	2.415	7	333	869	537	335	22	346	—	—	—	—
Debrecen t.jv.	95.171	56.590	225	419	5.708	27.702	2.320	359	1.848	39.878	26.595	54	40
Jász-N.-Szolnok vm.	26.585	21.641	70	480	2.476	1.144	52	55	667	6.343	5.398	5	4
Pest-P.-S.-Kiskun "	264.656	208.940	1.155	1.054	17.352	25.221	2.408	467	8.059	75.912	57.449	191	205
Budapest szföv.	558.396	286.016	2.586	9.098	62.018	105.141	51.783	6.884	34.870	156.851	89.844	501	910
Kecskemét t.jv.	920	446	96	18	287	4	19	—	50	799	356	94	12
Szabolcs és Ung vm.	32.835	17.937	103	1.072	4.516	5.409	1.903	267	1.628	17.815	9.686	39	128
Szatmár, Ugocsa és Bereg vármegye ..	52.808	283.762	1.861	2.917	19.112	16.850	18.912	619	8.775	87.472	74.910	328	441
	147.080	109.833	803	525	10.456	12.842	8.482	143	3.996	35.986	28.535	98	38
C) Együtt	2.038.884	1.397.223	8.997	18.630	141.147	283.817	100.605	9.750	78.715	554.830	394.756	1.512	2.308
Összesen . . .	4.344.315	2.642.683	22.075	31.974	286.731	525.598	649.984	14.824	170.446	1.100.302	779.726	3.832	4.36

a földbirtokoknak haszonbérbe adott területe törvényhatóságokint az 1925. évben.

affermée de ces propriétés par comitats et villes municipales, en 1925.

A szabadforgalmú földbirtokok Superficies affermées														
adott összes területéből: totale affermée, il y avait					haszonbérbe adott — des propriétés f. à mutation libre									
					összes superficies totales affermées	szántó-öld terres labour.	kert jardins	szőlő vignes	rét prairies	legelő pâturages	erdő forêts	nádas rose-lières	földadó alá nem eső — terr. non frappées d'impôt f.	
rét prairies	legelő pâturages	erdő forêts	nádas rose-lières	földadó alá nem eső — terres non frappées d'impôt f.	területe a szabadforgalmú földbirtokok en % de la superficie des propriétés f. à mutation libre									
					összes superficies totales	szántó-öld terres labour.	kert jardins	szőlő vignes	rét prairies	legelő pâturages	erdő forêts	nádas rose-lières	földadó alá nem eső — terr. non frappées d'impôt f.	
kat. hold. — en arpents cad.					területének %-ában									
1.316 50	1.384	908	22	1.464	28.2 4.4	32.4	26.6	11.9	34.3 20.3	18.8	8.4	25.6	41.1	A) Région de collines transdanubienne Comitat Baranya Ville mun. Pécs Comitat Fejér Ville mun. Székesvárad Comitat Győr, Moson et Pozsony Ville mun. Győr Comitat Komárom et Esztergom Comitat Somogy Sopron Ville mun. Sopron Comitat Tolna " Vas " Veszprém " Zala
5.664 132	10.734 43	1.992	259 4	3.772 2	29.7 69.0	32.1	18.1	16.0	36.7 94.3	31.4	7.0	36.9 100.0	31.9 20.0	
1.632 180	3.320 30	701 53	30 8	675 40	25.9 58.7	31.1	16.2	9.4	14.4 88.7	34.5 100.0	6.4 100.0	3.3 100.0	13.2 15.6	
785 8.583	723 12.340	438 8.121	9 328	224 3.435	23.7 28.1	35.3	24.9	16.5	29.9 34.4	19.8 32.8	2.8 9.6	10.6 31.0	12.3 11.2	
976	951	746	—	362	28.3	35.1	26.9	10.6	34.4	23.5	8.9	—	14.9	
1.372	3.355	280	79	778	20.5	24.5	15.6	14.4	19.1	23.5	1.7	24.6	21.4	
2.482	2.420	2.595	—	608	20.6	28.0	12.8	4.7	24.3	21.5	5.6	—	19.2	
2.139	3.503	1.564	64	1.044	25.8	37.0	19.0	7.0	31.3	29.5	3.4	47.4	36.3	
1.709	2.793	993	—	280	10.0	14.9	6.4	10.8	11.8	12.7	2.2	—	3.4	
27.020	41.596	18.391	803	12.684	24.6	31.5	17.3	15.3	26.9	26.6	5.9	19.9	17.2	
B) Région de collines du Nord														
731	1.628	849	2	195	12.8	22.4	12.4	10.5	18.9	16.9	2.1	33.3	15.9	Comitat Abaúj-Torna
3.448	5.886	6.619	89	999	27.1	38.5	23.8	40.7	27.3	29.2	10.9	29.6	25.9	Borsod, Gömör
36	1	—	—	1	26.1	31.8	—	—	27.5	2.3	—	—	6.3	et Kishont
2.156	4.515	1.829	78	970	20.1	27.5	17.6	13.5	19.7	20.0	4.5	30.2	25.1	Ville mun. Miskolc
2.197	4.415	9.271	11	992	19.2	21.8	17.8	8.5	22.1	21.5	14.3	18.3	18.3	Comitat Heves
2.547	4.061	760	320	1.004	27.4	38.3	17.1	8.6	33.2	31.9	2.5	76.6	27.7	Com. Nógrád et Hont
B) Ensemble														
C) L'Alföld (la grande plaine hongr.)														
445	415	126	92	213	14.7	18.2	14.8	4.7	18.2	5.1	2.4	28.2	13.5	Comitat Bács-Bodrog
—	55	30	—	3	31.2	32.2	11.1	5.8	—	31.6	42.9	—	23.1	Ville mun. Baja
1.008	4.347	255	—	1.315	23.9	26.2	7.7	7.2	33.4	15.8	4.9	—	21.3	Comitat Békés
3.063	13.343	427	185	1.482	38.7	36.8	15.5	16.6	37.3	46.6	32.3	40.7	33.7	" Bihar
87	338	37	3	370	21.2	23.1	8.6	50.5	7.0	5.8	3.9	6.0	11.6	Comitat Csanád, Arad
295	1.607	10	1	86	5.8	4.1	3.8	5.2	10.8	10.3	0.7	2.9	3.3	et Torontál
66	1.154	72	—	129	24.6	22.9	21.9	20.0	9.6	35.1	61.0	—	23.5	Comitat Csongrád
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ville mun. Hódmezővásárhely
1.267	10.964	134	163	661	41.9	47.0	24.0	9.5	22.2	39.6	5.8	45.4	35.8	Szeged
562	237	10	6	121	23.9	24.9	7.1	0.8	22.7	20.7	19.2	10.9	18.1	Comitat Hajdu
5.795	9.542	604	59	2.067	28.7	27.5	16.5	19.5	33.4	37.8	25.1	12.6	25.6	Ville mun. Debrecen
19.294	30.264	4.832	1.332	9.874	28.1	31.4	19.4	10.0	31.1	28.8	9.3	19.3	28.3	Com. Jász-N.-Szolnok
285	—	13	—	39	86.8	79.8	97.9	66.7	99.3	—	68.4	—	78.0	" Pest-P.-S.-Kisk.
2.378	3.504	922	159	999	54.3	54.0	37.9	11.9	52.7	64.8	48.4	59.5	61.4	Ville de Bpest (cap.)
4.481	3.969	1.292	175	1.876	24.8	26.4	17.6	15.1	23.4	23.6	6.8	28.3	21.4	Ville mun. Kecskemét
2.300	3.788	219	19	989	24.5	26.0	12.2	7.2	22.0	29.5	2.6	13.3	24.7	Com. Szabolcs et Ung
C) Ensemble														
41.326	83.527	8.983	2.194	20.224	27.2	28.3	16.8	12.4	29.3	29.4	8.9	22.5	25.7	
79.461	145.629	46.702	3.497	37.069	25.3	29.5	17.4	13.7	27.7	27.7	7.2	23.6	21.8	Total

területet bérlőket a haszonbérlet tárgyát képező földbirtok adatainál, a haszonbérletükre vonatkozó adatok felsorolásával, egyénileg is megnevezi, a 100 kat. holdon aluli haszonbérleteket pedig összefoglalva mindenütt mint kisbérleteket mutatja ki. A haszonbérleteket nagyságkategória és területi elhelyezkedés szempontjából a táblás összeállításokban jóformán minden viszonylatban bemutatja a Gazdacímtár. A haszonbérletekre vonatkozólag ezeken a már elég részletesen kimutatott adatokon kívül rendelkezésre áll még egynéhány olyan jellemző adat, amelyeknek felsorolása és megvilágítása minden bizonnyal érdekelni fogja a mezőgazdasági kérdésekkel foglalkozó közönséget.

Ilyen eddig nem részletezett adatokat találunk a többek közt az alábbi III. sz. kimutatásban, amelyik a közép- és nagybirtokok birtoknagyságkategóriáit a megfelelő földhaszonbérleti adatokkal együtt tünteti fel, mindjárt kimutatva azt a százalékos arányt, amelyet az illető birtoknagyságkategóriában a földhaszonbérlet képvisel.

A kimutatáson végignézve azonnal megállapítható, hogy a földbirtok nagyságának emelkedésével együtt — jóformán skálaszerűen — emelkedik a földbérlet nagysága is. Ettől az általános megállapítástól erősen észrevehető módon csak egy földbirtoknagyságcsoporthoz tartozik, a 30.000—50.000 kat. holdas nagyságcsoporthoz, itt ugyanis a haszonbérbe adott terület 23,2%-ot kitevő aránya a földhaszonbérletek 25,6%-os országos átlaga alá kerül, holott az előtte levő 4 nagyságcsoporthoz és az utána következő 2 nagyságcsoporthoz az országos átlag felett állanak. A Gazdacímtár adatainak segítségével megállapíthatjuk, hogy az ebbe a földbirtoknagyságcsoporthoz tartozó 15 földbirtok közül a veszprémi r. kat. káptalan, a m. kir. erdészeti államkinestár és Frigyes kir. herceg birtokaiból semmi, a m. kir. állami ménesbirtok, a zirci apátság, az egri r. kat. érsekség és a pannonhalmi főapátság birtokaiból pedig százalékban alig kifejezhető töredék van csak haszonbérbe adva, ennek a következménye az, hogy a szóbanforgó földbirtoknagyságcsoporthoz földhaszonbérleti aránya közelíti meg legjobban a 100—1000 kat. holdas közép birtokok alacsony földhaszonbérleti százalékát.

A szóbanforgó kimutatás adataiból egyébként megállapíthatjuk, hogy a mai Magyarország közép- és nagybirtokainak összes területéből — 8.038.091 kat. hold — haszonbérbe van adva 2.056.024 kat. hold, ami megfelel a már fentebb említett 25,6%-os aránynak. Ha továbbmenve a földhaszonbérlet arányánál a

művelési ágak szerepét vizsgáljuk, mindjárt szembetűnik, hogy a haszonbérbe adott szántóföldterület az összes szántóföldterületnek 36,9%-át teszi ki, tehát a haszonbérlet országos átlagához viszonyítva 44,1%-kal nagyobb a haszonbérbe adott szántóföldterület aránya. A legalacsonyabb arányt ezzel szemben a haszonbérbe adott erdőterület 5,2%-a képviseli, ez az arány 79,7%-kal kisebb, mint az összes haszonbérbe adott terület 25,6%-a. A haszonbérbe adott terület országos átlagát egyébként a haszonbérbe adott szántóföldterület arányán kívül csak a haszonbérbe adott rét 31,9%-os aránya haladja meg.

A közép- és nagybirtokok tulajdonjog szempontjából két főcsoportra oszthatók, a szabadforgalmú birtokok és korlátolt forgalmú birtokok csoportjára. Ennek a két csoportnak haszonbérleti viszonyait a művelési ágak figyelembevételével törvényhatóságokként mutatja be a IV. és V. sz. kimutatás.

A 25,6%-os országos átlagnak megfelelően a szabadforgalmú földbirtokoknak, mint láthatjuk, 25,3%-a, a korlátolt forgalmú földbirtokoknak 25,9%-a volt haszonbérbe adva. Ha általában véve nincs is jelentősebb különbség a két csoport bérleti viszonyai között, másképp áll a helyzet, ha művelési ágak szerint vizsgáljuk az adatokat. A szabadforgalmú közép- és nagybirtokok 4.344.315 kat. holdat kitevő összes területéből 2.642.683 kat. hold (60,8%) a szántó, a haszonbérbe adott 1.100.302 kat. hold összes területből ezzel szemben 779.726 kat. hold (70,9%) a szántó, tehát a haszonbérlet tárgyát képező szabadforgalmú birtokoknál a szántóföld területének aránya jelentékenyen felülmúlja a szabadforgalmú birtokok szántóföldarányát. Ezzel szemben a szabadforgalmú közép- és nagybirtokok erdőterületének nagysága 649.984 kat. hold (15%), ebből haszonbérbe volt adva 46.702 kat. hold, ami az összes haszonbérbe adott szabadforgalmú közép- és nagybirtokok területének mindössze 4,2%-a, tehát erősen alatta van az erdőterület arányának.

A korlátolt forgalmú közép- és nagybirtokok összes területe a mai Magyarországon 3.693.776 kat. hold, ebből 1925. évben haszonbérbe volt adva 955.722 kat. hold; százalékban kifejezve a korlátolt forgalmú közép- és nagybirtokok haszonbérbe adott része 2,4%-kal magasabb, mint a szabadforgalmú közép- és nagybirtokok haszonbérbe adott része. A korlátolt forgalmú közép- és nagybirtokok szántóföldterülete 1.097.665 kat. hold (29,7%), ebből haszonbérben van 601.359 kat. hold, ami az összes haszonbérbe adott terület 62,9%-a. A nagy

eltérés tehát itt mutatkozik, mert míg a szabadforgalmú közép- és nagybirtokok szántóföldterületének — mint már fennebb említettük — 70·9%-a haszonbér tárgyát képezi, addig a korlátolt forgalmú közép- és nagybirtokoknál ez a százalékos arány 11·3%-kal kisebb. A korlátolt forgalmú közép- és nagybirtokoknál a haszonbérbe adott erdőterület aránya körülbelül egyezik a szabadforgalmú közép- és nagybirtokok haszonbérbe adott erdőterületének arányával.

Ha a szabadforgalmú közép- és nagybirtokok haszonbérleti viszonyait törvényhatóságunkint tesszük kutatásunk tárgyává, megállapíthatjuk, hogy a vármegyei törvényhatóságok közt ebben a birtokcsoportban legnagyobb a haszonbérbe adott terület aránya Hajdu vármegyében. Itt a szabadforgalmú közép- és nagybirtokoknak 41·9%-a haszonbérbe van adva. Utána következik Bihar vármegye 38·7%-os aránnyal és Fejér vármegye 29·7%-os aránnyal. Az ellenkező végletet Csongrád vármegyében találjuk, itt ugyanis a szabadforgalmú közép- és nagybirtokoknak mindössze 5·8%-a van haszonbérbe adva, utána következik Zala vármegye 10%-os és Abauj-Torna vármegye 12·8%-os alacsony arányával. Mindenesetre igen érdekes körülmény az, hogy a korlátolt forgalmú közép- és nagybirtokoknál, a vármegyei törvényhatóságok közül a haszonbérbe adott terület nagysága szempontjából első helyen Csongrád vármegye áll 49·7%-os magas arányszámával, tehát éppen az a törvényhatóság, ahol a szabadforgalmú közép- és nagybirtokoknál a haszonbérbe adott terület százalékos aránya a legkisebb. Utána következik Tolna vármegye 44·6%-os és Hajdu vármegye 43·7%-os aránnyal. Legkisebb a százalékos arány ebből a szempontból Zala vármegyénél, ahol a korlátolt forgalmú közép- és nagybirtokoknak mindössze 9%-a van haszonbérbe adva. Elég kicsiny ez az arány még Heves vármegyénél (10·7%) és Komárom és Esztergom ideiglenesen egyesített vármegyénél (11·2%).

Utoljára hagytuk a haszonbérletek egyik legérdekesebb típusának, a közép- és nagybirtokok 100 kat. holdon aluli, a Gazdacím-tárban kisbérletnek nevezett haszonbérleti formának ismertetését. A közép- és nagybirtokok 100 kat. holdon aluli haszonbérleti viszonyaira vonatkozó, a fontosabb területi és haszonbérleti adatokat tartalmazó, törvényhatóságok szerint is részletezett adatokat bemutatjuk a VI. sz. kimutatásban.

A kimutatás adataiból kitűnik, hogy a közép- és nagybirtokokból haszonbérbe adott

2,056.024 kat. hold területnek egy igen jelentékeny része, 464.884 kat. hold (22·6%) olyan kis parcellákban volt bérbeadva, amelyek közül egyik rész sem érte el a 100 kat. holdat. Különösen fontos ez az adat a földbirtokreform hatásának elbírálásánál, mert a most kimutatott kisbérlet legnagyobb része kényszerbérlet, melyet az Országos Földbirtokrendező Bíróság ítélete alapján az arra igényjogosultaknak ideiglenesen kiosztottak. Természetesen a kényszerbérlet a kisbérletek teljes számát nem meríti ki, mert ezeken kívül még számos közép- és nagybirtok ad haszonbérbe kisebb parcellákat, ezáltal elősegíti sok mezőgazdasággal foglalkozó kisember megélhetésének lehetőségét. Szociális okoktól függetlenül a községi és közbirtokossági földbirtokok kis szántóföld töredékei — már csak azért is, mert legtöbbször 100 kat. holdon aluli területről van szó — rendszerint kishaszonbérlet tárgyát képezik.

Éppen azért, mert a kisbérletek ügye szoros összefüggésben van a földreform végrehajtásának kérdésével, legfontosabb a kisbérletek területi elhelyezkedésének alapos vizsgálata. A vármegyei törvényhatóságok adatait végignézve, magas százalékos arányával kiemelkedik az Alföld néven összefoglalt törvényhatóságok kisbérleteinek nagysága. Míg ugyanis a Dunántúli dombosvidék törvényhatóságainak területén a közép- és nagybirtokok összes haszonbérbe adott részének csak 12·1%-a, a 100 kat. holdon aluli kisbérlet, az Északi dombosvidéken ez az arányszám mindössze 11%, addig az Alföldön a kishaszonbérletek a közép- és nagybirtokok összes haszonbérbe adott területének 32·9%-át teszik ki.

Köztudomású tény az, hogy a földnélküli — mezőgazdasággal foglalkozó — lakosság az alföldi törvényhatóságokban a legnyugtalanabb. A földéhség itt a legerősebb, ennek legalább részleges csillapítását árulja el az a kiemelkedő magas arányszám. Az Alföldön lakó mezőgazdasági nincstelenek megélhetését tudvalevőleg igen megnehezíti az a körülmény, hogy itten nagyon sok az 50—100 kat. hold kiterjedésű paraszt kisbirtok, ezek aránylag igen kevés munkaalkalmat nyújtanak, tulajdonosaik erősen ragaszkodnak birtokaikhoz, úgy, hogy még egy törpebirtok vétel útján való megszerzésére is csak igen ritkán van itten alkalom. Az Országos Földbirtokrendező Bíróság erős munkájának az eredménye tehát, a kishaszonbérletek alföldi kimagasló arányszáma.

Ha az arányszámokat a vármegyei törvényhatóságokon belül tesszük kutatásunk tár-

V. A 100 kat. holdas és ennél nagyobb korlátolt forgalmú földbirtokok területe, ezeknek
Superficie des propriétés foncières à mutation limitée de 100 arpents cad. et au-dessus et superficie

Országgrész, törvényhatóság	A korlátolt forgalmú földbirtokok Propriétés f. à mutation limitée												
	Összes területe Superficie totale	összes területéből: De la superficie totale, il y avait								A haszonbérbe adott összes terület — Superficies totales affermées	haszonbérbe De la superficie		
		szántóföld — terres labou- rables	kert jardins	szőlő vignes	rét prairies	legelő pâturages	erdő forêts	nádas roselières	földadó alá nem eső — terres non frappées d'impôt f.		szántóföld — terres labou- rables	kert jardins	szőlő vignes
katasztrális hold — en arpents cadastraux													
A) Dunántúli dom- bosvidék.													
Baranya vármegye ..	192.728	44.407	658	231	9.903	45.101	78.145	354	13.929	33.005	21.034	218	30
Pécs tjv.	4.672	206	—	—	99	167	4.200	—	—	58	58	—	—
Fejér vármegye ..	145.359	66.878	560	341	8.029	27.996	27.923	1.210	12.422	39.189	28.005	72	168
Székesfehérvár tjv.	5.787	3.021	11	3	280	1.635	33	93	711	3.123	2.873	—	—
Győr, Moson és Po- zsony vármegye ..	84.420	33.649	261	116	11.744	13.034	14.440	523	10.653	12.884	8.807	27	8
Győr tjv.	3.182	323	57	—	912	826	167	89	808	2.285	323	57	—
Komárom és Eszter- gom vármegye ..	134.625	36.977	477	363	4.182	20.693	60.894	341	10.698	15.114	11.699	51	29
Somogy vármegye ..	340.930	108.569	847	614	17.687	59.514	110.231	1.104	42.364	102.613	55.390	344	257
Sopron vármegye ..	91.328	29.313	304	48	16.114	10.847	20.081	4.169	10.452	19.937	13.370	72	18
Sopron tjv.	14.791	1.665	77	27	647	785	10.022	537	1.031	1.733	1.608	2	27
Tolna vármegye ..	127.049	47.081	183	117	8.803	24.339	31.140	570	14.816	56.595	41.390	111	67
Vas vármegye	67.738	24.411	336	33	4.430	5.319	27.484	4	5.721	15.355	12.302	73	2
Veszprém vármegye..	227.936	61.109	532	154	7.822	43.507	83.795	225	30.792	44.562	30.767	173	31
Zala vármegye ..	273.510	36.134	531	581	18.359	44.432	127.296	890	45.287	24.654	14.462	105	95
A) Együtt	1.714.055	493.743	4.834	2.628	109.011	298.195	595.851	10.109	199.684	371.107	242.088	1.305	732
B) Északi dombos- vidék.													
Abaúj-Torna várm. ..	49.582	8.078	121	63	1.619	9.805	26.693	—	3.203	7.768	5.891	40	30
Borsod, Gömör és Kis- hont vármegye ..	173.053	24.534	511	233	7.568	45.282	84.346	138	10.441	25.791	14.610	113	20
Miskolc tjv.	2.428	662	49	—	181	942	16	—	578	—	—	—	—
Heves vármegye ..	182.638	45.050	515	2.074	12.082	41.683	66.695	283	14.256	19.573	13.620	135	82
Nógrád és Hont várm.	104.437	14.269	223	117	2.379	15.872	64.935	57	6.585	13.933	9.401	53	36
Zemplén vármegye ..	69.998	23.903	272	248	4.770	22.471	11.970	533	5.831	22.025	15.954	66	26
B) Együtt	582.136	116.496	1.691	2.735	28.599	136.055	254.655	1.011	40.894	89.090	59.476	407	194
C) Alföld.													
Bács-Bodrog várm. ..	48.883	16.395	20	268	1.973	15.055	7.512	319	7.341	14.900	10.301	2	252
Baja tjv.	5.020	3.759	8	1	18	447	14	77	696	3.822	3.689	1	—
Békes vármegye ..	77.561	27.234	203	91	3.341	25.568	4.513	85	16.526	7.934	5.703	22	21
Bihar vármegye	111.267	47.655	168	63	4.704	45.171	4.254	225	9.027	41.396	29.606	91	10
Csanád, Arad és To- rontál vármegye ..	61.013	41.806	299	179	735	7.893	2.286	5	7.810	10.372	9.866	14	177
Csongrád vármegye ..	90.278	44.524	88	885	4.763	20.369	3.935	309	15.405	44.829	29.331	44	399
Hódmezővásárhely tjv.	7.628	2.590	36	49	222	1.778	46	33	2.874	3.113	2.225	35	43
Szeged tjv.	65.142	28.526	410	2.375	4.148	15.145	7.553	211	6.774	49.495	27.629	407	2.375
Hajdu vármegye ..	122.678	33.333	84	22	3.714	66.329	9.469	467	9.260	53.603	28.828	55	11
Debrecen tjv.	87.588	15.836	123	42	2.184	46.435	18.916	137	3.915	24.768	14.429	19	3
Jász-N.-Szolnok vm.	114.258	38.422	175	131	4.075	44.970	1.058	336	25.091	48.618	31.766	67	22
Pest-P.-S.-Kiskun vm.	376.823	97.928	1.058	1.564	26.636	92.161	95.576	5.436	56.464	98.160	51.168	314	389
Budapest szlov. ..	12.749	2.258	408	60	332	798	2.368	1	6.524	4.105	2.258	408	60
Kecskemét tjv.	51.208	14.421	196	919	3.576	16.773	10.198	201	4.924	35.098	14.065	154	195
Szabolcs és Ung vm.	132.110	59.381	211	537	9.116	39.078	10.726	218	12.843	42.613	30.395	72	44
Szatmár, Ugocsa és Bereg vármegye ..	33.379	13.358	111	3	2.307	9.729	3.928	6	3.937	12.699	8.536	70	—
C) Együtt	1.397.585	487.426	3.598	7.189	71.844	447.699	182.352	8.066	189.411	495.525	299.795	1.775	4.001
Összesen	3693.776	1097.665	10.123	12.552	209.454	881.949	1032.858	19.186	429.989	955.722	601.359	3.487	4.927

a földbirtokoknak haszonbérbe adott területe törvényhatóságunkint az 1925. évben.

affermée de ces propriétés par comitats et villes dites municipales, en 1925.

A korlátolt forgalmú földbirtokok Superficies affermées														
adott összes területéből: totale affermée, il y avait					haszonbérbe adott — des propriétés f. à mutation limitée									
					összes superficies totales affermées	szántó-föld terres labour.	kert jardins	szőlő vignes	rét prairies	legelő pâtures	erdő forêts	nádas rose-lières	földadó alá nem eső — terr. non frappées d'impôt f.	
rét prairies	legelő pâtures	erdő forêts	nádas rose-lières	földadó alá nem eső — terres non frappées d'impôt f.	területe, a korlátolt forgalmú földbirtokok en % de la superficie des propriétés f. à mutation limitée									
					összes superficies totales	szántó-föld terres labour.	kert jardins	szőlő vignes	rét prairies	legelő pâtures	erdő forêts	nádas rose-lières	földadó alá nem eső — terr. non frappées d'impôt f.	
kath. hold. — en arpents cad.					területének %-ában									
A) Région de collines transdanubienne														
3.906	4.389	1.429	133	1.866	17.1	47.4	33.1	13.0	39.4	9.7	1.8	37.6	13.4	Comitat Baranya
—	—	—	—	—	1.2	28.2	—	—	—	—	—	—	—	Ville mun. Pécs
2.359	6.577	180	186	1.642	27.0	41.9	12.9	49.3	29.4	23.5	0.6	15.4	13.2	Comitat Fejér
250	—	—	—	—	54.0	95.1	—	—	89.3	—	—	—	—	Ville mun. Székesfvár
2.348	847	433	37	377	15.3	26.2	10.3	6.9	20.0	6.5	3.0	7.1	3.5	Comitat Győr, Moson et Pozsony
912	826	167	—	—	71.8	100.0	100.0	—	100.0	100.0	100.0	—	—	Ville mun. Győr
1.033	1.614	272	43	373	11.2	31.6	10.7	7.9	24.7	7.8	0.4	12.6	3.5	Comitat Komárom et Esztergom
8.466	11.008	22.262	518	4.368	30.1	51.0	40.6	41.9	47.9	18.5	20.2	46.9	10.3	Comitat Somogy
2.658	2.620	411	94	694	21.8	45.6	23.7	37.5	16.5	24.1	2.1	2.3	6.6	" Sopron
41	37	—	—	18	11.7	96.6	2.6	100.0	6.3	4.7	—	—	1.8	Ville mun. Sopron
6.149	6.144	372	472	1.890	44.6	87.9	60.7	57.3	69.9	25.2	1.2	82.8	12.8	Comitat Tolna
1.522	790	346	—	320	22.7	50.4	21.7	60.6	34.4	14.9	1.3	—	5.6	" Vas
2.399	4.200	505	133	6.354	19.6	50.3	32.5	20.1	30.7	9.7	0.6	59.1	20.6	" Veszprém
4.825	4.145	371	3	648	9.0	40.0	19.8	16.4	26.3	9.3	0.3	0.3	1.4	" Zala
36.868	43.197	26.748	1.619	18.550	21.6	49.0	27.0	27.9	33.8	14.5	4.5	16.0	9.3	A) Ensemble
B) Région de collines du Nord														
504	897	272	—	134	15.7	72.9	33.1	47.6	31.1	9.1	1.0	—	4.2	Comitat Abaúj-Torna
3.051	5.973	540	109	1.375	14.5	59.6	22.1	8.6	40.3	13.2	0.6	79.0	13.2	Borsod, Gömör et Kishont
820	2.636	1.913	8	359	10.7	30.2	26.2	4.0	6.8	6.3	2.9	2.8	2.6	Ville mun. Miskolc
893	2.127	1.185	—	238	13.3	65.9	23.8	30.8	37.5	13.4	1.8	—	3.6	Comitat Heves
2.063	2.586	318	328	684	31.5	66.7	24.3	10.5	43.2	11.5	2.7	61.5	11.7	Com. Nógrád et Hont
7.331	14.219	4.228	445	2.790	15.3	51.1	24.1	7.1	25.6	10.4	1.7	44.0	6.8	B) Ensemble
C) L'Alföld (la grande plaine hongr.)														
88	1.737	954	—	1.566	30.5	62.8	10.0	94.0	4.5	11.5	12.7	—	21.3	Comitat Bács-Bodrog
—	81	—	29	22	76.1	98.1	12.5	—	—	18.1	—	37.7	3.2	Ville mun. Baja
57	1.973	—	—	158	10.2	20.9	10.8	23.1	1.7	7.7	—	—	1.0	Comitat Békés
1.970	8.318	21	71	1.309	37.2	62.1	54.2	15.9	41.9	18.4	0.5	31.6	14.5	" Bihar
12	236	4	—	63	17.0	23.6	4.7	98.9	1.6	3.0	0.2	—	0.8	Comitat Csanád, Arad et Torontál
1.700	11.797	211	110	1.237	49.7	65.9	50.0	45.1	35.7	57.9	5.4	35.6	8.0	Comitat Csongrád
163	550	—	1	96	40.8	85.9	97.2	87.8	73.4	30.9	—	3.0	3.3	Ville mun. Hódmezőv.
3.792	15.086	3	126	77	76.0	96.8	99.3	100.0	91.4	99.6	—	59.7	1.1	" Szeged
3.048	20.175	194	123	1.169	43.7	86.5	65.5	50.0	82.1	30.4	2.1	26.3	12.6	Comitat Hajdu
1.923	5.666	24	66	2.638	28.3	91.1	15.4	7.1	88.0	12.2	0.1	48.2	67.4	Ville mun. Debrecen
2.553	12.082	377	78	1.673	42.5	82.7	38.3	16.8	62.6	26.9	35.6	23.2	6.7	Com. Jász-N.-Szolnok
10.081	24.709	6.292	2.219	2.088	26.1	52.2	29.7	24.9	37.8	26.8	6.6	40.8	5.3	" Pest-P.-S.-Kiskun
532	798	—	—	249	32.2	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	—	—	3.8	Ville de Bpest (capitale)
3.568	16.728	29	10	349	68.5	97.6	78.6	21.2	99.8	99.8	0.3	5.0	7.1	" mun. Kecskemét
3.360	6.150	1.208	43	1.341	32.3	51.2	34.1	8.2	36.9	15.7	11.3	19.7	10.4	Com. Szabolcs et Ung
1.821	1.214	700	—	352	38.0	63.9	63.1	—	78.9	12.5	17.8	100.0	8.9	" Szatmár, Ugocsa et Bereg
34.468	127.300	10.017	2.882	15.287	35.4	61.5	49.3	55.6	48.0	28.4	5.5	35.7	8.1	C) Ensemble
78.667	184.716	40.993	4.946	36.627	25.9	54.8	31.5	39.3	37.6	20.9	4.0	25.8	8.5	Total.

VI. A közép- és nagybirtokok kezelési módja 1925. évben,
Mode de gestion en 1925 des moyennes et des grandes propriétés,

Törvényhatóság	A 100 kat. holdas és ennél nagyobb		A 100 kat. h. és ennél nagyobb földbirtokok összes területe kat. h. <i>Superficie totale des propriétés f. de 100 arp. cad. et au-dessus, en arpents cad.</i>	Ebből bérbe van adva		A 100 kat. h. és ennél nagyobb földbirtokok szántóterülete kat. h. <i>Superficie des terres labourables des propr. f. de 100 arp. cad. et au-dessus</i>	Ebből bérbe van adva	
	Nombre des			Dont affermées			Dont affermées	
	földbirtokok száma	földbérletek száma		kat. hold en arp.	%		kat. hold en arp.	%
	propriétés f.	des baux à ferme		cad.			cad.	
	de 100 arp. cad. et au-dessus							
a) Dunántúli dombosvidék. — Région de collines transdanubienne.								
Baranya vm.	578	111	271.692	55.250	20·3	96.930	38.045	39·3
Pécs tjv.	6	—	5.818	108	1·9	733	58	7·9
Fejér vm.	408	116	437.269	125.775	28·8	265.377	91.669	34·5
Székesfehérvár tjv.	7	2	6.509	3.621	55·6	3.523	3.187	90·5
Győr, Moson és Pozsony vármegye	396	65	193.745	41.243	21·3	104.108	30.693	29·5
Győr tjv.	4	1	3.845	2.674	69·5	433	400	92·4
Komárom és Esztergom vármegye.	223	46	189.340	28.083	14·8	67.349	22.409	33·3
Somogy vm.	739	191	704.815	204.682	29·0	290.777	123.914	42·6
Sopron vm.	191	53	140.664	33.888	24·1	60.095	24.177	40·2
Sopron tjv.	2	1	15.102	1.733	11·6	1.665	1.608	96·6
Tolna vm.	323	70	242.294	80.209	33·1	118.237	58.848	49·7
Vas vm.	484	104	229.009	48.590	21·2	113.596	37.279	32·8
Veszprém vm.	470	92	378.885	83.452	22·0	143.272	61.188	42·7
Zala vm.	743	90	432.717	40.645	9·4	103.586	24.488	23·6
a) Együtt	4.574	942	3,251.704	749.953	23·1	1,369.681	517.963	37·8
b) Északi dombosvidék. — Région de collines du Nord.								
Abaúj-Torna vm.	314	45	145.552	20.072	13·8	47.348	14.695	31·0
Borsod, Gömör és Kishont vármegye	697	149	354.989	75.161	21·2	106.815	46.268	43·3
Miskolc tjv.	7	1	2.868	115	4·0	904	77	8·5
Heves vm.	615	100	352.069	53.595	15·2	131.495	37.400	28·4
Nógrád és Hont vm.	552	108	310.513	53.589	17·3	117.454	31.896	27·1
Zemplén vm.	281	71	183.927	53.184	28·9	82.002	38.235	46·6
b) Együtt	2.466	474	1,349.918	255.716	18·9	486.018	168.571	34·7
c) Alföld. — Grande plaine hongroise.								
Bács-Bodrog vm.	151	44	105.976	23.291	22·0	55.222	17.352	31·4
Baja tjv.	12	12	7.127	4.479	62·8	5.506	4.252	77·2
Békés vm.	425	69	268.007	53.527	20·0	174.523	44.278	25·4
Bihar vm.	418	93	245.872	93.449	38·0	138.501	63.036	45·5
Csanád, Arad és Torontál vármegye	258	37	147.256	28.645	19·4	115.655	26.897	23·2
Csongrád vm.	213	53	154.703	48.548	31·4	85.668	31.010	36·2
Hódmezővásárhely tjv.	98	5	28.278	8.201	29·0	18.531	5.879	31·7
Szeged tjv.	33	5	70.006	49.495	70·7	30.941	27.629	89·3
Hajdu vm.	297	79	217.849	93.481	42·9	89.923	55.423	61·6
Debrecen tjv.	118	52	114.173	31.111	27·2	37.477	19.827	52·9
Jász-Nagykun-Szolnok vm.	925	230	378.914	124.530	32·9	247.362	89.215	36·1
Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.	1.958	471	935.219	255.011	27·3	383.944	141.012	36·7
Budapest sz.-föv.	8	4	13.669	4.904	35·9	2.704	2.614	96·7
Kecskemét tjv.	149	37	84.043	52.913	63·0	32.358	23.751	73·4
Szabolcs és Ung vm.	869	214	484.918	130.085	26·8	343.143	105.305	30·7
Szatmár, Ugocsa és Bereg vm	469	92	180.459	48.685	27·0	123.191	37.071	30·1
c) Együtt	6.401	1.497	3,436.469	1,050.355	30·6	1,884.649	694.551	36·8
Összesen	13.441	2.913	8,038.091	2,056.024	25·6	3,740.348	1,381.085	36·9

különös tekintettel a 100 kat. holdon aluli kisbérletekre.

en tenant compte surtout des petis baux à ferme d'au-dessous de 100 arp. cad.

A 100 k. holdas és ennél nagyobb földbirtokok erdőterülete kat. hold — Superficie de forêts des propr. f. de 100 arpents cadastraux et au-dessus	Ebből bérbe van adva Dont affermées		Az összes bérbeadott területből 100 kat. holdon aluli bérlet k. hold — De la superficie totale affermée, combien y avait-il de baux d'au-dessous de 100 arp. cad.?	A 100 kat. holdon aluli bérlet az összes bérbeadott terület 1/10-ában — Les baux d'au-dessous de 100 arp. c. en 1/10 de la superficie affermée totale	Az összes 100 k. h. aluli bérlet szántóter. Superficie des terres labourables de toutes les propriétés f. affermées d'au-dessous de 100 arp. cad.		Az összes 100 kat. holdon aluli bérlet erdőterülete Superficie de forêts de toutes les propriétés f. affermées d'au-dessous de 100 arp. cad.		Comitats, villes municipales
	kat. hold en arp. cad.	%			kat. hold en arp. cad.	az összes bérbeadott szántóterület 1/10-ában en 1/10 de la superficie de toutes les ter. labour. afferm.	kat. hold en arp. cad.	az összes bérbeadott erdőterület 1/10-ában en 1/10 de la superficie de toutes les forêts affermées	
a) Dunántúli dombosvidék. — Région de collines transdanubienne.									
88.997	2.337	2.6	4.025	7.3	2.573	6.8	10	0.4	Comitat Baranya
4.211	—	—	108	100.0	58	100.0	—	—	Ville mun. Pécs
56.325	2.172	3.9	6.953	5.5	5.430	5.9	130	6.0	Comitat Fejér
33	—	—	3.377	93.3	3.100	97.3	—	—	Ville m. Székesfehérvár
25.472	1.134	4.5	7.954	19.3	6.447	21.0	239	21.1	Comitat Győr, Moson et Pozsony
220	220	100.0	2.306	86.2	324	81.0	167	75.9	Ville mun. Győr
76.673	710	0.9	4.669	16.6	3.936	17.6	18	2.5	Comitat Komárom et Esztergom
194.407	30.383	15.6	16.299	8.0	12.814	10.3	643	2.1	Comitat Somogy
28.509	1.157	4.0	7.371	21.8	5.333	22.1	406	35.1	Sopron
10.022	—	—	1.166	67.3	1.136	70.7	—	—	Ville mun. Sopron
47.847	652	1.4	12.861	16.0	9.847	16.7	92	14.1	Comitat Tolna
73.568	2.941	4.0	7.219	14.9	6.289	16.9	97	3.3	" Vas
129.830	2.069	1.6	10.221	12.2	8.177	13.4	19	0.9	" Veszprém
172.090	1.364	0.8	6.578	16.2	4.635	18.9	132	9.7	" Zala
908.204	45.139	5.0	91.107	12.1	70.099	13.5	1.953	4.3	Ensemble
b) Északi dombosvidék. — Région de collines du Nord.									
67.880	1.121	1.7	4.420	22.0	3.263	22.2	58	5.2	Comitat Abaúj-Torna
144.833	7.159	4.9	6.485	8.6	4.565	9.9	275	3.8	" Borsod, Gömör et Kishont
16	—	—	—	—	—	—	—	—	Ville mun. Miskolc
107.131	3.742	3.5	7.899	14.7	6.204	16.6	89	2.4	Comitat Heves
129.920	10.456	8.1	3.120	5.8	2.401	7.5	79	0.8	Com. Nógrád et Hont
41.901	1.078	2.6	6.172	11.6	3.944	10.3	36	3.3	" Zemplén
491.681	23.556	4.8	28.096	11.0	20.377	12.1	537	2.3	Ensemble
c) Alföld. — Grande plaine hongroise.									
12.675	1.080	8.5	4.784	20.5	2.315	13.3	250	23.1	Comitat Bács-Bodrog
84	30	35.7	—	—	—	—	—	—	Ville mun. Baja
9.757	255	2.6	25.650	47.9	21.266	48.0	109	42.8	Comitat Békés
5.576	448	8.0	20.914	22.4	15.855	25.2	70	15.6	" Bihar
3.225	41	1.3	17.390	60.7	16.623	61.8	9	22.0	" Csanád, Arad et Torontál
5.470	221	4.0	21.015	43.3	14.977	48.3	4	1.8	Comitat Csongrád
164	72	43.9	7.248	88.4	5.141	87.5	71	98.6	Ville mun. Hódmezőv.
7.888	3	—	48.826	98.6	27.236	98.6	—	—	" Szeged
11.789	328	2.8	55.327	59.2	31.195	56.3	131	39.9	Comitat Hajdu
18.968	34	0.2	5.325	17.1	4.467	22.5	2	5.9	Ville mun. Debrecen
3.466	981	28.3	21.510	17.3	16.829	18.9	—	—	Com. Jász-N.-Szolnok
147.359	11.124	7.5	53.346	20.9	35.836	25.4	758	6.8	" Pest-P.-S.-Kiskun
2.387	13	0.5	4.197	85.6	2.338	89.4	—	—	Ville de Bpest (cap.)
12.101	951	7.9	40.581	76.7	17.508	73.7	60	6.3	Ville mun. Kecskemét
29.638	2.500	8.4	14.052	10.8	11.131	10.6	30	1.2	Com. Szabolcs et Ung
12.410	919	7.4	5.516	11.3	3.559	9.6	77	8.4	" Szatmár, Ugocsa et Bereg
282.957	19.000	6.7	345.681	32.9	226.276	32.6	1.571	8.3	Ensemble
1,682.842	87.695	5.2	464.884	22.6	316.752	22.9	4.061	4.6	Total

gyává, rögtön szemünkbe tűnik itten négy alföldi vármegye magas százaléka. Csanád-Arad és Torontál ideiglenesen egyesített vármegyében a legmagasabb, 60·7% a kishaszonbérletek aránya, utána következik Hajdu 59·2%, Békés 47·9% és Csongrád 43·3%-os részesedéssel, tehát mind a négy törvényhatóság aránya erősen túlszárnyalja az Alföldnek a kishaszonbérletekben már említett 32·9%-os arányát.

A kishaszonbérletek elterjedésére vonatkozó fent ismertetett arányszámok számszerűleg is megerősítik Konkoly Thege Gyula a Magyar Statisztikai Szemle múlt évi 10. számában „Magyarország földbirtokviszonyai

és a földbirtokreform“ cím alatt megjelent tanulmányának azt a megállapítását, hogy a földműveléssel foglalkozó nincstelenek száma az Alföldön, főleg a most felsorolt négy törvényhatóságban, a legnagyobb; ezekben a törvényhatóságokban a legerősebb az agrárszociálizmus propagandája, itt jelentkezik a földosztásra a legtöbb igényjogosult. Ez a mozgalom a kishaszonbérletekkel csak részben csillapítható, az állam további sürgős teendője a gazdálkodás eredményességének előmozdítása, a szükséges gazdasági felszerelés előnyös feltételek mellett leendő megszerzésének biztosítása.

Sajóhelyi István.

A világ tengeritermése.¹⁾

Production mondiale du maïs.¹⁾

O r s z á g P a y s	Terület — Superficie					Termelés — Production				
	1919-1923 átlag moyenne des années 1919-1923	1924	1925 ²⁾	1925 év %-a pourcentage de l'année 1925		1919-1923 átlag moyenne des années 1919-1923	1924	1925 ²⁾	1925 év %-a pourcentage de l'année 1925	
				1924 = 100	átlag moyenne = 100				1924 = 100	átlag moyenne = 100
	ezer hektárban — en milliers d'hectares			%	%	ezer mázsában — en milliers de quintaux			%	%
Ausztria—Autriche . . .	59·2	59·6	56·1	94·1	94·7	879·8	944·6	1.199·0	126·9	136·3
Bulgária—Bulgarie . . .	567·2	592·8	619·7	104·5	109·3	5.362·8	6.925·5	7.150·0	103·2	133·3
Spanyolország—Espagne	473·5	470·4	473·6	100·7	100·0	6.548·5	6.554·5	7.165·6	109·3	109·4
Franciaország—France .	325·6	342·3	331·0	96·7	101·7	3.105·2	4.579·2	5.163·5	112·8	166·3
Magyarország—Hongrie	919·5	995·0	1.044·3	105·0	113·6	11.420·2	18.828·1	23.488·4	124·8	205·7
Olaszország—Italie . . .	1.520·1	1.540·4	1.550·0	100·6	102·0	22.023·2	26.844·0	27.000·0	100·6	122·6
Románia—Roumanie . . .	3.386·9	3.621·5	3.930·8	108·5	116·1	35.809·7	39.488·7	44.569·5	112·9	124·5
Svájc—Suisse	2·0	1·5	1·4	93·3	69·9	57·7	40·0	45·0	112·5	78·1
Cseh-Szlov.—Tchéco-Slov.	156·1	157·4	156·7	99·6	100·4	2.513·7	2.600·9	2.738·1	105·3	108·9
Kanada—Canada	120·5	119·4	96·6	80·9	80·2	3.738·7	3.047·6	2.050·9	67·3	54·9
Egyesült-Áll.—Etats-Unis	41.260·5	40.904·4	41.129·0	100·5	99·7	764.470·1	587.460·4	736.776·6	125·4	96·4
Mexikó—Mexique	2.985·0	3.266·6	2.133·0	65·3	71·5	22.632·7	27.013·2	17.506·1	64·8	77·3
N.-Libanon—Grand-Liban.	8·7	9·0	9·2	102·2	105·1	159·0	170·0	120·0	70·6	75·5
Jáva és Madeira—Yava et Madère	1.721·7	1.762·7	1.614·0	91·6	93·7	14.107·3	16.958·0	15.532·0	91·6	110·1
Algír—Algérie	8·2	9·8	8·5	86·3	103·4	62·5	61·1	81·8	133·8	130·9
Marokkó—Maroc franç.	150·3	199·3	206·4	103·5	137·3	831·3	998·0	860·8	86·2	103·5
Tunisz—Tunisie	15·0	16·6	18·0	108·7	119·7	50·2	52·0	47·0	90·4	93·6
Külömbözet az újabb je- lentések alapján.—Dif- férence d'après les der- niers rapports	548·0	659·3	679·7	103·1	124·0	8.286·0	10.230·2	12.497·7	122·2	150·8
Összesen—Totaux	54.228·0	54.728·0	54.058·0	98·8	99·7	902.059	752.796	903.992	120·1	100·2

A tengeri vetésterületének nagysága az utolsó két évben a háború utáni évek színvonalán mozgott. A világtermés, mely 1924-ben az átlagnál kevesebb volt, 1925-ben — amennyire az előzetes adatokból következtetni lehet — az 1919—23. évek átlagos termését eléri, sőt valamivel meg is haladja. Táblázatunk adatai szerint az elmúlt évben

főként Amerikában mutatkozik csökkenés a termelésben. A táblázatban nem szereplő Oroszország (európai és ázsiai) tengeritermése az 1924. évi 24 millió q-val szemben 1925-ben 45 millió q.

Magyarország 1925. évi termése rekord-szerű: bár a vetésterület csak kismértékben növekedett, a termés a háború utáni átlag kétszeresét is meghaladja.

¹⁾ A római nemzetközi mezőgazdasági intézet adatai. — *Données de l'Institut International d'Agriculture, Rome.* — ²⁾ Előzetes adatok — *Données provisoires.*

Malomstatisztika.

Statistique de minoterie.

Résumé. C'est il y a vingt ans, en 1906, qu'eut lieu, en Hongrie, la dernière enquête statistique détaillée sur l'industrie de la minoterie, qui est une des branches les plus considérables de l'industrie hongroise. Au cours du relèvement économique de la Hongrie actuelle, la statistique industrielle a eu un rôle important; depuis 1921, on recueille annuellement les données y relatives. On a ainsi des documents statistiques méthodiques et assez détaillés sur l'industrie de la minoterie; cependant l'on ne recueille de données que sur les moulins d'une production dépassant 100 q par jour, et l'on ne dépouille que les données des moulins de caractère manufacturier. Exposant les données de minoterie de 1921 et de 1922, le nouvel Annuaire statistique hongrois permet de faire des comparaisons avec les années antérieures.

En Hongrie, il y a actuellement 380 moulins de caractère manufacturier, dont 11 ne fonctionnaient pas en 1922. Le nombre des employés de moulins montait à 11.068, dont il y avait 1313 employés, 279 employées, 389 contre-mâtres et 9087 ouvriers. Des employés, 130 ont fait leurs études dans des écoles supérieures, et 936 dans des écoles secondaires. 31,6% des contre-mâtres étaient sortis d'écoles supérieures d'industrie, respectivement d'écoles professionnelles d'industrie. Quant aux traitements annuels moyens des employés, ils peuvent être évalués à 666 couronnes-or, et ceux des contre-mâtres, à 867. Le salaire des ouvriers était, par tête, entre 100—191 filers-or.

La force motrice des moulins était fournie par 400 chaudières à vapeur; le nombre des machines à vapeur y montait à 300 et celui des moteurs électriques, à 403; la consommation de courant de ces derniers était d'environ 2 millions de Kilos-Watt. La consommation de charbon des moulins dépassait 2 millions de q m.

Les moulins ont moulu 7,2 millions de q de froment et 1,6 millions de q de seigle; ils en ont fait 5,5 millions de q de farine de froment, 1,3 millions de q de farine de seigle, et 1,9 millions de son. En outre, on moulait de l'orge, du maïs et d'autres céréales moins importantes.

En ce qui concerne la valeur de la production des moulins, elle a dépassé 300 millions de couronnes-or.

85% des céréales moulues étaient consommées à l'intérieur; à-peu-près 3% étaient exportés aux territoires enlevés à la Hongrie-surtout dans la région de Nord-Ouest annexée à la Tchéco-Slovaquie — et 6%, dans d'autres pays. Enfin, à la fin de l'année, 6% des céréales moulues ne trouvaient pas d'acheteur.

Magyarország egyik legrégibb és legfontosabb iparának, a malomiparnak utolsó részletes statisztikai felvétele ezelőtt húsz évvel, 1906-ban történt. Az 1906. évi felvételt megelőzőleg négy ízben: 1894-ben, 1884-ben, 1873-ban és 1863-ban voltak malomipari felvételek, tehát csaknem kerek tízévenként találkozunk nagy gondossággal és körültekintéssel végrehajtott rendszeres és részletes malomstatisztikai adatgyűjtésekkel. Az 1906. évi felvétel után, melynek eredményeiről épűgy, mint az előző felvételeknél terjedelmes kötet számolt be, a statisztikai hivatal tervbe vette, hogy tízévenként rendszeresen meg fogja ismételni a malomstatisztikai adatgyűjtést, mert elengedhetetlenül fontosnak látszott, hogy a magyar ipar büszkeségét, a technikai fejlettség tekintetében már akkor nyugateurópai nivón álló, sőt a nyugateurópai államokban is mintául szolgáló magyar malomipart rendszeresen gyűjtött s minden vonatkozásban tüzetes és pontos tájékozást nyújtó statisztikai adatok világítsák meg. Pedig már az 1906. évi felvételt megelőzőleg 1899-től évenként újabb adatgyűjtés folyt a gyáripari törzskönyvi statisztika keretei közt, de csak a kereskedelmi célra őrlő malmok termeléséről.

Az első tízévi fordulón 1916-ban a világháború miatt gondolni sem lehetett a terv megvalósítására, a részletes malomstatisztikai felvétel elmaradt. A hiányt, mely különösen a kötött forgalom s a hatósági őrlés bevezetése után volt erősen érezhető, a kereskedelmi malmok őrléséről gyűjtött statisztikai adatok alig pótolhatták, mert a kormányintézkedések a malmok minden kategóriáját érintették, míg az évenként gyűjtött malomstatisztikai adatok az 1906. évben megszámlált 17.304 malom közül csak mintegy 400 malomra terjedtek ki.

A kereskedelmi malmokról évenként meg-ejtett adatfelvétel az 1917. évig folyt, az 1918. évi adatgyűjtés befejezését a forradalom meg-hiúsította. De már a háború első éveiben megzavarták az adatgyűjtést a kiadott kor-mányrendeletek, amelyek az eladásra szánt őrlést beszüntetve, a malmok üzemmenetét hatósági ellenőrzés alá vetették s az őrlési díj lerovását gabonában állapították meg. Az adatszolgáltatásra kötelezett malmok névsorá-nak összeállításánál ugyanis ezzel megszűnt a keret, amely a kereskedelmi célra való őrlés volt. S minthogy az adatgyűjtés a mal-mok őrlőképességére nem terjedt ki, technikai berendezésüket is csak vázlatosan tudakolta, nem volt biztos alap a malomstatisztika teljes-ségének biztosítására, az adatszolgáltató mal-mok névsorának pontos összeállítására, mely az adatok összehasonlíthatósága szempontjából elengedhetetlen kelléke a jó statisztikának.

Az összeomlást követő három éven át szünetelt a gyáripari statisztika és azzal együtt a malomstatisztika is s csak 1922-ben indult meg újra, hogy a csonka ország gazdasági újjáépítésének első esztendejétől, 1921-től kezdve ismét évenként, de sokkal bővebb keretek közt, új és rendszeres iparstatisztika szolgáljon útmutatásul a magyar iparpolitiká-nak. Az új malomstatisztika, mint évenként ismétlődő adatfelvétel, szintén nem terjed-hetett ki az összes malmokra, de a malom-ipar új helyzetének megfigyeléséhez s a há-ború előtti adatokkal való összehasonlítható-ság megteremtéséhez szükséges volt a keretek kibővítése. Míg az 1884. évi malomstatisztika a malmokat az őrlés minősége szerint osz-tályozta s a nagyobb berendezésű malmok közé a legalább 7-féle lisztet előállítani tudó malmokat sorozta, az 1906. évi felvétel pedig épúgy, mint az 1899—1917-ig évenként tör-tént adatgyűjtés a kereskedelmi célra őrlő malmokat vette nagyobb berendezésűeknek, az új évenkénti malomstatisztika az 1894. évi felvétel csoportosítása szerinti nagyobb mal-mokra, a napi 100 q őrlőképességű malmokra terjed ki, megfigyelés tárgyává téve e mal-mok üzemi berendezését és termelőképességét is, hogy az adatgyűjtés eredményei alapján kiválaszthatók legyenek azok a malmok, amelyek kereskedelmi célra való őrlésre al-kalmasak. Az 1921—1924. évekről közzétett malomstatisztikai adatok, melyek a gyáripari termelési és üzemi statisztikai felvétel előzetes eredményei között jelentek meg, csak néhány, a termelésre jellemző főbb adatról szólnak. Ezeknek az adatoknak az összeállításánál a malmok üzemi berendezése és őrlőképessége

még nem volt figyelembe vehető, a napi 100 q őrlőképességű malmok közül tehát azoknak a kiválasztása, amelyek kereskedelmi őrlésre alkalmasak s így az 1899—1917. évi adat-gyűjtések eredményeivel összehasonlítható adatokat szolgáltathatnak, nem történhetett meg. Viszont az adatgyűjtés a napi 100 q őrlőképességű malmoknak nem adja teljes csoportját, mert azok között több olyan is akadt, amely az említett években kapacitásá-nak csak kis hányadát vette igénybe s ad-minisztrációja oly primitív, hogy évenkénti adatszolgáltatásra képtelen.

Az új évenkénti malomstatisztikai felvétel adatainak részletes feldolgozása a Magyar Statisztikai Évkönyv részére készült el, mely-nek az 1921. és 1922. évi gyáripari termelési eredményeket ismertető kötete most kerül a nagyközönség elé. Sajnos, az Évkönyv hely-szűke miatt a gyáripart csak iparcsoportok szerinti tagolásban ismerteti úgy, hogy a malomiparról szóló részletes adatok az élel-mezési és élvezeti cikkek gyártásával foglal-kozó iparok csoportjába olvasztva jelennek meg. Az 1899—1917. évi évkönyvekben közzétett főbb adatoknak megfelelőleg azon-ban külön összeállítás készült, hogy az adatköz-lés folytonossága lehetőleg biztosítva legyen. Ezenkívül a kereskedelmi malmok üzemi és termelési viszonyaira kiterjedő részletes fel-dolgozás az érdeklődőknek mindenkor rendelkezésükre áll.

A malmok közül e feldolgozás már csak azokat foglalja magában, amelyek berendezés és őrlőképesség tekintetében megegyeznek az 1899—1917. évi évenkénti adatgyűjtések körébe felvett kereskedelmi malmokkal, habár azok egy kisebb része eladásra nem őrlött, hanem tisztán vámőrlést végzett. A statisztikai megfigyelés alá vett malmok száma ennél-fogva valamivel nagyobb a kereskedelmi malmokról a békeévek alatt folyt adatgyű-jtésekben szereplő malmokénál. Ennek okát azonban legfőképen az adatgyűjtés teljesebb volta adja, mert a részletes feldolgozásból a kereskedelmi malmokról szóló régebbi adat-gyűjtés keretein kívül eső, termelés és be-rendezés tekintetében jelentéktelenebb mal-mok kihagyattak.

Az összehasonlíthatóság fokozása céljából az 1923. évtől kezdve három csoportra osztva dolgoztatnak fel az adatok, külön a kizárólag eladásra és külön az eladásra és más célra (vámra, saját fogyasztásra) őrlők és végül külön — az előbbi csoportokba még felvett malmokkal kapacitás szempontjából egyen-értékű — vámmalmok.

A részletes malomstatistikai feldolgozás, az ismertetett szempontok szerint átvizsgálva a napi 100 q-t meghaladó őrlőképeségű malmokat, 1922-ben 380 malomról számol be. Az adatgyűjtés körébe felvett 615 malom közül tehát, melyekből 501-nek főbb adatait az előzetes eredményekben láttuk, 235 malom a részletes feldolgozásból kihagyatott. A 380 malom közül 369 volt üzemben, 11-ben pedig szünetelt a munka. A malmok túlnyomólag saját kezelésben állottak, mindössze 10 volt bérbeadva.

A malmok közül 132 (34·7%) részvénytársaság, 124 (32·6%) egyéni cég, 108 (28·4%) társaság, 10 (2·6%) pedig szövetkezet tulajdonában állott, de találunk 2 állami, 1 községi és 3 egyházi tulajdonban volt malmot is. A malomtulajdonosok között, illetőleg részvénytársaságoknál és szövetkezeteknél az ügyvezető-igazgatók között 145 volt róm. kath., ugyanannyi izraelita, 46 református és 32 ág. h. evangélikus vallású.

A malomiparban az október elsejei létszám szerint 1.313 férfi- és 279 nőtisztviselő, 389 művezető és 8.465 férfi-, illetve 622 nőmunkás volt alkalmazva, malomiparunk tehát összesen 11.068 egyént foglalkoztatott, amelyből egy-egy malomra átlag 27 férfi és 2 nő esik.

A malomipari tisztviselők 8·1%-ának volt főiskolai oklevele, 58·8%-uk pedig középiskolát végzett. A főiskolások között 18-nak műegyetemi, a középiskolások között pedig 23-nak felsőipariskolai képzettsége volt. A művezetők között is találunk 15 felsőipariskolát végzettet (3·8%), 108 ipari szakiskolát végzettet (27·8%) és 6 kereskedelmi végzettségűt (1·5%).

A tisztviselők évi fizetése 1922-ben egyenként átlag 579 aranykoronára tehető, mely alkalmaztatásuk minősége szerint a következőleg módosult. A műszaki tisztviselők átlag 980 aranykorona, a kereskedelmiek 683 aranykorona, az egyéb tisztviselők pedig 400 aranykorona évi fizetést kaptak. Ehhez járult még a fizetéseknek átlagban mintegy 15%-át kitevő értékű természetbeli járandóság.

A művezetők évi fizetése 1922-ben átlag 409 aranykoronára tehető, melyből a felsőipariskolát vagy ipari szakiskolát végzettségre 513 aranykorona, a többi művezetőkre 361 aranykorona átlagos évi fizetés számítható. A művezetők természetbeli járandósága azonban lényegesen nagyobb értékű volt, mint a tisztviselőké, fizetésüket 12·5%-kal meg is haladta, úgy, hogy annak hozzáadásával a művezetők évi javadalmazása végzettségük

szerint 1.090 aranykoronára, illetve 767 aranykoronára értékelhető.

A malomipari munkáslétszámot és a munkabérek alakulását, hozzászámítva a munkások természetbeli járandóságának egyenértékét is, a munkások alkalmaztatási minősége szerint részletezve az alábbi táblázat ismerteti:

Munkáslétszám és munkabérek a malomiparban 1922-ben.

Nombre des ouvriers et salaires dans la minoterie hongroise, en 1922.

	Munkáslétszám <i>Nombre des ouvriers</i>				Napi munkabér fejénk. aranyfillérekben - <i>Salaire quotidien par tête en fillers-or</i>			
	jan. 1-én au 1 ^{er} janv.	apr. 1-én au 1 ^{er} avr.	július 1-én au 1 ^{er} juill.	okt. 1-én au 1 ^{er} oct.	jan. 1-én au 1 ^{er} janv.	apr. 1-én au 1 ^{er} avr.	július 1-én au 1 ^{er} juill.	okt. 1-én au 1 ^{er} oct.
Előmunkások <i>Chefs d'équipe</i>	445	436	448	458	171	139	149	116
Szaktanácsadók <i>Ouvr. spécialiste.</i>	3178	3088	3236	3481	136	117	133	99
Betanított napszámosok - <i>Journaliers ayant une certaine instruct. de minot.</i>	2186	2157	2085	2312	136	109	117	101
férfi - <i>hommes</i>	212	196	214	267	73	62	71	67
nő - <i>femmes</i>	1510	1434	1382	1777	106	97	109	87
Tanulatlan napszámosok - <i>Journaliers n'ayant pas d'instr. de minot.</i>	314	306	333	355	69	62	73	61
férfi - <i>hommes</i>	7319	7115	7151	8028	133	112	125	98
nő - <i>femmes</i>	526	502	547	622	70	62	73	64

A munkáslétszámról és a munkabérekéről közölt adatokat még jobban megvilágítják az októberi munkáslétszámot korcsoportok és családi állapot szerint részletező adatok. Ezek szerint a férfimunkások 93·6%-a felnőtt férfi, sőt 71·1%-a nő volt, tehát csekély keresetéből családot kellett eltartania, a nőmunkásoknak pedig 90·2%-a már betöltötte tizenharmadik életévét s 33·9%-uk férjes asszony volt. De találunk a munkások között 16—17 éves fiút 90-et, leányt 55-öt, 14—15 évest pedig 11 fiút és 6 leányt. Volt ezenkívül még a malomiparban 437 tanonc, akik közül 34 tanoncciskolába nem járt.

Az üzemben volt malmok közül 2 megszakítás nélkül dolgozott, 39 malomban több mint 300 napon át, 192-ben a 200 munkanapot, 68-ban a 150 munkanapot és 47-ben a 100 munkanapot meghaladó őrlés folyt, míg 21 malomban az üzemnapok száma nem érte el a 100 munkanapot, 11 malomban

pedig teljes üzemszünet volt. Oly üzemszünettel tehát, amely 100 munkanapot meghaladott, 30 malomban találkozunk, míg 28 malom 51—100 munkanapon szünetelt. A szünetelés oka 28 esetben munkahiány, 14 esetben pedig szénhiány volt; 7 üzemszünetelést tőkehiány, 1-et munkaviszály okozott, 87 esetben pedig különféle más gátló körülmény miatt szünetelt az üzem.

Az őrlés 13 malomban vasárnapon is, 34-ben pedig vásár- és ünnepnapon is folyt. A napi munkaidő az üzemek nagy részében — nyáron 56·9%-ában, télen 37·4%-ában — a 10 órát meghaladta, sőt 183 malomban, illetve télen 114 malomban 12 óra munkaidő volt bevezetve. A 90.000 munkanapot meghaladó összes üzemnaphoz ezenkívül 9.498 éjjeli munkaidő is járult s az éjjeli üzemből 1.772 férfi és 22 nő vett részt.

A munkaközi szünetek tartama, beleértve az étkezési és pihenési időt is, túlnyomólag a napi 1 és 2 óra között mozgott, de találunk a téli üzemmenetben 33 s a nyáriban 21 olyan malmot is, amelyekben csak $\frac{1}{2}$ órai munkaközi szünetet tartottak, sőt télen 14, nyáron pedig 12 malomban munkaközi szünet egyáltalán nem volt.

Malomiparunk gőzfejlesztőberendezése 400 gőzkazánból, 193 túlhevítőből és 28 füstgázzal fűtött tápvízfelmelegítőből állott. A gőzkazánok fűtőfelülete meghaladta a 38 ezer négyzetmétert, egy-egy kazán tehát átlag 95·5 négyzetméter fűtőfelületű volt. A gőzkazánok túlnyomólag kézi tüzelésűek, mindössze 25 gőzkazán volt mechanikai tüzelési rendszerű. A túlhevítők fűtőfelülete átlag 32·7 négyzetmétert, az economisereké átlag 173·5 négyzetmétert tett. A gőzkazánokra összesen kerek 300 dugattyús gőzgép volt kapcsolva, melyek 84·3%-a — átlag 227·9 lóerő teljesítőképességgel — kondenzációs, 15·7%-a — átlag 51·5 lóerővel — kipufogó dugattyús gőzgép volt. A malomipari gőzgépek összes lóereje tehát meghaladta a 60.000-et. A hajtóerőt ezenkívül még 403 villamos motor, 59 Dieselmotor, 55 generátorgázmotor, 17 nyersolajmotor, 5 benzinmotor és 7 egyéb motor szolgáltatta, melyek összesen 17.039 lóerőt képviseltek. Végül találunk 11 vízturbinát átlag 67·5 lóerővel s 5 vízikereket átlag 15·6 lóerő teljesítőképességgel. Malomiparunkban az investált lóerő ezek szerint közel 80.000-et tett.

A gőzkazánok tüzelésénél elfogyasztott szén mintegy 2 millió métermázsá volt, egy-egy gőzkazánra tehát átlag 5.011 q, egy-egy négyzetméter fűtőfelületre pedig átlag 52·5

q szén jutott. Találunk ezenkívül a felhasznált tüzelőanyagban 3.000 q brikettet, illetőleg kokszot és 134 ezer q fát. A generátorgázmotorok fogyasztása 33·6 ezer q faszén, a Diesel- és más nyersolajmotoroké közel 20 ezer q gázolaj, a benzinmotoroké pedig 97 q benzin volt. A tüzelőanyagok között, kisebb bár nem jelentéktelen mennyiségben tőzeg, fűrészpor, szénpernye, pozdorja és tengericsutka is előfordult. A malmok villamos motorjai kilowattóraban szintén közel 2 millió, lóerőnkint tehát átlag 275·8 kilowattóra áramot fogyasztottak.

A 369 malom összesen 7·2 millió q búzát, 1·6 millió q rozsot s mintegy 0·5 millió q más gabonát, összesen tehát 9·3 millió q gabonaneműt őrölt meg, melyből a korpát is beleszámítva 9·1 millió q őrleményt állított elő. Ebből a mennyiségből egy-egy malomra átlag 24.767 q őrlemény esik. Az előállított őrleményből 5·5 millió q búzaliszt volt és pedig 2·1 millió q finom téstaliszt, 1·2 millió q főzőliszt és 2·2 millió q kenyérliszt. A rozsliszt 1·3 millió q-t, az összes korpa pedig 1·9 millió q-t tett.

Az előállított liszt túlnyomó része, 85%-a belföldi fogyasztásra került, 9·4%-a exportáltatott, a többi pedig az év végén eladatlanul raktáron maradt. A belföldön értékesített liszt 44%-át a malmok közvetlenül a fogyasztóknak, 31·1%-át pedig kereskedőknek és ügynököknek adták el. A belföldön eladott liszt 23·8%-át a Futura, 0·1%-át városok és községek számára s 1%-át fogyasztási szövetkezetek részére őrölték. A közvetlenül külföldre vitt liszt a malmoknak 29·6 millió aranykorona bevételt hozott, melynek 23·2%-a az elszakított területekről, túlnyomólag a Cseh-Szlovák köztársasághoz csatolt északnyugati felvidékről folyt be. Cseh-Szlovákia többi részébe 10·2 millió aranykorona, Ausztriába 11·6 millió aranykorona, a Szerb-Horvát-Szlovén királyságba 688 ezer aranykorona, Olaszországba pedig 282 ezer aranykorona-értékű lisztet adtak el 1922-ben malmaink.

A magyar malomipar legkiválóbb reprezentánsai a budapesti gőzmalmok, amelyek úgy berendezés, mint teljesítmény tekintetében messze kimagaslanak malmaink közül s egyikük-másikuk méltán vetekedhetik a nagy kanadai malmokkal is. Budapesten 1922-ben 13 malom volt, de ezek közül csak 9 volt üzemből. A tisztviselők létszáma meghaladta az 500-at, művezető 31, munkás 1.717 dolgozott a budapesti malmokban, az összes alkalmazottak száma tehát 2.269-et tett, az egész malomiparban alkalmazottak 20·5%-át.

A főiskolát végzett malomtisztviselők 36·2%-a, a középiskolát végzettek 34·2%-a dolgozott a budapesti malmokban. Egy-egy malom átlagos alkalmazottainak száma 155 férfi és 19 nő, szemben az országos átlaggal, mely 27 férfi és 2 nő volt.

A budapesti malmokban alkalmazott tisztviselők anyagi helyzete is jobb volt az országos átlagnál. A természetbeli járandóságuk értékét is hozzászámítva, a műszaki tisztviselők fejenként átlag 1.349 aranykoronát, a kereskedelmiek 923 aranykoronát, az egyéb tisztviselők 778 aranykorona évi fizetést kaptak, míg az országos átlag 1.127 és 785, illetve 460 aranykorona volt. A művezetők javadalmazása szintén magasabb volt, 15·7%-kal haladta meg az országos átlagot. A munkások napibére azonban csak 96—116 aranyfillér között mozgott s így az átlagos keresmény mintegy 9·4%-kal rosszabb volt az országos malomipari munkabérátlagnál.

A budapesti malmokban a hajtóerőt 56 gőzkazán, 42 túlhevítő és 9 economiser szolgáltatja, melyek együtt 32 túlnyomólag kondenzációs dugattyús gőzgépet hajtottak. A kazánok átlagos fűtőfelülete 178·5 m², a gőzgépek lóereje átlag 656·2 lóerő volt. Ezenkívül 233 villamos motorral voltak a malmok felszerelve, átlag 15·4 lóerő teljesítőképességgel.

A budapesti gőzmalmok őrléséről és szénfogyasztásáról táblázatunk visszatekintő adatai adnak érdekes képet:

A budapesti gőzmalmok őrlése és szénfogyasztása.

Production des moulins à vapeur de Budapest et leur consommation de charbon.

É v	A megőrölt gabona Blés moulu		Az előállított liszt — Farines produites	A szénfogyasztás — Consommation de charbon	Egy q megőrölt gabonára esett szén kg-ban Combien de kilos de charbon revenait-il à un q de blé moulu?
	ezer q-ban — en milliers de q	a növ. (+) v. csök. (—) % a — accroissement (+) ou diminution (—), en %			
1870	3.106	—	2.392	932	30·0
1880	3.673	(+) 18·3	2.798	1.032	28·1
1890	6.062	(+) 65·0	4.593	1.170	19·3
1894	7.178	(+) 18·4	5.465	1.119	15·6
1906	8.505	(+) 18·5	6.346	1.386	16·3
1922	1.655	(—) 80·5	1.627	373	22·5

A budapesti malmok teljesítményének háború utáni nagy visszaesését leginkább munkahiány okozta; a budapesti nagy malmok teljes foglalkoztatása a trianoni Magyarország gabonatermésével lehetetlen. A kisántant el-

lenséges gyűrűje elzárta a román és szerb gabonát is úgy, hogy a háború után malomiparunk válságos helyzetbe jutott. Az ország legjobb gabonatermő vidékei elvesztek, a szántóföldterületek csak 38·6%-a maradt meg, s a búza- és rozstermés az 1920—24. évek átlagában csak 86·9%-át tette az 1910—15. évi átlagnak. A pénzünk összeomlása, a rendkívül nehéz megélhetési viszonyok és a bizonytalan közállapotok a termelőmunkát a malomiparban is súlyosan érintették. A fővárosi malmok közül, melyek 1913-ban a megőrölt gabona 29·9%-át dolgozták fel, 1922-ben 4 üzemén kívül állott s ezzel a fővárosi malmok erőgépeinek 30·5%-a szünetelt.

A budapesti malmok a háború előtt az 1909—1913 évek átlagában évenként 7,787.000 q gabonát őrltek meg, míg 1920-ban csak 1,678.000 q-át dolgoztak fel, a békebeli átlagtermelésüknek tehát mindössze 21·5%-át. A helyzet 1921-ben 34·9%-ra javult, 1922-ben azonban ismét visszaesett 21·9%-ra s 1923-ban 27·8%-ot, 1924-ben 26·4%-ot tett, tehát átlagban csak mintegy negyedrészt annyit őrltek a fővárosi malmok a háború utáni években, mint a békében. Csökkent természetesen a szénfogyasztás is, s hogy az egy-egy métermázsa megőrölt gabonára eső szénfelhasználás 1922-ben mégis 22·5 kg-ra emelkedett a háború előtti 16·3 kg-ról, annak oka kizárólag a gyengébb minőségű szénrel való tüzelés volt.

A malomipari termelés 314 millió aranykorona értéket képvisel, amelynek 71·3%-a a megőrölt gabona értéke, 1·8%-a a tüzelőanyag beszerzési ára s 1·8%-a a fizetések és munkabérek, valamint a természetbeli járandóságok egyenértéke. A budapesti malmok 56·3 millió aranykorona termelési értékéből 78·1% a megőrölt gabona értéke, s 1·2% jut a tüzelőanyagokra, 2·4% pedig az alkalmazottak járandóságára. A termelési értékből átlag 826 ezer aranykorona, a fővárosban 43 millió aranykorona esik egy-egy malomra, a munkásokra pedig, mint fejenkénti átlagos termelési érték 34·6 ezer aranykorona, illetve 32·8 ezer aranykorona számítható.

Magyarország malomiparának háború előtti fejlettségét elsősorban kiváló acélos búzatermésének köszönhetette, mely a magyar liszt versenyképességét a külföldön mindenkor biztosíthatta. A mai Magyarország búzatermése a budapesti nagymalmok foglalkoztatására kevés, s minőségben is gyengébb a békebelinél, bár még mindig jobb, mint a román búza. Az elszakított területek búzater-

mésének azonban a magyar malmokra szükség van, sőt a román és jugoszláv gabonafelesleg sem fogja elkerülni a budapesti malmokat, ha szomszédainkkal az áldatlan ellenséges viszonyok megszűnnek. Magyarország gazdasági életére nagyfontosságú lesz, s már nincs messze, hogy kereskedelmi szerződések biztosítsák malomiparunk részére a régi területek gabonatermését, mert azt a szomszédos államok érdeke is szükségessé teszi.

Kíváncsinos volna ezért, ha a magyar malomipar mai helyzetéről teljes és pontos képet adó részletes malomstatisztika állana rendelkezésre,

mely nemcsak a kereskedelmi őrlést végző s azokhoz hasonló nagyobb malmokra terjedne ki, hanem az összes malmokról részletes tájékoztatást nyújtana, miként azt a 20 év előtti malomstatisztika tette. De szükséges volna ily statisztikai felvétel az általános villamosítási tervek érdekében is, mert az országos villamoshálózat megépítésénél a malmokkal kapcsolatos áramfejlesztőtelepeknek fontos szerepük kell hogy legyen, s azok részletes statisztikai felvétele energiagazdasági politikánk nem halasztható feladata.

Farkasfalvi Sándor dr.

© KERESKEDELEM ÉS KÖZLEKEDÉS ©

Magyarország 1925. évi külkereskedelmi mérlege.

Balance du commerce extérieur de la Hongrie pour 1925.

Résumé. Par rapport aux années précédentes, le mouvement du commerce extérieur de la Hongrie fut bien favorable en 1925. L'amélioration de la balance du commerce extérieur était due, en premier lieu, à l'accroissement très considérable de l'exportation des produits agricoles; mais la production industrielle, qui couvrait de plus en plus les besoins intérieurs, y a contribué aussi. Cependant, par suite de la crise économique affectant presque toute l'Europe, augmentant la concurrence étrangère, et en raison de l'accroissement des frais de production, l'exportation des produits industriels baissa pour la plupart des articles. Toutefois, comme l'importation de divers articles industriels de moindre importance augmentait et que celle de certaines matières premières s'accrût considérablement depuis 1924, l'importation se développait d'une façon satisfaisante. Cette dernière circonstance prouve également que, malgré le marasme économique général, plusieurs branches de la production industrielle se développaient en 1925.

Abstraction faite de l'industrie des meubles, la production industrielle n'eut pas de telles difficultés que le commerce; c'étaient les entreprises commerciales qui augmentèrent le plus le nombre des faillites et des concordats judiciaires.

Par suite de la crise du commerce et du licenciement d'employés effectué, pour faire des économies, par l'Etat et les différentes entreprises, le nombre des chômeurs instruits grandit. Mais, malgré quelques symptômes de

crise, la consommation allait en augmentant et le pouvoir d'achat de nombreuses catégories de population grandissait; aussi, considérant la saine organisation économique de la Hongrie et les traités de commerce conclus et à conclure encore peut-on espérer qu'avec l'accroissement du trafic, la situation des entreprises commerciales s'améliorera.

Des données de 1925, ainsi que de celles des années antérieures, il ressort qu'en 1925 la production agricole augmenta considérablement. Les chiffres de la page 91 lesquels font connaître les provisions exportables — mettent en lumière les grands progrès que la production agricole de Hongrie a faits en un temps relativement bien court.

En Hongrie, pendant les six dernières années, le nombre-indice des importations monta de 100 à 177, et celui des exportations, de 100 à 426. Par rapport à 1924, l'accroissement a été de 5% pour les importations, et de 22%, pour les exportations. Augmentant peu par rapport à 1924, les importations arrivèrent, pour ainsi dire, à un point de repos; et c'est naturel, car, à cause de la suppression des restrictions d'importation, l'accroissement en avait été, en 1924, de 66%, par rapport à 1923. Les données les plus caractéristiques — et lesquelles font espérer que la balance du commerce extérieur deviendra active au cours des années à venir — sont celles, qui montrent comment la proportion des importations non couvertes par des exportations, décroissait d'année en année. D'après ces données, la

partie non couverte de l'importation était de 60·6% en 1920, de 51·2 en 1921, de 38·8 en 1922, de 21·1 en 1923, de 18·2 en 1924 et de 5·4 en 1925.

La valeur des importations ayant monté, en 1925, à 739·7 millions de couronnes-or contre 702·8 en 1924, et celle des exportations, à 700·1 contre 575·0 en 1924, la balance du commerce extérieur s'est soldée par un passif de 39·6 millions de couronnes-or, contre 127·8 en 1924; donc le passif a diminué, en 1925 aussi, considérablement.

En ce qui concerne l'exportation, malgré une certaine diminution de l'exportation de farines amenée par les hauts prix de farines des six premiers mois de 1925, la valeur des farines exportées augmenta, de sorte que celles-ci, qui constituent le poste le plus important de l'exportation hongroise, perdirent très peu de leur importance. 78% des farines exportées furent achetées par la Tchéco-Slovaquie et l'Autriche et le reste, par la Pologne, l'Allemagne, l'Italie et la Roumanie. L'exportation du maïs, de la graisse, des animaux de trait et de boucherie, des viandes fraîches et préparées, des volailles et des produits de volaille, s'accrût considérablement. Par contre, l'exportation du sucre diminue (surtout pendant les deux derniers mois de 1925). Celle des machines et des appareils électriques décrût aussi quelque peu, ce qui était dû, presque exclusivement, aux difficultés de placer des lampes électriques à incandescence à l'étranger. La Hongrie exporta des wagons réparés surtout au Royaume S. C. S. ainsi qu'en Roumanie et en Bulgarie; la valeur en dépassait de beaucoup celle de l'exportation de ce genre de 1924. Par contre, la valeur des articles en fer exportés était peu supérieure à celle de 1924.

Quant à l'importation, en 1924, les articles textiles représentèrent, avec les matières premières, 39% de la valeur totale des marchandises importées, contre 35% en 1925; réellement, cela ne signifiait guère de décroissement, parce que le trafic augmentait. Mais on voit une réelle dégression si l'on ne considère que les étoffes, car la valeur des étoffes de coton importées — 89·0 millions de couronnes-or — représentait 12% de celle de toutes les importations, contre 98·9 millions, et 14%, en 1924; et il en était de même de l'importation des étoffes de laine. Tandis que l'importation des fils de coton diminue, la quantité des fils de laine importés s'accrût, mais la quantité seulement et

non pas la valeur, car en 1925, on importa principalement des fils de drap de moindre valeur. Aux matières premières nécessaires à l'industrie textile, l'importation de la laine décrût également; par contre, celle du coton et du jute bruts augmenta fortement. L'importation des bois, provenant surtout Roumanie et de Tchéco-Slovaquie, ne présentait pas de changement. Bien que la quantité des charbons importés se fût accrue, la valeur en diminua quelque peu à cause de la baisse des prix mondiaux de charbon. Enfin, tandis que l'importation de machines et d'ouvrages en fer diminuait, celle de papier s'accroissait fortement.

(Pour les données détaillées suivant les pays et les principaux articles, voir pages 95—97).

Külkereskedelmi forgalmunk az 1925. évben az előző évekhez képest igen kedvezően alakult. A mérleg kedvező fejlődése ezúttal is elsősorban a mezőgazdasági termelésből származó export nagymértékű növekedésének volt köszönhető, hozzájárult azonban némileg a fejlődő ipari termelésünk is a beltölési szükségletek fokozódó kielégítésével kereskedelmi mérlegünk javulásához. Az ipari export néhány cikket nem tekintve, a jóformán egész Európára kiterjedő gazdasági pangás folytán is élesedő külföldi verseny hatása alatt, amihez hozzájárult még a termelési költségek növekedése is, ellanyhult. A kész ipari gyártmányok közül a textilárúk, valamint a gépek behozatala némileg visszaesett. A behozatal azért mégis kielégítően fejlődött, egyrészt, mert a legkülönbözőbb kisebb jelentőséggel bíró iparcikkek közül némileg növekedett a behozatal, másrészt mert különösen néhány ipari nyersanyagból jóval többet vásárolt Magyarország a külföldről 1925-ben, mint 1924-ben.

A külkereskedelmi forgalom adatai szerint növekvő nyersanyagbehozatalból arra lehet következtetni, hogy az ipari termelés helyzete 1925-ben viszonylag jóval kedvezőbb volt, mint az elsősorban készárókat forgalombahozó kereskedelemé. A folyton szaporodó csődök és kényszeregyességek számát is elsősorban a kereskedelmi vállalatok növelik s csak elvétve akad egy-egy csődbe kerülő, illetve kényszeregyességet kérő ipari vállalat. A válságtüneteknek elsősorban a kereskedelemre szorítókoncentrációja természetes következménye annak az összezsúfolódásnak, ami a mai Magyarország viszonylag kis területén a szellemi munkások tekintetében bekövetkezett. Ezek közül a szellemi munkások

közül már az inflációs évek alatt számosan léptek a kereskedői pályára, majd az állami és magánvállalatok létszámcsökkentési törekvései is szaporították az önálló üzleteket alapítók és a különféle közvetítésekkel foglalkozók számát, úgy hogy rendkívül megnövekedett a kereskedők létszáma. A pénz értékének állandósulásával a viszonylag még mindig magas hitelkamatterher mellett megszűnt a tőkének a különben is inkább csökkenő értékű áruba való elhelyezése és ennek kapcsán az ország mai gazdasági helyzetének megfelelőbb mederbe terelődött a kereskedelmi vállalatokra eső forgalom. A csökkenő forgalom természetesen nem bírja eltartani a kereskedők viszonylag rendkívül nagy számát s mind gyakrabban előforduló fizetésképtelenségek folytán némi bizonytalanság mutatkozik a hitelezés terén is, ami bizonyos válságtüneteket eredményezett. Még kell azonban itt említeni, hogy a hivatalos adatok általában a fogyasztás emelkedéséről számolnak be, a szélesebb néprétegek számos kategóriájának nő a fizetési képessége. Elfogytak az infláció ideje alatt felhalmozott készletek s a még várható nehézségek dacára, figyelemmel az ország egészséges gazdasági szervezésére és a már megkötött és a még ezután megkötendő kereskedelmi szerződésekre, most már legalább is az egészséges vállalatoknál lehet bizonyos lassú javulást remélni.

Az ipari termelésről az 1925. évről kétségtelenül megbízható adatok még nem állnak rendelkezésre, mégis megállapítható, hogy az általában kielégítően fejlődött. A vas- és acélgyártás, valamint a gépgyártás az alkalmazott üzemredukálás és a létszámapasztás dacára a munkaerő fokozottabb kihasználása folytán mennyiségileg aligha termelt kevesebbet, mint az előző évben. A termelés értéke azonban az anyag és munkabérek, valamint a gyártott új cikkek árának emelkedése folytán legalább 20—25%-kal emelkedett. A vas- és fémipar körébe tartozó cikkek közül, mint azt a nyersfémek behozatalának nagymértékű emelkedése is igazolja, különös fejlődést mutatnak a különféle nem nemes fémek felhasználásával előállított cikkek. Ez az emelkedés részben arra vezethető vissza, hogy a háború alatt „pótanyagok”-ból készült alkatrészeket, kábeleket, vasdróthuzalokat, stb. mindinkább a megfelelő fémekkel helyettesítik, viszont fémekből oly iparcikkek (szerelvények, permetezők, mozsarak, edények stb.) is készülnek már az országban, amelyeket azelőtt Magyarország csak a külföldön vásárolt. A vas- és gépiparnak az elektrifikálás

terjedése is mind több és több munkaalkalmat nyújtott. A bányagyártás terén a helyzet az előző évhez képest lényegesebben nem változott, bár néhány kisebb üzem az 1925. évben szünetelt. Az Ausztriából származó kisebb cipőbehozatal arra enged következtetni, hogy a konjunktúra hanyatlása a cipőiparban inkább a külföldi behozatalt, mint a belföldi termelést érintette. Ruggyantagyárainknál a létszámapasztás dacára a helyzet elég kedvező s az 1924. évhez képest több termelés várható. A textilipari termelés 1924. évi emelkedése 1925-ben is folytatódik. Lényeges új alapítások ugyan már nem helyeztetek üzembe 1925. évben, sőt egyik-másik kisebb üzem fizetési nehézségekkel is küzdött, a nagyobb üzemek azonban jóformán az egész év folyamán berendezésük teljes kihasználása mellett dolgoztak. Különösebb fejlődés mutatkozik a fonalak gyártásánál, amit a külkereskedelmi forgalom adataiból a nyers pamut és jutabehozatal növekedése is igazol. Valamennyi iparág között a faárúgyártás mutatja a legszomorúbb képet. A 30—40%-os munkáslétszám-csökkentés általános, de előfordul 60—80%-os is. Valamikor virágzó bútoriparunk beszüntette gépüzemét, rendeléseit kézimunkával végzi, raktárra nem termel. A vegyészeti és a nyomdaiparban az 1924. évhez képest fejlődés mutatkozik. A nyomdaiparban egyrészt a külföldi papirosarak drágulása és a nagyobb papirosbehozatal, másrészt a könyvkiadás nagyobb lendülete és különösen a lapok nagyobb terjedelme következtében a termelés értékénél 25—35%-os emelkedéssel is lehet számolni.

A mezőgazdasági termelés 1925. évben igen kedvező eredménnyel járt. Kedvező volt a termés úgy a gabonaneműeknél, mint a kapásnövényeknél. A termelés adataiból, hanem csak az 1925-ös kedvező évet, hanem a korábbi éveket is figyelembe vesszük, a termelés emelkedése kétségtelenül megállapítható. Az adatok ugyanis a magyar mezőgazdasági termelésnek az 1919 és 1920. évi mélypontról való lassú, de elég egyenletes fölemelkedését és a termelés belterjességének növekedését igazolják s reményt nyújtanak arra, hogy az ország gazdaközönségének további kitartó munkássága rövidebb időn belül, nemcsak mint az 1925-i kedvező évben, de általánosságban is eléri, sőt túl is haladja az ország világháború előtti termésátlagait. A többtermelést mindenestre előmozdította a világpiaci árak érvényesülése, a pénz értékének állandósulása, a mezőgazdasági hitel igénybevételének lehetővé tétele,

Exportálható készlet néhány mezőgazdasági termékből.

Provisions exportables de quelques produits agricoles.

A cikk megnevezése <i>Désignation des produits</i>	Mennyiségi egység <i>Unité de quantité</i>	Exportálható készlet (+), importszükséglet (—) — <i>Provisions exportables (+), besoin d'importation (—)</i>		Kivitel 1925 augusztustól decemberig <i>Exportation d'août à décembre 1925</i>	Marad 1926-ban exportálható — <i>Des provisions exportables</i>	
		1920-ban <i>En 1920</i>	1925-ben (aug.) <i>En août 1925</i>		készlet q, ill. drb <i>en q, resp. en pièces</i>	az 1925/6. évi készletből %-ban <i>de 1925/26, il est resté p. 1926 en %</i>
Kenyérmagvak — <i>Grains de céréales panifiables</i>	q	— 184.725	+ 10,012.014	4,206.465	5,805.549	58.0
Árpa — <i>Orge</i>	q	— 3.160	+ 485.100	397.564	87.536	18.0
Tengeri — <i>Maïs</i>	q	+ 4.594	+ 4,248.380	1,140.710	3,107.670	73.1
Vágó- és igásállatok — <i>Animaux de boucherie et de trait</i>	drb	+ 72.503	+ 298.300	158.862	139.438	46.7
Cukor — <i>Sucre</i>	q	— 78.308	+ 1,200.000	496.030	703.970	58.7

sőt véleményem szerint a fokozódó adóteher is, mely sok esetben jó kényszereszközzé vált a többtermelésnek.

Magyarország a mezőgazdasági termelés tekintetében aránylag rövid idő alatt hosszú utat tett meg a fejlődés útján. Ennek szemléltetése érdekében összeállítottam, hogy néhány mezőgazdaságból származó termékből mennyi volt 1925 augusztus hó elején az exportálható készlet s mi volt 1920-ban az importszükséglet, illetve exportálható készlet. Az oldal élén közölt adatok túlnyomórészt csak mint minősített becslések kezelhetők, mindenestre azonban bírnak némi érdekességgel.

A fent közölt adatok a helyzet lényeges változását mutatják. Míg 1920-ban a kifosztott ország még a főterményeiből is behozatalra szorult, addig 1925/1926-ban már a termények tekintélyes feleslegével rendelkezik. Felmerülnek már a termények elhelyezésének nehézségei is. Érvényesülnek az 1925. évi különösen jó európai termés hatásai. Figyelembe kell azonban venni, hogy az általánosan jó európai termés dacára ezután már erősebb mértékben csökkennek a behozatalra szoruló államoknak a saját termésükből származó készletei. A kenyérmagvak exportja általában megfelel a jótermésű évek forgalmi adatainak. Az árpakészletek már túlnyomó részben átlépnek az országhatárokat. Igen kicsinynek látszik a tengeriből külföldre szállított rész, itt azonban figyelembe kell venni, hogy a készletek becslése az előző évek alapján történt s a most folyó gazdasági évben a tengerikészlet ezúttal már fokozottabb mértékben hagyja el zsír alakjában az országot. Kielégítően alakul a vágó- és igásállatexport is s egyedül a cukorexportnál mutatkozik az általános cukorválság hatása.

A külkereskedelmi forgalomnak az egyes évek szerint részletezett főeredményei a következők:

A külkereskedelmi forgalom főeredményei.

Principaux résultats du mouvement du commerce extérieur.

Év <i>Années</i>	Behozatal <i>Importations</i>	Kivitel <i>Exportations</i>	Behozatali többlet <i>Excédent d'import.</i>	A behozatal	A kivitel
	millió aranykorona <i>en millions de couronnes-or</i>			növekedése index-számokban - <i>Accroissement en nombres-indexes des imports</i>	<i>export.</i>
1920	417.3	164.3	253.0	100	100
1921	520.7	253.9	266.8	125	155
1922	539.4	330.1	209.3	129	201
1923	423.0	338.1	84.9	101	206
1924	702.8	575.0	127.8	168	350
1925	739.7	700.1	39.6	177	426

Az itt közölt adatok is kétségtelenül bizonyítják a belföldi termelés fokozódó növekedését és a kivitelnek a behozatalt erősen túlszárnyaló fejlődését.

Az 1925. évben, mint az előbb közölt adatokból kitűnik, külkereskedelmi mérlegünk 39.6 millió aranykorona passzívummal zárult az 1924. év 127.8 millió aranykoronányi passzívumával szemben.

Ha a forgalom fejlődésére jellemző indexszámokat vizsgáljuk, akkor azt látjuk, hogy a behozatal az annak idején alkalmazott korlátozó intézkedések folytán az 1923. évben egy ízben még vissza is esett, a kivitel ellenben évről-évre emelkedve több mint megnégyszereződött. A növekedés az 1924. évhez képest a behozatalnál 5, a kivitelnél 22 %-ot tett. A behozatalnak az 1924. évhez képest kissé mérsékelt növekedése, illetve bizonyos nyugvóponthoz való elérézése természetes tünet, ha

figyelembe vesszük azt, hogy a növekedés 1924-ben a forgalom felszabadításával kapcsolatban jelentkező áruéhség által támogatva 66%-os volt. A legjobban jellemző a közeli években esetleg aktív kereskedelmi mérlegre is reményt nyújtó számokat azonban azok az adatok mutatnak, melyek azt szemléltetik, hogy évről-évre miként csökken a kivitellel nem fedezett behozatal aránya. Ezek szerint ugyanis a behozatal fedezetlen része volt 1920-ban 60·6, 1921-ben 51·2, 1922-ben 38·8, 1923-ban 21·1, 1924-ben 18·2 és végül 1925-ben 5·4 százalék.

A forgalomnak fél- illetve negyedévenként s az utolsó évnegyednek havonként is részletezett adatait a következő összeállítás szemlélteti:

Az 1925. évi forgalom időszakok szerint.

Mouvement de 1925 selon les époques de l'année.

1925. év Année 1925	Behozatal Importations	Kivitel Exportations	Behozatali (—), illetve kiviteli (+) többlet — Accroissement d'import. (—), resp. d'exp. (+)
	millió aranykorona en millions de cour.-or		
a) Tényleges forgalom — Mouvement de fait			
Első félévben — Dans les six premiers mois .	332.3	272.5	— 59.8
Harmadik negyedben — Dans le 3 ^e trimestre .	194.6	201.9	+ 7.3
Októberben — En octobre	76.0	77.2	+ 1.2
Novemberben — En nov.	71.3	79.5	+ 8.2
Decemberben — En déc.	65.5	69.0	+ 3.5
Negyedik negyedben — Dans le 4 ^e trimestre .	212.8	225.7	+ 12.9
Egész évben — Dans toute l'année	739.7	700.1	— 39.6
b. Atl. havi forg. — Mouvement mensuel moyen			
Első félévben — Dans les six premiers mois .	55.4	45.4	— 10.0
Harmadik negyedben — Dans le 3 ^e trimestre .	64.9	67.3	+ 2.4
Negyedik negyedben — Dans le 4 ^e trimestre .	70.9	75.2	+ 4.3
Egész évben — Dans toute l'année	61.6	58.3	— 3.3

Ha figyelembe vesszük, hogy az 1923. évben az átlagos havi behozatal még csak 35·2, 1924-ben pedig 58·6 volt, az 1925. évi 61·6 millió aranykoronával szemben s az átlagos kivitel az 1923. évi 28·2 millió aranykoronáról, 1924-ben 47·9-re, majd 58·3 millió aranykoronára emelkedett, akkor kétségtelen,

hogy az ország a forgalom élénkülése szempontjából is rendkívül nagy változáson ment át. Ha továbbá figyelemmel vagyunk arra, hogy Magyarország kereskedelmi mérlegének 1925-ben az első felév végén még közel 60 millió aranykoronát kitevő passzivitása az év végéig 20 milliónyi javulást tudott elérni, akkor a felmerülő újabb és újabb nehézségek dacára is indokoltnak kell tekintenünk azt a bizalmat, amit gazdasági erőinkkel szemben a külföld, valamint a belföld vezető körei táplálnak.

A külkereskedelmi forgalomban szereplő legfontosabb áruk sorrendjében az előző évekhez képest a kivitelnél valamivel lényegesebbek a változások mint a behozatalnál.

A kivitelben az 1925. év első felében tartósan magas gabona- és lisztárak következtében a liszt kivitel mennyiségének némi visszaesése dacára növekedett a kivitt liszt értéke, úgyhogy kivitelünknek ez a legfontosabb tétele alig veszített valamit jelentőségéből. Nagymértékben emelkedett a tengeri, vágó- és igásállat, zsír, friss és elkészített hús, valamint a baromfi és baromfitermékek kivitele. Csökkent különösen az 1925. év utolsó két hónapjában a cukorkivitel és az 1924. évi rendkívül nagyméretű kivitelhez képest a babkivitel is. Az ipari kivitelnél némi visszaesés mutatkozik a villamos gépek és készülékeknél. Az itt mutatkozó visszaesés azonban jóformán kizárólag csak az izzólámpák külföldi elhelyezési nehézségeivel hozható kapcsolatba. Túlnyomórészen javított vasúti kocsikat jóval és vasárúkat pedig valamivel nagyobb értékkel szállítottunk a külföldre mint 1924-ben.

A behozatalban a textiliák a nyersanyagokkal együtt 1924-ben a behozatal összértékének 39%-át, 1925-ben pedig 35%-át, tehát kisebb részét képezték, mint az előző évben. A visszaesés még valamivel nagyobb, ha csak a szöveteket vizsgáljuk. A behozott pamutszövetek értéke ugyanis 89·0 millió aranykoronával az egész import értékének 12 százalékát tette a múlt évi 98·9 millió aranykoronával és 14 százalékkal szemben. Ugyanezt a folyamatot tapasztaljuk a gyapjúszövet-importban is, ami a múlt évhez képest viszonylag még a pamutszövetimportnál is nagyobb mértékben visszaesett. Az összehasonlításnál figyelembe kell azonban venni azt, hogy az 1925. évi pamutszövetbehozatalból 24·550 métermázsa 17·2 millió aranykorona értékkel kikészítési forgalomban behozott áru volt, amelyből festés, színnyomás után 7·100 métermázsa 7·1 millió aranykorona értékkel újból külföldre tovább-

szállított. Az 1925. évi szövetimport mérlegelésénél nem szabad megfélekezni azonban arról, hogy különösen a múlt év utolsó negyedében a belföldi kereskedelem, az infláció alatti áruéhségnek további megmaradása reményében, igen nagy készleteket halmozott fel. A textilipari félgyártmányok importjában visszaesett a pamutfonálbehozatal. A gyapjúfonalaknál a mennyiség emelkedése ellenére a behozatal értéke feltűnően csökkent. Ennek az a magyarázata, hogy míg 1924-ben a behozatal kétharmad része fésűs- és egyharmad része posztófonál volt, addig 1925-ben a forgalomnak csak valamivel több mint egynegyede volt a sokkal értékesebb fésűsfonál. Örvendetes, hogy a textilipari nyersanyagoknál csak a gyapjúimport csökkent, a nyerspamut és nyersjutabehozatalnál azonban jelentékeny a fellendülés.

A nyers- és megmunkált fa ezúttal is megtartotta a behozatalban a második helyet. Az import mennyisége 2 millió métermázsával csökkent ugyan, de ez nem betolyásolta az értéket, amely 1924-ben 71.0, 1925-ben pedig 72.0 millió aranykorona volt. Az érték növekedése itt azzal magyarázható, hogy a behozott tűzifa csökkent leginkább, míg a nagyobb értékkel bíró gömbfa és talpfa emelkedett. A szénnel a mennyiség némi emelkedése mellett az értékben mutatózó visszaesés a szénárak világpiaci ellanyhulására vezethető vissza.

Bőriparunk szempontjából nem tekinthető kedvező tünetnek, hogy az 1924. évi rendkívül magas nyersbőrimporthoz képest 13.000 métermázsával kevesebbet hoztunk be és 5000 métermázsával többet vittünk ki, viszont kedvező a kikészített bőr- és a cipészárúk behozatalának visszaesése.

A papiros és papirosárúknál az egész csoport mennyiségében mutatózó mintegy 100 ezer métermázsányi emelkedést is meghaladta a behozott nyomda- és újságpapír mennyiségének emelkedése, a finomabb papirosárúk importja tehát hanyatlott.

A jó termés folytán az év második felében jóformán teljesen megszűnt a kiörlésre érkező búza behozatala. Ez természetes is, mert malomiparunk ezidőszert már nehéz harcokat vív azért, hogy az 1925. évi termés minél nagyobb részét exportálhassa liszt alakjában. Itt említhető meg, hogy az 1925. évben az exportált kenyértermékek mennyiségéből 45% hagyta el az országot liszt alakjában, az 1911/1913. évek átlagában pedig 50% került mint liszt a magyar gabonából külföldre. Megjegyzendő, hogy az 1925. év első

felében még jóval kedvezőbb volt az arány, mint a második félévben, amidőn a kenyérterményexportnak csak 37%-át tette a liszt. A lisztexport viszonylagos csökkenése ugyan a termés betakarítását követő hónapokban természetes jelensége gazdasági életünknek, meg lehet azonban jegyezni, hogy az arányszámok a világháború előtt e tekintetben valamivel kedvezőbbek voltak.

A déligyümölcsök importja lényegesen emelkedett, aminek egyedüli magyarázata, hogy az 1924. év első felében a déligyümölcs még behozatali tilalom alatt állott. Az ásványolajimport az 1924. évi 932 ezer métermázsáról 779 ezer métermázsára csökkent ugyan, azonban a lengyel szerződés életbelépte után az év utolsó hónapjaiban rendkívül megélénkült. Említésreméltó végül, hogy az ország rizsszükségletének közel háromnegyed része hántolatlanul érkezett és azt rizshántolásra berendezett malmaink dolgozták fel.

A magyar külkereskedelmi forgalomnak fontosabb áruk szerint részletezett adatait a 96. és 97. oldalon közölt táblázat tartalmazza.

A táblázatban közölt adatok szerint is szembetűnő a baromfi és baromfitermékek exportjának növekedése. Ez az export a mai Magyarországon tekintettel a földbirtokreformra, mely több százezer kisembert juttatott házhelyhez és kisebb földbirtokhoz, különös jelentőséggel és jövővel is bír. A baromfi és baromfitermékek exportja van ugyanis hivatva a földbirtokreform folytán átmenetileg mindenestre és valószínűleg a későbbi években is viszonylag valamivel csökkenő gabonatermelésben mutatózó hiány pótlására. Ezért összefoglalva is közöljük az alábbiakban ennek a kisemberek munkásságát dícsérő exportnak több évi fejlődését igazoló adatokat.

Az áru megnevezése <i>Désignation des produits</i>	Kivitel — <i>Exportation</i> millió aranykorona <i>en millions de couronnes-or</i>			
	1922-ben <i>en 1922</i>	1923-ban <i>en 1923</i>	1924-ben <i>en 1924</i>	1925-ben <i>en 1925</i>
Leölt és élő baromfi — <i>Volaille morte et vivante</i>	4.1	10.6	20.3	26.4
Toll — <i>Plumes</i>	7.8	5.1	13.7	12.8
Tojás — <i>Oeufs</i>	6.3	4.1	9.1	20.0
Libamáj és libazsir — <i>Foie et graisse d'oie</i>	—	0.4	1.0	0.6
Baromfi és baromfitermé- kek összesen — <i>Volail- les et produits de vo- laille ensemble</i>	18.2	20.2	44.1	59.8

Mint a részletes adatok mutatják a baromfikivitel négy év alatt több mint hatszorosára emelkedett. Ugrásszerűen növekedett 1925-ben a tojáskivitel.

Érdekes megvilágításba helyezhetjük külkereskedelmi forgalmunkat, ha az utolsó két év forgalmát gazdasági ágak és azokon belül nyersanyagok, félgyártmányok és gyártmányok szerint részletezzük. (L. a 98. o. közölt táblát.)

Az 1924. évhez képest a behozatalnál, lényegesebb változás csak annyiban mutatkozik, hogy a nyersanyagok behozatala emelkedett elsősorban a félgyártmányok és kisebb részben a gyártmányok rovására. Ha azonban nem vesszük itt figyelembe az őrleményeket és a cukoripar gyártmányait, amelyek kisebb jelentőséggel bíró behozatalánál határozott a visszaesés, akkor a tulajdonképeni gyártmányoknál némi emelkedés is mutatkozik. A kivitelnél már sokkal lényegesebb eltolódások mutatkoznak, mert a gyártmányok exportja, mely értékben ugyancsak 5 millió aranykoronával csökkent a cukorkivitel nagymértékű visszaesése és a mezőgazdasági termékek kivitelének fellendülése folytán viszonylag már 19%-os hanyatlást mutat. Tényleges hanyatlás azonban csak a cukoripar termékeinél mutatkozik, mert úgy az őrlemények, mint az egyéb tulajdonképeni ipari termelésből származó export értéke emelkedett.

A külkereskedelmi forgalomról eddig közölt adatok összefoglaltan taglalják a tulajdonképeni forgalmat, a kikészítés és javítási forgalommal. Nem érdektelenek azonban az 1925. évi forgalomnak forgalomnemek szerinti megoszlásáról szóló alábbi adatok.

Megnevezés <i>Désignation</i>	1925. év — Année 1925.		
	Behozatal <i>Importations</i>	Kivitel <i>Exportations</i>	Behozatali (—), illetve kiviteli (+) többlet <i>Excédent d'im- portat. (—), respect. d'ex- portat. (+)</i>
	millió aranykorona <i>en millions de couronnes-or</i>		
Teljes forgalom — <i>Trafic total</i>	739.7	700.1	— 39.6
Ebből — <i>Dont</i> :			
Tulajdonképeni forgalom — <i>Commerce spécial</i>	689.5	615.5	— 74.0
Kikészítési forgalom — <i>Trafic de perfectionnement</i>	48.1	70.3	+ 22.2
Javítási forgalom — <i>Trafic de réparations</i>	2.1	14.3	+ 12.2

Az itt közölt adatok szerint a kereskedelmi mérlegben a kikészítési és javítási forgalom az 1925. évben 34.4 millió aranykoronányi

aktivumot jelent. — Itt említhető meg az előjegyzési raktárak forgalmának a mérlege is.

Az előjegyzési raktárakba utalt árúk értéke 18.9 millió aranykorona az onnét ismét külföldre tovább szállítottaké pedig 9.8 millió aranykorona volt. A különbség 9.1 millió aranykoronát tenne, ezt a számot azonban nem tekinthetjük a különbség szempontjából irányadónak, mert az előjegyzési raktárakból külföldre továbbszállított árúk rendszert drágábban adatnak újból külföldre el, mint ahogy azok a behozatalnál számbevételek. Ha a beutalásnál elfogadott értékelés szerint vesszük számba a külföldre történt továbbítás esetében is a forgalmat, akkor a kivitel az előjegyzési raktárakból 9.8 millió helyett csak 9.2 millió aranykorona, vagyis a különbség 9.7 millió aranykorona. Az előjegyzési raktárakból a belföldi szükséglet céljaira a szabadforgalomba került 4.7 millió aranykorona értékű árú, mely a tulajdonképeni forgalom (*Commerce spécial*) adatai között szerepel. Az előjegyzési (transitó) raktárakba való beutalásokból tehát 24.8% volt 1925-ben tényleges behozatal és 49.3% átvitel. Ez az átvitel természetesen nem szerepel a magyar behozatali és kiviteli forgalomban, hanem csak oly kimutatásokban, amelyek a közvetlen átvitel mellett a megtört átvitelt is kimutatják.

Az egyes országokkal való forgalmunk adatai azt igazolják, hogy az ország kereskedelmének sikerült az 1925-ben is fokozni a közvetlen nemzetközi kapcsolatokat a nyugati, távolabb fekvő államokkal. Változás az előző évvel szemben a Németországgal való forgalomnak, mindkét viszonylatban jelentkező emelkedése. Az országok szerinti forgalom 1924. és 1925. évi alakulását a következő 95. oldalon közölt táblázat tartalmazza.

Külkereskedelmi mérlegünk az 1925. évben csak Ausztriával és az Sz. H. Sz. állammal szemben volt aktív. Ezeknél az államoknál azonban az aktivitás igen jelentékenyen növekedett az 1924. évhez képest. A mérleg a megelőző évhez képest lényeges javulást mutat, bár még mindig passzív, különösen Lengyelországgal, de a forgalom szempontjából jóformán Ausztriával egyenlő jelentőséggel bíró Cseh-Szlovákiával szemben is. Meg kell azonban említeni, hogy Lengyelországnak az 1925. év első felében eladott liszt szállítmányoknál a magyar malomipart a zloty áresése folytán elég érzékeny károsodás érte.

A behozatal fontosabb áruí közül 1925-ben pamutszövetbehozatalunknak 45.2%-a esett Cseh-Szlovákiára, 27.3%-a Ausztriára, 13.8%-a

Magyarország külkereskedelmi forgalmának megoszlása országok szerint az 1924. és 1925. évben.

Répartition du commerce extérieur de la Hongrie suivant les pays en 1924 et 1925.

Származási, illetőleg rendeltési országok <i>Pays de provenance, respectivement de destination</i>	Behozatal — <i>Importations</i>				Kivitel — <i>Exportations</i>				Behozatali (+) v. kiviteli (-) többség <i>Excédents des importations (-) ou des exportations (+)</i> 1924—1925 millió aranykoronában <i>En millions de couronnes-or</i>	
	1924		1925		1924		1925			
	Millió arany K-ban <i>En millions de couronnes-or</i>	Az érték %-ában <i>En % de la valeur</i>	Millió arany K-ban <i>En millions de couronnes-or</i>	Az érték %-ában <i>En % de la valeur</i>	Millió arany K-ban <i>En millions de couronnes-or</i>	Az érték %-án <i>En % de la valeur</i>	Millió arany K-ban <i>En millions de couronnes-or</i>	Az érték %-ában <i>En % de la valeur</i>		
Ausztria — <i>Autriche</i>	163.0	23.19	166.9	22.57	209.6	36.45	234.7	33.52	+ 46.6	+ 67.8
Cseh-Szlovákia — <i>Tchéco-Slov.</i>	176.8	25.16	183.6	24.82	138.3	24.06	168.8	24.11	— 38.5	— 14.8
Románia — <i>Roumanie</i>	55.0	7.83	60.0	8.12	30.3	5.28	28.1	4.01	— 24.7	— 31.9
Sz. H. Sz. állam — <i>Royaume S. C. S.</i>	28.3	4.03	24.9	3.36	33.5	5.82	54.7	7.81	+ 5.2	+ 29.8
Németország — <i>Allemagne</i>	88.1	12.53	111.1	15.02	45.4	7.90	69.4	9.92	— 42.7	— 41.7
Svájc — <i>Suisse</i>	26.5	3.77	25.4	3.43	11.6	2.02	15.6	2.24	— 14.9	— 9.8
Olaszország — <i>Italie</i>	29.5	4.19	33.8	4.57	34.8	6.05	28.0	4.00	+ 5.3	— 5.8
Franciaország — <i>France</i>	11.3	1.61	13.1	1.77	2.2	0.38	3.8	0.54	— 9.1	— 9.3
Hollandia — <i>Pays-Bas</i>	8.0	1.14	10.9	1.48	3.9	0.67	1.0	0.14	— 4.1	— 9.9
Nagy-Britannia — <i>Grande Bretagne</i>	15.3	2.18	23.6	3.19	9.4	1.64	8.8	1.25	— 5.9	— 14.8
Lengyelország — <i>Pologne</i>	38.9	5.53	36.5	4.93	14.9	2.58	33.2	4.75	— 24.0	— 3.3
Bulgária — <i>Bulgarie</i>	¹⁾	¹⁾	7.4	1.00	¹⁾	¹⁾	7.3	1.04	¹⁾	— 0.1
Észak-Am. Egy.-Áll. — <i>Etats-Unis d'Amérique</i>	17.7	2.53	17.6	2.38	3.0	0.53	2.0	0.28	— 14.7	— 15.6
Egyéb országok — <i>Autres pays</i>	44.4	6.31	24.9	3.36	38.1	6.62	44.7	6.39	— 6.3	+ 19.8
Összesen — <i>Total</i>	702.8	100.00	739.7	100.00	575.0	100.00	700.1	100.00	— 127.8	— 39.6

¹⁾ Nincs külön kimutatva. — *Non indiqué spécialement.*

Svájcra és 5.2%-a Németországra. A többi megoszlott Olaszország, Franciaország és Nagy-Britannia között. Megjegyzendő, hogy Ausztria részesedése a pamutszövetimportnál az előző évhez képest visszaesett, míg a Cseh-Szlovákiából származó behozatal az általános csökkenés dacára az előző évi keretek között mozgott. A gyapjúszoövetimportban Ausztria 40.5%-kal, Cseh-Szlovákia 28.9%-kal, Németország 11.8%-kal és Nagy-Britannia 10%-kal részesedett. A papiros és papirosárúk behozatalában Ausztria vezet 66.4%-kal. Az üveg és üvegárúk behozatalának pedig 72.1%-a származik Cseh-Szlovákiából. A gépek, készülékek és elektrotechnikai cikkekből, valamint a kátrányszírekből való behozatalban szükségletünk túlnyomórészt Németországra szállítja. Az előbbiből ugyanis német eredetű 43.6%, az utóbbiból pedig 78.1%. Ásványolajszükségletünket elsősorban Románia, majd Oroszország és Lengyelország fedezi.

A legfontosabb kiviteli cikkünk a lisztből 1925-ben 44.2%-ot helyeztünk el Cseh-Szlovákiában, majd 32.8%-ot Ausztriában, 18.4%-ot Lengyelországban, 1.2%-ot Németországban. Kisebb arányban részesedtek még Olaszország, Románia és jóformán az összes

nyugati és keleti államok. Vágó- és igásállatkivitelünk legnagyobb része, 61.4%-a esett Ausztriára, mely után 16.8%-a, illetve 5.2%-kal következtek Cseh-Szlovákia és Németország. Tojásfeleslegünknek az összkivitel 49.5%-át Németországba szállítottuk, azonban Ausztria részesedése is 40.0%-kal igen tekintélyes. Ugyanígy a tollkivitelben is a legnagyobb rész esik Németországra, 71.5%. Az ipari kivitelből elég számottevő még 1925-ben is az izzólámpakivitelnél az elhelyezésnél mutatkozó hanyatlás dacára Németország részesedése.

Ausztriával való forgalmunkban a behozatalnál a legfontosabb árúk értékszerinti sorrendben a pamutszövetek, gyapjúszoövetek, a pamutfonál és cérna, kikészített bőr, papiros, gyapjufonál, kötöttárúk pamutból, selyemszövetek és cipők. Az Ausztriába irányuló kivitelünkben pedig a liszt, vágóállatok, búza, rozs, húsfélék, baromfi, tojás, tengeri, árpa. — A Cseh-Szlovákiával való forgalom nem mutat ugyan igen nagy eltérést, de azért már jelentkezik egy árnyalatnyi különbség. A cseh-szlovák viszonylatban ugyanis a szövetek és fonalak mellett a fa, szén, üveg, gépek, porcellánedény. A kivitelnél pedig a liszt, tengeri, búza, állatok, rozs, gyapjú, olajosmagvak, dohány, stb. Németországgal való forgalom leg-

Magyarország külkereskedelmi forgalma a legfontosabb árúk szerint 1923-tól 1925-ig.

Commerce extérieur de la Hongrie suivant les principales marchandises de 1923 à 1925.

Sorszám — Numéro d'ordre	A legfontosabb árúk, illetőleg árúcsoportok megnevezése <i>Désignation des principales marchandises et principaux groupes de marchandises</i>	Mennyiség egy- egysége <i>Unité de quantité</i>	Mennyiség métermázsák- ban, darabokban va y párokbán <i>Quantité en quintaux en pièces ou en paires</i>			Érték ezer aranykoronákban <i>Valeur en milliers couronnes-or</i>			A behozatali össz- érték százalékában <i>En pourcentage de la valeur totale des importations</i>		
			en	en	en	en	en	en	en	en	en
			1923	1924	1925	1923	1924	1925	1923	1924	1925
			é v e k b e n	é v e k b e n	é v e k b e n	é v e k b e n	é v e k b e n	é v e k b e n			
A) B e h o z a t a l											
A) Importations											
1	Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	q	73627	119048	104338	48343·0	98885·6	89015·9	11·43	14·07	12·03
2	Nyers- és megmunkált fa — <i>Bois brut et ouvré</i>	"	20739468	24239751	22244328	50419·0	71046·1	72084·6	11·92	10·11	9·75
3	Gyapjuszövet — <i>Tissus de laine</i>	"	24667	43126	30528	25934·0	62557·1	48889·4	6·13	8·90	6·61
4	Szén — <i>Charbon</i>	"	8389308	11335690	11927110	37198·0	49233·8	46375·2	8·79	7·00	6·27
5	Pamutfonál és -cérna — <i>Fils de coton et fils retors</i>	"	51977	71945	58033	22355·0	33729·3	29190·9	5·28	4·80	3·95
6	Gépek és készülékek — <i>Machi- nes et appareils</i>	"	161670	195398	142691	14376·0	31915·4	29004·8	3·40	4·54	3·92
7	Papiros és papirosárúk — <i>Pa- pier et articles de papier</i>	"	359391	376280	480144	16093·0	16677·5	24777·9	3·80	2·37	3·35
8	Nyers fémek — <i>Métaux bruts</i>	"	92925	90660	133926	14545·0	12478·8	18124·7	3·44	1·78	2·45
9	Vasárúk — <i>Ouvrages en fer</i>	"	143685	132427	115368	9703·0	8589·7	15870·5	2·29	1·22	2·15
10	Kikészített bőr — <i>Cuirs</i>	"	17399	21616	12353	15080·0	23067·8	14657·6	3·57	3·28	1·98
11	Gyapjúfonál — <i>Fils de laine</i>	"	7301	19985	25880	3729·0	19241·4	13622·5	0·88	2·74	1·84
12	Ásványolaj — <i>Huiles minérales</i>	"	834798	932349	779152	17375·0	13444·0	13139·1	4·11	1·91	1·78
13	Nyers pamut — <i>Coton brut</i>	"	31116	29602	52061	7313·0	7704·0	12640·9	1·73	1·10	1·71
14	Kötött árúk pamutból — <i>Artic- les tricotés de coton</i>	"	2701	4700	3376	3838·0	8203·4	10078·5	0·91	1·17	1·36
15	Nyers dohány — <i>Tabacs bruts</i>	"	12771	21432	20876	2513·0	9690·5	10012·1	0·59	1·38	1·35
16	Üveg és üvegárúk — <i>Verre et verreries</i>	"	107425	127324	156510	5742·0	6251·7	9787·9	1·36	0·89	1·32
17	Nyers bőr — <i>Peaux brutes</i>	"	20828	48733	35411	6034·0	9748·6	9301·3	1·43	1·39	1·26
18	Selyem- és fűszerszövet — <i>Tissus de soie et de mi-soie</i>	"	917	1949	1153	4618·0	9031·3	8909·3	1·09	1·29	1·20
19	Nyers kávé ¹⁾ — <i>Café vert¹⁾</i>	"	12124	19664	26697	2233·0	3770·0	8495·5	0·53	0·54	1·15
20	Nyers juta — <i>Jute brut</i>	"	44445	66602	79166	2561·0	4054·9	7551·2	0·61	0·58	1·02
21	Cukor — <i>Sucre</i>	"	8184	7871	1483	306·0	360·0	52·4	0·07	0·05	0·01
22	Disznózsir — <i>Saindoux</i>	"	56234	32946	12	7755·0	5160·0	2·0	1·83	0·73	0·00
Egyéb árúk		drb piéc.	163432	327589	752098	104922·0 197965·1 248075·9			24·81 28·16 33·54		
Autres marchandises		pár pair	—	—	849599						
			q	6439393	7196222	8326337					
Összesen — Total		drb piéc.	163432	327589	752098	422985·0 702806·0 739660·1			100·00 100·00 100·00		
		pár pair.	—	—	849599						
		q	37632354	45135320	44756933						

¹⁾ Az 1923. évben a pörköltkávé forgalma is bennfoglaltatik. — *Pour l'année 1923 y compris le mouvement du café torréfié.*

fontosabb tételei a behozatalban a gépek, gyapjuszövetek, nyersfémek, vasárúk, pamutszövetek, kötöttárúk és a só, a kivitelen tojás, toll, gyapjú, baromfi, vágóállatok és a húsfélék. A magyar ipari export elsősorban a Balkán felé irányul, egyébként igen megoszlik a különféle államok között.

Összegezve az elmondottakat, a mai Magyarország gazdasági helyzete a külkereskedelemlről és az ipari és mezőgazdasági terme-

lésről szóló adatok szerint kedvező fejlődést mutat. A mezőgazdaságban a konszolidáció fokozódása, a munkáskéz hiányának megszüntése, a kipusztult állatállomány pótlása, a mérsékelt keretekben igénybevehető hitel mindenre lényegesen előmozdította a termelőmunkát. A válságos tünetek dacára is fejlődtek az ipari termelés egyes ágai s a külkereskedelmi mérleg is oly kedvező irányban változott, hogyha figyelembe vesszük a jövőre

Magyarország külkereskedelmi forgalma a legfontosabb áruk szerint 1923-tól 1925-ig.

Commerce extérieur de la Hongrie suivant les principales marchandises de 1923 à 1925.

Sorszám — Numéros — d'ordre	A legfontosabb áruk, illetőleg árúcsoportok megnevezése <i>Désignation des principales marchandises et principaux groupes de marchandises</i>	Mennyiség egy- ég — Unité de quantité	Mennyiség métermázsák- ban, darabokban vagy párokbán <i>Quantité en quintaux, en pièces ou en paires</i>			Érték ezer aranykoronában <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>			A kiviteli össz- érték százalékában <i>En pourcentage de la valeur totale des exportations</i>		
			en	en	en	en	en	en	en	en	en
			1923	1924	1925	1923	1924	1925	1923	1924	1925
			é v e k b e n			é v e k b e n			é v e k b e n		
	B) Kivitel										
	B) Exportations										
1	Liszt — <i>Farine</i>	q	1854247	2495453	2102538	61409·0	101101·0	103197·4	18·15	17·58	14·74
2	Vágó-és igásállatok — <i>Animaux de boucherie et de trait</i> . . .	drb pièce.	110961	168580	314331	36035·0	55278·9	83764·8	10·66	9·61	11·96
3	Búza — <i>Froment</i>	q	750934	1803918	2179409	13379·0	48294·4	63856·7	3·96	8·40	9·12
4	Tengeri — <i>Mais</i>	"	29716	318397	1763255	536·0	6169·8	32585·0	0·16	1·07	4·65
5	Rozs — <i>Seigle</i>	"	230899	1395244	1238749	3383·0	32535·4	31043·1	1·00	5·66	4·43
6	Cukor — <i>Sucre</i>	"	446737	960929	847106	20904·0	43976·7	29025·2	6·18	7·65	4·15
7	Leölt baromfi — <i>Volaille morte</i> .	"	50884	66266	95489	8888·0	17848·9	21194·5	2·63	3·11	3·03
8	Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	"	133384	136514	147589	12968·0	15947·0	20431·3	3·84	2·77	2·92
9	Tojás — <i>Oeufs</i>	"	35305	60045	142954	4132·0	9124·3	19989·0	1·22	1·59	2·85
10	Friss és elkészített hús, kolbász <i>Vindes fraîches et préparées, saucisses</i>	"	94949	78275	107112	16771·0	16074·2	19155·8	4·96	2·80	2·74
11	Gyapjú — <i>Laine</i>	"	36299	52464	69168	6042·0	17044·0	17487·9	1·79	2·96	2·50
12	Disznósír, szalonna — <i>Sain- doux, lard</i>	"	483	4055	87129	52·0	682·1	15576·2	0·01	0·12	2·22
13	Villamosgépek és készülékek — <i>Machines et appareils électr.</i>	"	39174	39508	35501	17801·0	17399·0	13981·6	5·27	3·03	2·00
14	Toll — <i>Plumes</i>	"	16094	21072	23864	5152·0	13698·4	12751·2	1·52	2·38	1·82
15	Vasúti kocsik — <i>Voitures de chemin de fer</i>	drb pièce.	1049	860	1) 87675	2556·0	6373·3	9486·5	0·76	1·10	1·36
16	Olajos magvak — <i>Graines olé- agineuses</i>	q	103180	136334	255714	3050·0	3778·5	9447·3	0·90	0·66	1·35
17	Vasárúk — <i>Ouvrages en fer</i> . .	"	126163	140369	114906	8323·0	9052·2	9284·2	2·46	1·57	1·33
18	Árpa — <i>Orge</i>	"	5691	140776	415943	73·0	2917·1	9192·3	0·02	0·51	1·31
19	Bab, száraz — <i>Fèves sèches</i> . .	"	162939	360778	314982	4601·0	12862·2	8441·5	1·36	2·24	1·21
20	Köszén — <i>Houille</i>	"	2493440	2133896	2911824	5330·0	5710·8	8050·6	1·58	0·99	1·15
21	Nyersbőr — <i>Peaux brutes</i> . . .	"	4676	8762	14382	1024·0	1796·7	4454·0	0·30	0·32	0·64
22	Lóhere- és lucernamag — <i>Semen- ces de trèfle et de luzerne</i> . .	"	30333	38586	30587	3675·0	4802·4	4377·9	1·09	0·83	0·63
23	Bor — <i>Vins</i>	"	172450	126539	95819	1814·0	3454·2	1705·3	0·54	0·60	0·24
	Egyéb áruk	drb pièce.	1110299	1047857	21408	100190·0	129088·1	151577·6	29·63	22·45	21·65
	Autres marchandises	pár pair.	—	—	73795						
		q	5315054	6438566	8840497						
	Összesen — Total	drb pièce.	1222309	1217297	335739	338088·0	575009·6	700057·7	100·00	100·00	100·00
		pár pair.	—	—	73795						
		q	12133031	16956746	21852192						

1) 87.675 q = 1396 darabbal — pièces.

vonatkozó kilátásokat, akkor 1926-ban már aktív mérleget is lehet remélni. Sajnálatos tünetnek egyedül azt lehet tekinteni, hogy visszaesett a vállalatok üzleti nyeresége, ez azonban mindaddig, míg a termelés érdekeit észrevehetően nem sújtja az ország általános gazdasági helyzete szempontjából, különösen akkor, ha a tömegek vásárlóereje, ha lassan is, de fejlődik, nem tekinthető veszélyes

tünetnek. A vállalatoknak a közeljövőben mindenesetre számolniuk kell egy mérsékeltebb haszonnal, amely azonban a gazdaságosság elvének szigorúbb alkalmazásával annál is inkább javítható, mert a háború alatti és utáni években a takarékoság elvei a világháború előtti állapothoz képest sokat veszítettek jelentőségükből.

Tormay Béla.

A forgalom gazdasági ágak szerint. — *Le mouvement par branches économiques.*

A nyersanyagok, félgyártmányok, gyártmányok megnevezése. <i>Désignation des matières premières, des demi-produits et des produits fabriqués.</i>	B e h o z a t a l <i>Importations</i>				K i v i t e l <i>Exportations</i>			
	1924		1925		1924		1925	
	Érték ezer aranykoronában <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>	Az összérték %-ában <i>En % de la valeur totale</i>	Érték ezer aranykoronában <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>	Az összérték %-ában <i>En % de la valeur totale</i>	Érték ezer aranykoronában <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>	Az összérték %-ában <i>En % de la valeur totale</i>	Érték ezer aranykoronában <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>	Az összérték %-ában <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>
I. Élelmezési és élvezeti cikkek: — <i>Produits d'alimentation</i>								
1. Nyersanyagok — <i>Matières premières</i>	45.200	6.44	56.437	7.63	164.831	28.66	218.861	31.27
2. Félgyártmányok — <i>Demi-produits</i>	922	0.13	748	0.10	2.187	0.38	2.681	0.38
3. Gyártmányok — <i>Produits fabriqués</i>	11.170	1.58	10.718	1.45	160.963	28.00	146.243	20.89
Ebből: — <i>Dont</i> :								
A cukoripar gyártmányai — <i>Produits de l'industrie de sucre</i>	374	0.05	74	0.01	44.070	7.67	28.414	4.06
Őrlemények — <i>Produits moulus</i>	8.504	1.20	3.233	0.44	101.878	17.72	107.182	15.31
Más gyártmányok — <i>Autres produits</i>	2.292	0.33	7.411	1.00	15.015	2.61	10.647	1.52
I. Összesen: — <i>Total</i> :	57.292	8.15	67.903	9.18	327.981	57.04	367.785	52.54
II. Élő állatok — <i>Animaux vivants</i>	2.546	0.36	738	0.10	57.784	10.05	88.749	12.67
III. A mezőgazdaság és ipar segédanyagai — <i>Matières auxiliaires de l'agriculture et de l'industrie</i>	84.575	12.03	84.789	11.46	35.291	6.14	67.172	9.60
IV. Ipar: — <i>Industrie</i> :								
1. Nyersanyagok — <i>Matières premières</i>	64.134	9.13	78.819	10.66	46.778	8.13	53.455	7.64
2. Félgyártmányok — <i>Demi-produits</i>	156.421	22.26	154.124	20.84	24.674	4.29	30.242	4.32
3. Gyártmányok — <i>Produits fabriqués</i>	337.838	48.07	353.287	47.76	82.502	14.35	92.655	13.23
IV. Összesen: — <i>Total</i> :	558.393	79.46	586.230	79.26	153.954	26.77	176.352	25.19
Összes áruforgalom — <i>Mouvement total des marchandises</i> :	702.806	100.00	739.660	100.00	575.010	100.00	700.058	100.00
Ebből: — <i>Dont</i> :								
Nyersanyagok — <i>Matières premières</i>	196.455	27.96	220.786	29.85	304.684	52.98	428.237	61.17
Félgyártmányok — <i>Demi-produits</i>	157.343	22.39	154.866	20.94	26.861	4.67	32.923	4.70
Gyártmányok — <i>Produits fabriqués</i>	349.008	49.65	364.008	49.21	243.465	42.35	238.898	34.13
Ebből: — <i>Dont</i> :								
A cukoripar gyártmányai — <i>Produits de l'industrie du sucre</i>	374	0.05	74	0.01	44.070	7.67	28.414	4.06
Őrlemények — <i>Produits moulus</i>	8.504	1.20	3.233	0.44	101.878	17.72	107.182	15.31
Más gyártmányok — <i>Autres produits</i>	340.130	48.40	360.701	48.76	97.517	16.96	103.302	14.76

Magyarország külkereskedelmi forgalma 1925. év december havában, szembeállítva az 1924. évi december havi adatokkal.

Commerce extérieur de la Hongrie au mois de décembre 1925, confronté avec les données du mois de décembre 1924.

Az áruk, illetőleg árucsoportok megnevezése <i>Désignation des marchandises, respectivement des groupes de marchandises</i>	1924	1925	1924	1925	Az érték 1925 cec. havában több (+), v. kevesebb (—) ezer ar. K. — Excédent (+) ou dimi- nution (—) de la val. en déc. 1925 (en milliers de cour.-or)	Az 1925. évi december havi összérték %-ában En % de la valeur totale du mois de décembre 1925	
	december hónapjában — au mois de décembre						
	Mennyiség méter- mázsákban <i>Quantité en quin- taux métr.</i>		Érték ezer arany- koronákban <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>				
A) Behozatal — A) Importation							
Nyers és megmunkált fa — <i>Bois brut et ouvré</i>	2,657.448	2,237.795	8.144.2	7.098.3	— 1.045.9	10.84	
Szén — <i>Charbon</i>	1,587.633	1,485.667	6.722.2	6.039.7	— 682.5	9.22	
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	10.601	6.699	8.620.5	5.589.4	— 3.031.1	8.54	
Pamutfonál és -céna — <i>Fils de coton et fils retors</i>	6.794	5.549	2.803.1	3.092.1	+ 289.0	4.72	
Papiros és papirosárúk — <i>Papier et art. de pap.</i>	43.717	54.520	1.867.7	2.862.4	+ 994.7	4.37	
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	15.763	10.059	3.033.4	2.217.1	— 816.3	3.39	
Nyersfémek — <i>Métaux bruts</i>	13.122	14.664	1.868.9	2.164.3	+ 295.4	3.31	
Ásványolaj — <i>Huile minérale</i>	62.489	121.858	876.2	2.037.5	+ 1.161.3	3.11	
Gyapjuszövet — <i>Tissus de laine</i>	2.438	1.194	3.800.6	1.574.8	— 2.225.8	2.40	
Vasárúk — <i>Articles en fer</i>	12.572	9.083	1.018.9	1.485.9	+ 467.0	2.27	
Nyerspamut — <i>Coton brut</i>	2.843	6.730	619.5	1.393.3	+ 773.8	2.13	
Gyapjúfonál — <i>Fils de laine</i>	2.457	1.955	2.492.4	1.105.2	— 1.387.2	1.69	
Üveg és üvegárúk — <i>Verres, verreries</i>	19.016	13.525	926.4	896.5	— 29.9	1.37	
Kikészített bőr — <i>Cuir préparés</i>	2.096	763	2.362.9	881.3	— 1.481.6	1.34	
Nyers- és ócskavas — <i>Fer et ferrailles</i>	15.253	70.051	250.7	752.9	+ 502.2	1.15	
Villamosgépek és készülékek — <i>Machines et appar. électr.</i>	1.138	1.641	425.1	748.0	+ 322.9	1.14	
Nyers kávé — <i>Café, vert</i>	2.325	3.017	511.5	724.1	+ 212.6	1.11	
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	db — <i>pièce</i>	50.521	55.403	35.063.0	24.819.1	— 10.243.9	37.90
	pár — <i>paire</i>	—	82.048				
	q — <i>q</i>	723.743	784.390				
Behozatal összesen — <i>Import. totale</i>	db — <i>pièce</i>	50.521	55.403	81.407.2	65.481.9	+ 15.925.3	100.00
	pár — <i>paire</i>	—	82.048				
	q — <i>q</i>	5,181.448	4,829.160				
B) Kivitel. — B) Exportation.							
Tengeri — <i>Maïs</i>	179.945	463.028	3.598.9	7.640.0	+ 4.041.1	11.07	
Búza — <i>Froment</i>	77.562	260.344	2.714.7	7.419.8	+ 4.705.1	10.75	
Vágó- és igásáll. — <i>Anim. de boucherie et de trait¹⁾</i>	15.350	31.900	3.798.5	7.083.0	+ 3.284.5	10.26	
Leölt baromfi — <i>Volaille morte</i>	22.593	27.281	6.202.7	6.667.9	+ 465.2	9.66	
Cukor — <i>Sucre</i>	151.845	134.510	6.151.1	4.142.1	— 2.009.0	6.00	
Friss és elkészített hús, kolbász — <i>Viandes fraîches et préparées, saucisses</i>	3.619	23.966	935.7	4.042.9	+ 3.107.2	5.86	
Liszt — <i>Farine</i>	250.093	67.203	13.293.0	3.476.2	— 9.816.8	5.04	
Rozs — <i>Seigle</i>	83.037	108.327	2.615.7	2.166.5	— 449.2	3.14	
Disznózsír, szalonna — <i>Saindoux, lard</i>	1.263	12.584	214.4	2.146.8	+ 1.932.4	3.11	
Villamosgépek és készül. — <i>Mach. et appar. électr.</i>	4.413	4.324	2.058.5	1.921.2	— 137.3	2.78	
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	5.160	10.272	710.3	1.425.5	+ 715.2	2.07	
Toll — <i>Plumes</i>	2.352	1.583	1.666.2	1.144.5	— 521.7	1.66	
Olajosmagvak — <i>Graines oléagineuses</i>	25.699	29.240	622.9	964.3	+ 341.4	1.39	
Gyapjú — <i>Laine</i>	6.832	3.731	2.531.6	925.8	— 1.605.8	1.34	
Bab, száraz — <i>Haricots secs</i>	19.596	33.980	685.9	849.5	+ 163.6	1.23	
Árpa — <i>Orge</i>	5.361	36.815	171.6	809.9	+ 638.3	1.17	
Vasárúk — <i>Articles en fer</i>	8.867	10.319	826.7	790.3	— 36.4	1.14	
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	db — <i>pièce</i>	91.135	981	16.620.5	15.413.3	— 1.207.2	22.33
	pár — <i>paire</i>	—	8.942				
	q — <i>q</i>	802.066	751.366				
Kivitel össz. — <i>Exportation totale</i>	db — <i>pièce</i>	106.485	32.881	65.418.9	69.029.5	+ 3.610.6	100.00
	pár — <i>paire</i>	—	8.942				
	q — <i>q</i>	1,650.303	1,978.873				

¹⁾ A mennyiség darabokban van kimutatva. — *La quantité est indiquée en têtes.*

Magyarország külkereskedelmi forgalma 1926. év január havában, szembeállítva az 1925. évi január havi adatokkal.

Commerce extérieur de la Hongrie au mois de janvier 1926, confronté avec les données du mois de janvier 1925.

Az áruk, illetőleg árucsoportok megnevezése <i>Désignation des marchandises, respectivement des groupes de marchandises</i>	1925	1926	1925	1926	A érték 1926 január havában több (+), v. kevesebb (-) ezer ar-K. Excédent (+) ou diminution (-) de la val. en janv. 1926 (en milliers de cour.-or	Az 1926. évi január havi össz-érték %-ában — En % de la valeur totale du mois de janvier 1926.
	január hónapjában — au mois de janvier					
	Mennyiség méter-mázsákban <i>Quantité en quintaux métr.</i>	Érték ezer arany-koronákban <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>				
A) Behozatal. — A) Importation.						
Szén — <i>Charbon</i>	861.705	1.308.403	3.632.0	5.368.1	+ 1.736.1	10.07
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	12.427	6.401	10.429.7	5.096.8	— 5.332.9	9.56
Nyers és megmunkált fa — <i>Bois brut et ouvré</i>	1.692.029	1.500.573	5.394.2	4.613.8	— 780.4	8.65
Nyers dohány — <i>Tabacs bruts</i>	3.750	10.252	1.710.0	4.305.8	+ 2.595.8	8.08
Pamutfonal és cérna — <i>Fils de coton et fils retors</i>	6.035	5.172	3.114.8	2.782.0	— 332.8	5.22
Papiros és papirosárúk — <i>Papier et art. de pap.</i>	33.434	37.631	1.673.3	1.970.8	+ 297.5	3.70
Nyers fémek — <i>Métaux bruts</i>	6.634	12.762	794.4	1.726.9	+ 932.5	3.24
Gyapjuszövet — <i>Tissus de laine</i>	3.005	905	5.110.8	1.713.1	— 3.397.7	3.21
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	9.752	8.129	2.043.1	1.648.6	— 394.5	3.09
Ásványolaj — <i>Huile minérale</i>	18.372	67.953	310.5	1.001.1	+ 690.6	1.88
Vasárúk — <i>Articles en fer</i>	8.982	5.830	1.302.9	935.2	— 367.7	1.75
Kikészített bőr — <i>Cuir préparés</i>	1.251	827	1.295.2	896.2	— 399.0	1.68
Nyers pamut — <i>Coton brut</i>	2.587	4.262	592.2	880.5	+ 288.3	1.65
Nyers juta — <i>Jute brut</i>	13.150	6.967	853.0	696.7	— 156.3	1.31
Déli gyümölcs — <i>Fruits du Midi</i>	30.611	21.071	1.159.2	666.4	— 492.8	1.25
Gyapjufonal — <i>Fils de laine</i>	2.158	1.241	1.181.3	617.5	— 563.8	1.16
Nyers bőr — <i>Peaux brut</i>	9.643	2.959	2.378.4	583.2	— 1.795.2	1.09
Nyers kávé — <i>Café vert</i>	1.819	2.083	472.9	541.6	+ 68.7	1.02
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i> db — pièce pár — paire q — q . . .	34.222 25.928 428.140	26.278 17.873 674.209	19.937.3	17.263.8	— 2.673.5	32.39
Behozatal összesen — <i>Import. totale</i> db — pièce pár — paire q — q . . .	34.222 25.928 3,150.484	26.278 17.873 3,677.630	63.385.2	53.308.1	— 10.077.1	100.00
B) Kivitel. — B) Exportation.						
Vágó- és igásáll. — <i>Anim. de boucherie et de trait</i> ¹⁾	8.737	26.792	3.409.1	7.342.6	+ 3.933.5	13.74
Búza — <i>Froment</i>	40.574	198.084	1.582.4	5.843.5	+ 4.261.1	10.94
Tengeri — <i>Maïs</i>	129.926	387.025	2.728.4	5.805.4	+ 3.077.0	10.87
Liszt — <i>Farine</i>	127.672	86.972	7.045.4	4.540.5	— 2.504.9	8.50
Cukor — <i>Sucre</i>	55.172	109.422	1.931.0	3.610.9	+ 1.679.9	6.76
Disznózsir, szalonna — <i>Saindoux, lard</i>	864	17.408	156.4	3.187.7	+ 3.031.3	5.97
Friss és elkészített hús, kolbász — <i>Viandes fraîches et préparées, saucisses</i>	1.926	14.830	402.0	2.432.7	+ 2.030.7	4.55
Leölt baromfi — <i>Volaille morte</i>	7.971	6.539	1.891.7	1.491.7	— 400.0	2.79
Tojás — <i>Oeufs</i>	7.652	6.639	547.8	1.195.0	+ 647.2	2.24
Villamos gépek és készül. — <i>Mach. et appar. électr.</i>	1.700	2.699	799.2	1.104.1	+ 304.9	2.07
Rozs — <i>Seigle</i>	41.734	54.487	1.377.2	1.035.2	— 342.0	1.94
Toll — <i>Plumes</i>	1.935	1.680	1.362.7	933.1	— 429.6	1.75
Kőszén — <i>Houille</i>	212.365	258.400	594.6	930.2	+ 335.6	1.74
Zab — <i>Avoine</i>	965	35.195	23.2	703.9	+ 680.7	1.32
Lóhere, lucernamag — <i>Graines de tréfle et de luzerne</i>	3.421	3.483	666.1	571.4	— 94.7	1.07
Olajos magvak — <i>Graines oléagineuses</i>	18.185	15.186	484.7	540.7	+ 56.0	1.01
Árpa — <i>Orge</i>	3.707	22.347	111.2	536.3	+ 425.1	1.00
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i> db — pièce pár — paire q — q . . .	119 1.162 476.075	22 7.620 532.409	10.045.8	11.621.1	+ 1.575.3	21.74
Kivitel össz. — <i>Exportation totale</i> db — pièce pár — paire q — q . . .	8.856 1.162 1,127.844	26.814 7.620 1,752.805	35.158.9	53.426.0	+ 18.267.1	100.00

¹⁾ A mennyiség darabokban van kimutatva. — *La quantité est indiquée en pièces.*

A rádióvevő berendezések engedélyeseinek megoszlása Magyarországon.

Répartition des concessionnaires de la téléphonie sans fil en Hongrie.

Résumé. Mise en exploitation en novembre 1923, le premier établissement de téléphonie sans fil ne fournissait des nouvelles que pour cinq villes de province. La station de broadcasting fut ouverte deux ans plus tard, au début de décembre 1925. Le tableau ci-joint montre le nombre des abonnés du premier mois, ainsi que leur répartition dans le pays.

Két éve mult annak, hogy a m. kir. posta az országban az első rádiótávbeszélőt üzembe helyezte. A távbeszélő működését 1923. év november havában kezdte meg s a rajta továbbított híryanagot öt vidéki város — Debrecen, Miskolc, Pécs, Szeged és Szombathely — vevőállomása vette fel. Ez volt a rádiótávbeszélő tulajdonképeni kezdete Magyarországon.

A magyar rádiómozgalom 1925. év november havában indult meg, amikor a m. kir. kereskedelemügyi miniszter kiadta a rádiótávíró- és távbeszélőberendezések üzembehelyezésének és fenntartásának szabályait magában foglaló rendeletét. A rendelet megjelenésével egyidejűleg megkezdődött a rádióhírmondó adóállomásnak az ú. n. broadcasting-adónak a szolgálata is, amennyiben a m. kir. posta a Magyar Távirati Iroda érdekkörébe tartozó Telefon-Hírmondó részvénytársaságnak ideiglenesen megbízást adott a szórakoztató műsor leadására.

A magyar broadcasting híryanagának leadására, valamint a különböző ismeretterjesztő és szórakoztató előadások megtartására egy bent a városban külön erre a célra speciálisan berendezett helyiség, az ú. n. „Stúdió” szolgál. A műszaki leadóberendezés viszont Csepelen van elhelyezve, ahonnan a Stúdióból leadott és megfelelően megerősített hanghullámok fémvezetéken kerülnek a Csepelen levő leadókészülékbe, hogy azután azokat az ugyanott felállított antenna a levegőbe sugározza szerte.

Közléseinek vételére szolgáló vevőberendezések rendes használati díja címén 30.000 korona havidíj fizetendő.

A broadcasting-állomás rendszeres leadásait mult év december elsejével kezdte meg s működésének első hónapjában 17.072 elő-

fizetője volt, tehát az országban minden 10.000 lélekre 21·4 rádiókészülék esett. A vevőberendezések létesítésére szolgáló engedélyeknek több, mint fele a fővárosban került kiadásra, ahol minden 10.000 ember közül kerekén 97 szerzett magának jogot a broadcasting szórakoztató előadásainak a hallgatására. A főváros mellett a dunántúli városokban volt sok híve a rádiónak. E városi törvényhatóságok közül azonban természetesen egy sincs, mely a rádióhírmondó előfizetőinek számával csak meg is közelítené Budapestet, mert hiszen a főváros után következő Sopronnak 55·6, Győr városának pedig 30·2 volt az aránya, míg a sor legvégén levő Hódmezővásárhely minden 10.000 lakosából mindössze 3 kért rádióvevőberendezés felállítására engedélyt.

A vármegyei törvényhatóságok között Pest vármegye áll első helyen. Erre a vármegyére esett az országban kiadott engedélyeknek 30·0%-a s az egyes vármegyékben levő berendezéseknek 70·9%-a; vagyis minden 10.000 lélekre 44·1 rádióvevőberendezés jutott. Pest mellett a vármegyeik között is a dunántúli részek állanak első helyen. A közvetlenül Pest vármegye után sorakozó Győr, Moson és Pozsony egyesített vármegyének a 10.000 lakoshoz viszonyított aránya 10·7, Fejér vármegyéé 10·4, Komárom és Esztergom egyesített vármegyéé 10·1 volt; Sopron megye is csaknem eléri ezek arányát (9·3), a többiek már jóval alatta maradnak s a sor legvégén levő Abaúj-Torna, valamint Szatmár, Ugocsa és Bereg egyesített vármegye aránya már csak 0·6.

A rádióhírmondó előfizetőinek az egyes városi és vármegyei törvényhatóságok közötti megoszlásának részletes adatait külön táblázatba foglalva is bemutatjuk.

A részletes kimutatásból láthatjuk, hogy a városi törvényhatóságokban 10.000 lélekre csaknem hatszor annyi broadcasting-előfizető esett, mint a vármegyei törvényhatóságokban. A városok és vármegyeik arányszáma között mutatkozó nagy eltérés a városnak a faluval szemben fennálló kultúrfölényében leli magyarázatát, ami kifejezésre jut még a főváros tözsomszédságában fekvő községek arányszámánál is, melyeknek lakossága jórészt szintén hivatásuk által a fővároshoz kötött városi elemből áll.

A főváros s annak környékén fekvő helységek magas arányszámának kialakulásánál azonban nagy szerepet játszik egy másik körülmény is. A fővárosi rádióleadóállomástól egy bizonyos távolságon belül ugyanis a broadcasting előadásainak vételéhez egyszerű vevőberendezés is elegendő, melynek beszerzése nagyobb anyagi áldozatba nem kerül, üzemeltetése pedig alig számbavehető terhet jelent. Viszont a leadóállomástól távolabb fekvő részeken a vételhez komplikáltabb s így jóval nagyobb befektetést igénylő vevő-

készülékek szükségesek, melyeknek üzemeltetése is, ugyan nem valami súlyos, de azért mégis nagyobb anyagi megterhelést jelent, mint a rádióadóhoz közelebb eső vidéken használható készülék fenntartása. A m.kir. posta különben azzal a tervvel foglalkozik, hogy a rádióhírmondó közléseit a jelenlegi 2 kilowattnál nagyobb energiával adja le, mely azután lehetővé tenné az ország egész területén az egyszerű és olcsó készülékek használatát. A terv megvalósulása esetén az előfizetők számának tetemes növekedésére számíthatunk.

A magyar rádióhírmondó előfizetőinek megoszlása törvényhatóságokint 1925. évi dec. 31-én.
Répartition, par comitats et villes municipales, des abonnés du service hongrois de téléphonie sans fil au 31 décembre 1925.

Törvényhatóság Comitats et villes municipales	A rádióhírmondó előfizetők		Városok Villes municipales	A rádióhírmondó előfizetők	
	összes száma — Nombre total des abonnés du service de T. S. F.	közül az 1920. évi népszámlálás szerint minden 10.000 lakosra esett — Proportion des abonnés pour 10.000 habitants, (selon les données du recensement de la population de 1920)		összes száma — Nombre total des abonnés des villes de T. S. F.	közül az 1920. évi népszámlálás szerint minden 10.000 lakosra esett — Proportion des abonnés pour 10.000 habitants, (selon les données du recensement de la population de 1920)
Vármegyék — Comitats					
Abaúj-Torna	5	0.6	Baja	23	11.9
Arad, Csanád és Torontál . .	35	2.1	Budapest	8979	96.7
Bács-Bodrog	8	0.8	Debrecen	126	12.2
Baranya	57	2.4	Győr	151	30.2
Békés	122	3.9	Hódmezővásárhely	19	3.1
Bihar	16	1.0	Kecskemét	40	5.5
Borsod, Gömör és Kishont . .	28	1.1	Miskolc	70	12.3
Csongrád	47	3.3	Pécs	71	14.9
Fejér	232	10.4	Sopron	196	55.6
Győr, Moson és Pozsony . .	155	10.7	Szeged	77	6.5
Hajdu	19	1.1	Székesfehérvár	86	22.0
Heves	112	3.8			
Jász-Nagykun-Szolnok . . .	159	4.1	Városi törvényhatóságok összesen — Villes municip., total	9838	64.1
Komárom és Esztergom . . .	169	10.1			
Nógrád és Hont	91	4.5			
Pest-Pilis-Solt-Kiskun . . .	5126	44.1			
Somogy	149	4.0			
Sopron	129	9.3			
Szabolcs és Ung	57	1.7			
Szatmár, Ugocsa és Bereg . .	8	0.6			
Tolna	71	2.7			
Vas	177	6.6			
Veszprém	103	4.4			
Zala	141	4.1			
Zemplén	18	1.3			
Vármegyei törvényhatóságok összesen — Comitats, total	7234	11.2	Összesen — Total . .	17072	21.4

V. J. dr.

© ÁRSTATISZTIKA ÉS PÉNZÜGY ©

A nagykereskedelmi árak és a létfenntartási költségek index-számai 1926 január végén.

Nombres-indices des prix de gros et du coût de la vie à la fin du mois de janvier 1926.

Résumé Au cours de janvier, par suite surtout de la baisse des produits agricoles et des articles d'alimentation, le nombre-indice des prix de gros a diminué, en Hongrie, de 18.832 à 18.319, soit de 2·7‰; et c'est le prix du lait, de la beurre et des œufs qui a déchu le plus. A l'exception de l'orge dont le prix s'est affermi quelque peu, les céréales ont également baissé en général. Ainsi, après la hausse de décembre dernier, l'indice moyen des produits agricoles et des articles d'alimentation est tombé, en janvier, un peu au-dessous de celui de novembre, diminuant de 5·3‰. Le nombre-indice des matières nécessaires à l'industrie et des produits industriels a changé peu: il n'a diminué que de 0·9‰.

L'indice, calculé en couronnes-or, des prix de gros a baissé de 1·30 à 1·27. Celui du coût de la vie n'a été influencé, en janvier, que par la baisse des articles d'alimentation, car le prix des autres besoins pouvant entrer en ligne de compte restait sans changement. Si l'on tient compte, du loyer, le nombre-indice du coût de la vie a, en raison de la baisse des articles d'alimentation, déchu de 14.743 à 14.418, soit de 2·2‰; si on le calcule sans le loyer, on voit qu'il a diminué de 17.306 à 16.879, soit de 2·5‰.

Etabli en couronnes-or et y compris le loyer, l'indice du coût de la vie était de 1·00 le 31 janvier, contre 1·02 le 31 décembre; sans le loyer, il était de 1·17, contre 1·19 le 31 décembre.

Az 1926. év első hónapjában az áralakulás irányzata az előző év december hónapjának áremelkedései után ismét csökkenő volt s január folyamán a nagykereskedelmi árak index-száma 2·7‰-kal, a létfenntartási költségek index-száma pedig 2·2‰-kal csökkent.

A nagykereskedelmi árak index-száma január 31-én 18.319 volt, az előző hó 31-én még 18.832. Az index-szám csökkenését főleg az élelmészeti cikkek és mezőgazdasági termékek áresése idézte elő. Számos idetartozó cikknek az ára csökkent, mégis különösen kiemelkedett a tojásnak és a vajnak jelentékeny olcsóbbodása. A gabonafélék nem mu-

tattak jelentékeny árkilengéseket; az irányzat azonban itt is csökkenő volt, az árpa kivételével, mely utóbbinak az ára némileg megszilárdult. A kincstári részesedés leszállítása következtében aránylag jelentékenyen csökkent a cukornak az ára. Nem terjedt ki az árcsökkenő irányzat az élőállatokra, ezzel szemben azonban tovább esett a marhahús ára, míg a zsír valamivel drágult. Az élelmészeti cikkek és mezőgazdasági termékek átlagos index-száma így január 31-ére az előző hónap utolsó napjához képest 5·3‰-kal csökkent. Ez a csökkenés nemcsak hogy kiegyenlítette a decemberi áremelkedéseket, hanem az index-számot valamivel a novemberi nivó alá süllyesztette. Az élelmészeti cikkek és mezőgazdasági termékek index-száma január 31-én 16.517 volt (decemberben 17.447, novemberben 16.687).

Az ipari anyagok és termékek index-számánál a hosszú idő óta tartó fokozatos lemorzsolódás az év első hónapjában is folytatódott. December 31-től január 31-ig ez az index-szám 0·9‰-kal csökkent, tehát valamivel kisebb arányban, mint az előző hónapban, mikor az árlemerzsolódás aránya 1·0‰ volt. Ebben a kategóriában az árváltozások kis jelentőségűek voltak. Említhető a porosz szénnek és a gyapjuszövetnek némi áresése, továbbá a nyers pamutnak bizonyos fokú drágulása. Az ipari anyagoknak és termékeknek átlagos index-száma január 31-én 19.747 volt (decemberben 19.929, novemberben 20.136). Az ipari index tehát még mindig jelentékenyen magasabb a mezőgazdasági indexnél.

Aranykoronában számítva a magyar nagykereskedelmi index-szám alakulását, a januári index 1·27 volt (decemberben 1·30, novemberben 1·29).

A létfenntartási költségek index-számát január 31-én az előző hónaphoz viszonyítva kizárólag az élelmiszerek árváltozásai befolyásolták, mert a ruházat, fűtés és világítás költségei teljesen változatlanok maradtak s természetesen a február 1-i lakbéremelést is csak a februári index-szám kiszámításánál veheti számba a hivatal. Az élelmiszerek árcsökkenése következtében a lakbérrel együtt

A magyar nagykereskedelmi árak index-számai.

(1913. évi átlagos árak = 1)

Nombres-indices des prix de gros en Hongrie

(Prix moyens de 1913 = 1)

Időpont Date	Élelmiszér-cikkek Produits alimentaires	Ipari anyagok — Matières premières	Belföldi árú Articles de Hongrie	Külföldi árú Articles étrangers	Nyersanyagok Matières premières	Gyártmányok Produits fabriqués	Összes árú Ensemble des produits
a) Papírkorona alapon (en couronnes-papier)							
1924 december 31 31 décembre 1924	22940	23883	23002	24420	24381	22550	23466
1925 augusztus 31 31 août 1925	17518	20772	17826	21431	18848	19818	19333
1925 szeptember 30 30 sept. 1925	17899	20808	18077	22494	19515	19518	19521
1925 október 31 31 oct. 1925	16992	20457	17389	22087	18640	19209	18924
1925 november 30 30 nov. 1925	16687	20136	16960	22009	18140	19082	18611
1925 december 31 31 décembre 1925	17447	19919	17410	21759	18552	19112	18832
1926 január 31 31 janvier 1926	16517	19747	16594	21870	17746	18892	18319
b) aranykorona alapon (en couronnes-or)							
1924 december 31 31 décembre 1924	1.56	1.63	1.57	1.66	1.66	1.54	1.60
1925 augusztus 31 31 août 1925	1.21	1.44	1.24	1.56	1.31	1.37	1.34
1925 szeptember 30 30 sept. 1925	1.24	1.44	1.25	1.55	1.35	1.35	1.35
1925 október 31 31 oct. 1925	1.18	1.42	1.20	1.53	1.29	1.33	1.31
1925 november 30 30 nov. 1925	1.15	1.39	1.17	1.52	1.25	1.32	1.29
1925 december 31 31 décembre 1925	1.20	1.38	1.20	1.50	1.28	1.32	1.30
1926 január 31 31 janvier 1926	1.14	1.36	1.15	1.51	1.23	1.31	1.27

számított index 2.2%-kal 14.743-ról 14.418-ra, a lakbér figyelmen kívül hagyásával számított index-szám 2.5%-kal 17.306-ról 16.879-re esett.

Aranykoronára átszámítva, a lakbérrel együtt számított életfenntartási index január végén 1.00 volt, tehát éppen paritáson állott (decemberben 1.02, novemberben 0.99), a lakbér nélkül számított index pedig 1.17 volt (decemberben 1.19, novemberben 1.15).

A fontosabb államok nagykereskedelmi és életfenntartási index számainál december folyamán nem találni jelentősebb kilengéseket, talán az egy Franciaország kivételével, ahol

A életfenntartási költségek változása egy 4-tagú munkáscsalád heti szükségletei alapján.

(1913. évi költség = 1.)

Changements du coût de la vie sur la base des besoins hebdomadaires d'une famille ouvrière de quatre membres.

(Frais de l'année 1913 = 1.)

Időpont Epoque	Élelmzés Alimentation	Ruházat Habillement	Fűtés és világítás Chauffage, éclairage	Lakás Logement	Összes hetiköltség Frais hebdomadaires totaux	Összes hetiköltség a lakásbér nélkül Frais hebdomadaires totaux sans le loyer
a) Papírkorona alapon Sur la base de la couronne-papier						
1924 december 31 31 décembre 1924	21322	24435	17998	367	17103	21834
1925 augusztus 31 31 août 1925	17956	20922	17758	5619	15354	18417
1925 szeptember 30 30 sept. 1925	17870	20543	17674	5619	15253	18284
1925 október 31 31 oct. 1925	16445	19024	17758	5319	14330	17072
1925 november 30 30 nov. 1925	15904	19024	17674	6597	14274	16690
1925 december 31 31 décembre 1925	16714	19024	18094	6597	14743	17306
1926 január 31 31 janvier 1926	16087	19024	18094	6597	14418	16879
b) aranykorona alapon Sur la base de la couronne-or						
1924 december 31 31 décembre 1924	1.45	1.66	1.23	0.25	1.16	1.49
1925 augusztus 31 31 août 1925	1.24	1.45	1.23	0.39	1.06	1.28
1925 szeptember 30 30 sept. 1925	1.23	1.42	1.22	0.39	1.05	1.26
1925 október 31 31 oct. 1925	1.14	1.32	1.23	0.39	0.99	1.18
1925 november 30 30 nov. 1925	1.10	1.31	1.22	0.46	0.99	1.15
1925 december 31 31 décembre 1925	1.15	1.31	1.25	0.45	1.12	1.19
1926 január 31 31 janvier 1926	1.11	1.31	1.25	0.46	1.00	1.17

a romló frankhoz fokozatosan simuló árnívó következtében a nagykereskedelmi index-szám 6.06-ról 6.33-ra emelkedett. Így sem tartott lépést azonban a frank romlásával, mert az aranyfrankra átszámított francia nagykereskedelmi index december folyamán egy pontos csökkenéssel 1.23-ig süllyedt, holott augusztusban, mikor a francia nagykereskedelmi index még csak 5.59-en állott, az aranyfrankra átszámított index 1.37-et jelzett. Valószínű tehát, hogy a francia nagykereskedelmi index-szám további emelkedésével kell a jövőben számolni, hacsak nem sikerül a francia frankot a mainál magasabb nívón stabilizálni.

Különböző államok deviza- és ár-indexszámai.

Nombres-indices de prix et de cours de devises en différents pays.

Év, hó	Anglia <i>Gr.-Bretagne</i>	Ausztria <i>Autriche</i>	Belgium <i>Belgique</i>	Finnország <i>Finlande</i>	Francia. <i>France</i>	Hollandia <i>Pays-Bas</i>	Németorsz. <i>Allemagne</i>	Norvégia <i>Norvège</i>	Olaszorsz. <i>Italie</i>	Svájc <i>Suisse</i>	Svédorsz. <i>Suède</i>	Magyar. <i>Hongrie</i>	Ész. Am. Egy.-Áll. <i>Et.-Un.</i>	d'Amérique
Année, mois	K i i n d u l á s i i d ő p o n t — B a s e d e d a t e													
	1913	1914 I. fél- év — Ier semestre	1914 április avril	1 9 1 3				1914	1914 július juillet	1 9 1 3				
a) Váltóárfolyamok diszparitásának indexszámai (new-yorki paritás = 1) <i>Nombres-indices de la disparité des cours de devises (Parité de New-York = 1)</i>														
1925	VII	1.00	14.373	4.18	7.66	4.07	1.00	1.00	1.50	5.26	0.99	1.00	14.365	1.00
	VIII	1.00	14.373	4.25	7.66	4.07	1.00	1.00	1.44	5.26	0.99	1.00	14.426	1.00
	IX	1.00	14.347	4.38	7.65	4.09	1.00	1.00	1.30	4.74	1.00	1.00	14.488	1.00
	X	1.00	14.347	4.26	7.66	4.35	1.00	1.00	1.33	4.84	1.00	1.00	14.447	1.00
	XI	1.01	14.347	4.26	7.66	4.89	1.00	1.00	1.32	4.82	1.00	1.00	14.482	1.00
	XII	1.00	14.347	4.25	7.66	5.16	1.00	1.00	1.32	4.78	1.00	1.00	14.489	1.00
b) Nagykereskedelmi árak indexszámai <i>Nombres-indices des prix de gros</i>														
1925	VII	1.57	19.680	5.59	11.18	5.58	1.55	1.35	2.54	7.36	1.61	1.61	19.591	1.60
	VIII	1.57	18.820	5.67	11.42	5.59	1.55	1.32	2.49	7.61	1.60	1.59	19.333	1.60
	IX	1.56	18.340	5.77	11.33	5.56	1.55	1.26	2.37	7.51	1.59	1.57	19.521	1.60
	X	1.55	18.300	5.75	11.21	5.73	1.54	1.24	2.23	7.46	1.59	1.54	18.924	1.58
	XI	1.54	17.950	5.69	11.18	6.06	1.54	1.21	2.20	7.41	1.57	1.55	18.611	1.58
	XII	1.53	18.060	5.65	—	6.33	1.55	1.21	2.20	7.44	1.57	1.56	18.832	—
c) Aranyértékben számított nagykereskedelmi indexszámok <i>Nombres-indices des prix de gros calculés en or</i>														
1925	VII	1.57	1.37	1.34	1.47	1.37	1.55	1.35	1.69	1.40	1.63	1.61	1.36	1.60
	VIII	1.57	1.31	1.33	1.49	1.37	1.55	1.32	1.73	1.45	1.62	1.59	1.34	1.60
	IX	1.56	1.28	1.32	1.48	1.36	1.55	1.26	1.82	1.58	1.59	1.57	1.35	1.60
	X	1.53	1.28	1.35	1.46	1.32	1.54	1.24	1.68	1.54	1.59	1.54	1.31	1.58
	XI	1.54	1.25	1.34	1.46	1.24	1.54	1.21	1.67	1.54	1.57	1.55	1.29	1.58
	XII	1.53	1.26	1.33	—	1.23	1.55	1.21	1.67	1.56	1.57	1.56	1.30	—
d) Megélhetési indexszámok <i>Nombres-indices du coût de la vie</i>														
1925	VII	1.73	13.940 *)	1.36	12.18	4.01	—	1.43	—	5.98	1.69	1.76	16.126	—
	VIII	1.73	13.800	1.38	12.66		—	1.45	—	6.10	1.67	—	15.354	—
	IX	1.74	13.670	1.40	12.42		1.79	1.45	2.48	6.24	1.67	—	15.253	—
	X	1.76	13.700	1.41	12.28		—	1.44	—	6.43	1.65	1.75	14.330	—
	XI	1.76	13.680	1.41	12.27	—	1.41	—	6.43	1.65	—	14.274	—	
	XII	1.77	13.740	—	—	—	1.41	2.34	6.49	1.65	—	14.743	—	
e) Aranyértékben számított megélhetési indexszámok <i>Nombres-indices du coût de la vie, en valeur-or</i>														
1925	VII	1.73	0.97	—	1.60	0.98	—	1.43	—	1.14	1.71	1.76	1.12	—
	VIII	1.73	0.96	—	1.65		—	1.45	—	1.16	1.69	—	1.06	—
	IX	1.74	0.95	—	1.62		1.79	1.45	—	1.32	1.67	—	1.05	—
	X	1.74	0.95	—	1.60		—	1.44	—	1.33	1.65	1.75	0.99	—
	XI	1.76	0.95	—	1.60	—	1.41	—	1.33	1.65	—	0.99	—	
	XII	1.77	0.96	—	—	—	1.41	1.77	1.36	1.65	—	1.02	—	

*) 1921 = 1.

Aralakulás Budapesten 1925 december—1926 január havában.

Formation des prix à Budapest aux mois de décembre 1925 et de janvier 1926.

M e g n e v e z é s D é s i g n a t i o n	Mennyi- ségi egy- ség Unité	Ár a k k o r o n á k b a n Prix en couronnes			Indexszámok 1926 január 31-én (1913. évi árak = 1) Nombres-indices au 31 janvier 1926 (Prix de 1913 = 1)
		1913	1925	1926	
		évi átlagár prix moyen annuel	dec. 31-en au 31 decembre	jan. 31-én au 31 janvier	
1. A nagykereskedelem árai.					
1. Prix du commerce en gros.					
a) Élelmezési cikkek és mezőgazdasági termékek.					
a) Denrées alimentaires et produits agricoles.					
Búza, tiszavidéki 76 kg-os — Froment de la région de la Tisza	q	22·04	398.750	393.750	17.865
Rozs — Seigle	"	17·83	242.500	236.250	13.250
Takarmányárpa — Orge à fourrages	"	16·11	242.500	245.000	15.208
Zab — Avoine	"	19·04	257.500	252.500	13.262
Tengeri — Maïs	"	15·11	188.750	181.250	11.995
Bab, fehér — Haricots blancs	kg	0·24	3.500	3.500	14.583
Burgonya, fehér — Pommes de terre à chair blanche	q	5·61	75.000	67.500	12.032
Búzaliszt 0-ás — Farine de froment No 0	kg	0·34	7.000	7.000	20.588
Búzaliszt 2-es — Farine de froment No 2	"	0·33	6.450	6.450	19.545
Búzaliszt 6-os — Farine de froment No 6	"	0·30	5.000	4.850	16.167
Maláta — Malt	q	31—	540.000	540.000	17.419
Kristálycukor, zsákban — Sucre en cristaux (en sacs)	kg	0·81	14.300	12.875	15.895
Ökör, jobb minőségű — Boeufs de qual. supérieure	élő súly kg	1·02	13.000	13.750	13.480
Borjú — Veaux	"	1·14	17.250	19.500	17.105
Sertés, fiatal, nehéz — Porcs, jeunes et lourds	"	1·36	16.750	17.350	12.757
Juh — Moutons	"	0·64	8.500	8.500	13.281
Zsír — Saindoux	kg	1·51	23.500	24.000	15.894
Marhahús 1a helybeli, hátulja — Viande de boeuf, 1 ^{re} qualité	"	1·73	26.000	23.000	13.295
Vaj — Beurre	"	2·68	59.000	47.000	17.537
Tojás — Oeufs	1440 db pièce.	97·53	3.888.000	2.534.000	25.982
Rizs (Burmah II.) — Riz (Burmah II.)	kg	0·34	8.000	8.000	23.529
Kávész (Santos) — Café (Santos)	"	2·65	62.000	62.000	23.396
Tea (Souchong) — Thé (Souchong)	"	6·00	95.000	95.000	15.833
Korpa — Son	q	11·15	173.750	171.250	15.359
b) Ipari anyagok és termékek.					
b) Matières et produits de l'industrie.					
Rúdvas — Fer en barres	q	18·90	370.000	370.000	19.577
Vaslemez, 1 mm-es — Tôles de fer de 1 mm	"	29·00	490.000	490.000	16.897
Vörösréz (elektrolyt) — Cuivre (Electrolyte)	kg	1·72	22.500	23.000	13.372
Ólom (huta) — Plomb (de fonderie)	"	0·52	13.000	13.000	25.000
Ón (Banka vagy Billiton) — Etain (Banka ou Billiton)	"	4·95	100.000	100.000	20.202
Horgany (huta) — Zinc (de fonderie)	"	0·64	14.600	14.600	22.813
Szén, hazai barnaszén — Charbon, lignite indigène	q	1·16	35.000	35.000	30.172
Szén, porosz, felsősziléziai — Charbon de Prusse, de Haute-Silésie	"	3·50	80.000	78.000	22.286
Petroleum (világító) — Pétrole (à éclairage)	kg	0·34	4.350	4.450	13.088
Benzin, nehéz motorbenzin 0·765/775° — Benzine, benzine à moteur 0·765/775°	"	0·30	6.000	6.600	22.000
Nyers pamut, amerikai — Coton brut, américain	"	1·45	37.725	39.400	27.172
Pamutfonál, 20-as számú — Fils de coton, No 20	"	2·30	60.690	58.550	25.457
Pamutszövet, középszálú, fehérített — Tissus de coton blanchis, de fils moyens	m	0·60	17.500	17.500	29.167
Nyers gyapjú, középfinom szövetgyapjú, szennyben nyírott — Laine brute, laine pour tissus (m-fine)	kg	1·47	34.500	30.000	20.408
Gyapjuszövet, férfi, téli, tiszta gyapjúból — Tissus de laine pure et chaude, (tissus d'hiver), pour hommes	m	6·00	168.000	165.000	27.500
Kender, gyári, tilolt — Chanvre de fabrique écangué	kg	0·80	21.000	20.000	25.000
Len, nyers — Lin brut	"	1·20	23.250	23.250	19.375

M e g n e v e z é s D é s i g n a t i o n	Mennyi- ségi egy- ség Unité	Á r a k k o r o n á k b a n P r i x e n c o u r o n n e s			Indexszámok 1926 január 31-én (1913. évi árak = 1) Nombres-indices au 31 janvier 1926 (Prix de 1913 = 1)
		1913	1925	1926	
		évi átlagár prix moyen annuel	dec. 31-én au 31 décembre	jan. 31-én au 31 janvier	
Marhabőr, nyers, zöldsúlyú, vágóhídi — <i>Peaux de boeuf d'abattoir, brutes et vertes</i>	kg	1.30	18.500	17.000	13.077
Borjúbőr, nyers, zöldsúlyú, hosszúlábú, fejes — <i>Peaux de veau brutes, avec pieds et tête</i>	"	2.05	29.000	27.000	13.171
Talpbőr, Vache-croupon — <i>Cuir à semelles, vache-croupon</i>	"	5.85	67.000	68.000	11.624
Felsőbőr, box-calf, fekete — <i>Cuir à empeigne, box calf noir</i>	□-láb	1.45	20.000	20.000	13.793
Újságpapiros, rotációs — <i>Papier à journaux, à presse rotative</i>	kg	0.25	6.350	6.500	26.000
Tégla, 25×12×6 cm méretű — <i>Briques de 25×12×6 cm</i>	1000 drb " pièces	31.—	480.000	480.000	15.484
Mész, darabos, égetett — <i>Chaux, grossière et cuite</i>	q	2.20	46.500	45.000	20.455
Épületfa, ácsolt, fenyőfából — <i>Bois de sapin de construction, charpenté</i>	m ³	45.—	650.000	650.000	14.444
Kénsav, 66° Bé — <i>Acide sulfurique</i>	q	10.—	170.000	170.000	17.000
Szuperfoszfát — <i>Superphosphate</i>	kg ^o / _o	0.50	7.400	7.400	14.800
Tűzifa — <i>Bois de chauffage</i>	q	2.28	42.000	41.000	17.982
2. A kiskereskedelem árai.					
<i>2. Prix du commerce en détail.</i>					
Marhahús, levesnek való — <i>Viande de boeuf, pour soupe</i>	kg	1.93	28.000	26.000	13.472
Sertéshús, comb — <i>Viande de porc, cuisse</i>	"	1.98	29.000	29.000	14.646
Disznózsír — <i>Saindoux</i>	"	1.77	28.000	26.000	14.689
Tej — <i>Lait</i>	liter — litres	0.31	5.200	4.500	14.516
Tojás — <i>Oeufs</i>	db — pièces	0.074	2.450	1.800	24.324
Liptói túró — <i>Fromageon de Lipto</i>	kg	1.95	38.000	38.000	19.487
Kenyér, félbarna, gyári — <i>Pain demi-brun, fait en fabrique</i>	"	0.30	6.000	6.100	20.333
*Búzaliszt, 2-es — <i>Farine de froment, No 2</i>	"	0.34	6.500	6.600	19.412
Burgonya, fehér — <i>Pommes de terre à chair blanche</i>	"	0.08	1.200	1.200	15.000
Savanyúkáposzta — <i>Choucroute</i>	"	0.27	4.500	4.500	16.667
Bab, fehér, apró — <i>Haricots secs, blancs, à petites graines</i>	"	0.41	4.750	4.750	11.585
Cukor, finomított, kristály — <i>Sucre raffiné, en cristaux</i>	"	0.88	15.800	14.200	16.136
Férfi ruha, II. rendű, gyári — <i>Vêtements pour hommes, IIe qual., manufacturés</i>	db — pièces	40.—	700.000	700.000	17.500
Női ruha, II. rendű, gyári — <i>Vêtements pour femmes, IIe qual., manufacturés</i>	"	50.—	875.000	875.000	17.500
Gyermekruha, II. rendű, gyári — <i>Vêtements pour enfants, IIe qual., manufacturés</i>	"	20.—	400.000	400.000	20.000
Férfi ing (munkásing) — <i>Chemises pour hommes (chemises d'ouvrier)</i>	"	2.90	65.000	65.000	22.414
Férfi alsónadrág — <i>Caleçons pour hommes</i>	"	3.—	69.000	69.000	23.000
Női ing — <i>Chemises pour femmes</i>	"	3.10	58.000	58.000	18.710
Férfi harisnya, rövid — <i>Chaussettes pour hommes</i>	pár - paires	0.52	15.000	15.000	28.846
Női harisnya — <i>Bas pour femmes</i>	"	0.90	28.000	28.000	31.111
Gyermekharisnya — <i>Bas pour enfants</i>	"	0.50	17.000	17.000	34.000
Férfi cipő, gépszeges, fekete box — <i>Chaussures pour hommes, clouées à la machine, box noir</i>	"	15.—	285.000	285.000	19.000
Női cipő, fekete box, magasszárú, fűzős — <i>Chaussures pour femmes, box noir, hautes, à lacets</i>	"	16.—	290.000	290.000	18.125
Gyermekcipő, 33—35. sz. — <i>Chaussures pour enfants, No 33—35</i>	"	10.—	185.000	185.000	18.500
Fűtőszén, porosz — <i>Charbon de chauffage, de Prusse</i>	q	3.80	90.000	90.000	23.684
Tűzifa, aprított — <i>Bois de chauffage, menu</i>	"	2.96	60.000	60.000	20.270

A pénzüintézeti betétek.

Dépôts en banque.

Résumé. Au cours de janvier 1926, l'effectif des dépôts placés à la Caisse d'Épargne postale et aux 13 établissements de crédit les plus importants de Budapest s'est accru de 1·2%. L'accroissement des dépôts d'épargne a été de 0·7%; celui des dépôts en comptes courants, de 2·0%. Avec l'accroissement de janvier, l'effectif total des dépôts s'est élevé à 455·4 millions de couronnes-or, dont 124·3 millions revenaient aux dépôts d'épargne, et 331·1 millions, aux dépôts en comptes courants. L'augmentation effective de tous les dépôts a été, en janvier dernier, de 5·5 millions de couronnes-or. Le 31 janvier, l'effectif des dépôts d'épargne représentait 14·4% de celui de 1913, et l'effectif des dépôts en comptes courants, 44·8%.

A postatakarékpénztárnál és a budapesti 13 legnagyobb pénzüintézetnél elhelyezett betétek álladéka január folyamán csak kis mértékben emelkedett. A takarékbetétek az év első hónapjában 123·4 millió aranykoronáról 124·3 millió aranykoronára, a folyószámlabetétek 326·5 millió aranykoronáról 331·1

millió aranykoronára, a betétek együttes álladéka pedig 449·9 millió aranykoronáról 455·4 millió aranykoronára emelkedett. Az emelkedés aránya a betétek együttes álladékanál 1·2%-nak felel meg. A takarékbetétek ennél lényegesen kisebb arányban, 0·7%-kal gyarapodtak, míg a folyószámlabetétek 2%-os növekedést tudnak felmutatni. A tényleges betétszaporulat januárban így mindössze 5·5 millió aranykorona volt, holott a múlt év folyamán havonta átlag 18·2 millió aranykoronával emelkedtek a megfigyelés alá vett pénzüintézetek betétei. Figyelemreméltó jelenség volt januárban, hogy a magyar koronában elhelyezett betétek valamivel csökkentek s a mégis mutakkozó gyarapodást az idegen pénznemekben elhelyezett betétek növekedése idézte elő.

A takarékbetétek állománya január 31-én 14·4 %-át (decemberben 14·3 %) tette az 1913. évi állománynak, míg a folyószámlabetéteknél ugyanez az arányszám 44·8 % (44·2 %) volt. A betétek együttes álladéka elérte az 1913. évinek 28·4 %-át a dec. 28·1 %-kal szemben.

Megnevezés — Désignation	Takarékbetétek álladéka Effectif des dépôts de caisses d'épargne		Folyószámlabetétek álladéka Effectif des dépôts en comptes-courants		Betétek összesen Dépôts totaux	
	1925 dec. - déc.	1926 jan. - janv.	1925 dec. - déc.	1926 jan. - janv.	1925 dec. - déc.	1926 jan. - janv.
	hó végén aranykoronákban — à la fin du mois, en couronnes-or					
Magyar koronaértékben elhelyezett betétek — Dépôts placés en valeur de couronne hongroise.						
Postatakarékpénztár — Caisse d'épargne postale	8,393.327	9,282.511	83,595.032	79,101.503	91,988.359	88,384.014
13 legnagyobb budapesti pénzüintézet — 13 établissements de crédit les plus importants de Budapest	110,787.420	109,183.628	160,338.913	154,772.436	271,126.333	263,956.064
Magyar koronaértékű betétek összesen — Total des dépôts placés en couronnes hongroises	119,180.747	118,466.139	243,933.945	233,873.939	363,114.692	352,340.078
Külföldi értékben elhelyezett betétek — Dépôts placés en valeurs étrangères	4,216.136	5,807.554	82,545.752	97,271.095	86,761.888	103,078.649
Betétek összesen — Dépôts totaux .	123,396.883	124,273.693	326,479.697	331,145.034	449,876.580	455,418.727
Index-számok — Nombres-indices						
Belföldi értékben elhelyezett betétek alakulása az 1913. XII/31-i betétállományhoz viszonyítva — Formation des dépôts placés en valeurs indigènes par rapport à l'effectif de dépôts du 31 déc. 1913.	13·8	13·7	33·0	31·7	22·6	22·0
Az összes betétek alakulása az 1913. XII/31-i betétállományhoz viszonyítva — Formation des dépôts totaux par rapport à l'effectif de dépôts du 31 déc. 1913	14·3	14·4	44·2	44·8	28·1	28·4

A részvények értéke.

Valeur des actions

Résumé. En tenant compte des droits de priorité d'achat affectant l'effectif de 1913, le nombre-indice indiquant la fluctuation de cours des valeurs cotées à la Bourse de Budapest était, calculé sur la base du franc suisse, de 9·9 au 31 janvier dernier, contre 10·2 au mois précédent. Cependant ce décroissement, de près de 3%, n'a eu pour cause que la chute du concerne de minoterie Victoria; et dans le cas où l'on ne tient pas compte de cette circonstance, le nombre-indice reste sans changement.

Si l'on calcule le nombre-indice en prenant en considération tous les changements de capitaux, on voit que, le 31 janvier, par rapport au mois précédent, il ne présentait aucune variation.

A budapesti tőzsdén jegyzett részvények árfolyamhullámzását jelző s az 1913. évi részvényállományt érintő elővételi jogok figyelembevételével svájci frank alapon kiszámított indexszám január folyamán 10·2-ről 9·9-re esett, tehát az 1913. évi december 31-iki állapothoz képest 100 svájci frank akkori befektetés az elővételi jogok teljes kihasználása mellett január 31-én 9·9 svájci frankot ér. Ez közel 3%-os csökkenésnek felel meg.

Meg kell azonban jegyezni, hogy ezt a csökkenést a maga egészében a Viktória-koncern összeomlására kell visszavezetni. A Viktória-részvények árzuhanása ugyanis legnagyobb részt január folyamán ment végbe és egy ilyen nehéz papiros devalválódása természetesen erősen befolyásolta az átlagos indexszámot is. Ha a Viktória-részvényt az indexszám kalkulálásánál figyelmen kívül hagyjuk, a januári tőzsdeindex a decemberihez viszonyítva teljesen változatlan marad.

Ha a részvényindexet úgy állapítjuk meg, hogy a részvénygyarapodást nemcsak az elővételi jogon elért határig, hanem teljes egészében vesszük számba, az ily módon számított arányszám változatlanul 14·0% volt, a Viktória-részvényt figyelmen kívül hagyva pedig némi emelkedés is mutatkozott volna.

A részvénycsoport megnevezése Désignation des groupes d'actions	Indexszám - Nomb.-indices.			
	az 1913. évi részvényállományt érintő tőkeváltozások számba- vételével — en tenant compte des changements de capitaux affectant l'effectif d'actions de 1913.		az összes tőkeváltozások számbavételével — en égard aux changements totaux de capitaux	
	1925 dec. déc.	1926 jan. janv.	1925 dec. déc.	1926 jan. janv.
hó végén — à la fin du mois				
I. Bankok — Banques .	6·6	6·3	8·9	9·2
II. Takarékpénztárak — Caisses d'épargne .	3·5	3·3	6·9	6·5
III. Biztosító-társaságok — Sociétés d'assurance	3·7	3·8	3·6	3·8
IV. Gözmalmok — Minoteries	29·9	15·1	37·7	20·1
V. Bányák és téglagyárak — Mines et briqueteries	23·6	24·3	29·0	30·2
VI. Könyvnyomdák — Imprimeries	8·9	8·5	21·8	20·6
VII. Vasművek és gépgyárak — Forges et ateliers de construct. mécanique .	18·9	18·6	20·7	20·4
VIII. Közlekedési vállalatok — Communications et transports .	5·1	5·5	7·1	7·9
IX. Cukorgyárak — Sucreries	43·0	45·9	53·6	53·8
X. Gáz- és villamossági vállalatok — Gaz et électricité .	23·0	25·4	44·9	50·1
XI. Sörgyárak és szeszipari vállalatok — Brasseries et distilleries	37·2	35·6	70·1	67·2
XII. Szállodák és gyógyfürdők — Hôtels et établissements d'eaux minérales .	21·6	22·9	37·5	39·8
XIII. Textilipari vállalatok — Entreprises textiles	22·2	21·1	25·5	24·7
XIV. Vegyészeti vállalatok — Entreprises chimiques .	13·8	13·4	15·2	14·8
XV. Különféle vállalatok — Entreprises diverses	18·5	18·9	30·1	30·6
Az összes részvények indexe — Nombre ind. des actions totales	10·2	9·9	14·0	14·0

Sz. Gy. dr.

© KONZULI JELENTÉSEK ©

Kanada.

Canada.

A montreali m. kir. főkonzulátus jelentése az 1925. évről.

Östermelés.

A mezőgazdaságra vonatkozó adatok szerint Kanada gabona- és különösen búza-termésének legnagyobb részét tulajdonképpen a három nyugati (prairie) tartomány (Manitoba, Saskatchewan és Alberta) produkálja, ami Magyarországra nézve annál fontosabb, mivel mintegy 25,000 magyarországi származású bevándorló gazdálkodik e tartományok területén.

Kanada 1925. évi gabonatermése nem érte el ugyan az 1923. évi rekordot, de tetemesen meghaladta az előző évi termést és felülmúlt minden várakozást. 1925 szeptemberében a hivatalos becslés még csak 142 millió hl.-re számított, ezzel szemben a tényleges eredmény körülbelül 154 millió hl. volt. Nagyban befolyásolta a jó termést különösen a nyugati prairieken az a körülmény, hogy a vetés a szokásosnál jóval korábban volt megkezdhető és ennek megfelelően az aratás is korábbi időpontban nyert befejezést. Két hét nagy nyereséget jelent Kanadában, ahol az aratás általában csak augusztusban kezdődik és szeptember közepén végződik be, sőt nem ritkán szeptember végéig is kitolódik, amikor az időjárás igen gyakran kedvezőtlen. 1925-ben is szeptember végétől október közepéig hó, fagy és eső váltakozott és nagyban hátráltatta, sőt néhol meg is akadályozta a cséplést. Az október vége felé újra megenyhült időjárás és az azt követő száraz fagy után a cséplési munkálatok folytatódtak s november vége felé körülbelül 90 százalékban befejeződtek. A cséplés haladásával párhuzamosan bonyolítottatott le a gabona elszállítása és ez képezi a két nagy vasútvonal, a Canadian Pacific Railway Co. és a Canadian National Railway (államvasut) legfőbb kereseti forrását. A nedves időjárás és fagy tartama alatt a cséplés és elszállított gabona nagy része nem volt alkalmas a tengeri szállításra, úgyhogy berakás előtt a gabonát előbb elevátorokba kellett szállítani. Így nagymennyiségű gabona gyűlt össze Vancouverben, aminek következtében a Vancouver felé vezető vasúti vonalakon a szállítást limitálni, sőt egy időre teljesen beszüntetni kellett és a szabadforgalom csak december elején állott helyre.

Az 1925. évi gabonatermés a statisztikai hivatal adatai szerint minőségre megüti az utolsó tíz év átlagminőségét, sőt a búza és a zab minőségre nemcsak a tízévi átlagnál, hanem 1920 óta bármelyik év termésénél is jobb. Tartományok szerint főként Saskatchewanban, Albertában és Manitobában igen jó a búza és a zab termésminősége.

A fontosabb termények 1924. és 1925. évi eredménye Kanadában a következő:

T e r m é n y	Bevetett terület 1000 hektárban		Termésmennyiség 1000 hl-ben	
	1924-ben	1925-ben	1924-ben	1925-ben
Őszi búza	313	321	8.104	8.335
Tavaszi búza	8.612	8.564	87.168	145.184
Zab	5.864	5.937	147.572	189.719
Árpa	1.379	1.649	32.281	41.118
Őszi rozs	312	284	4.482	4.343
Tavaszi rozs	49	60	516	903
Borsó	72	74	1.177	1.187
Bab	29	33	71	514
Hajdina	179	188	4.148	3.815
Kevert mag	343	359	11.630	10.630
Lenmag	516	456	3.524	3.400
Tengeri	119	96	4.361	2.935
Burgonya	227	221	20.592	16.175
Répa	80	83	14.757	12.963
Cukorrépa	15	17	5.210	7.114

A burgonyatermés 1925-ben Ontario és Quebec tartományokban, de egyébként is gyenge volt, minthogy azonban az Egyesült-Államok burgonyatermése sem sikerült, a burgonya ára emelkedett, úgy, hogy a termés értéke az 1924 évi 48 millió dollárról 1925-ben (becslés szerint) 86,5 millió dollárra emelkedett. A nyugati tartományokban az 1925. év folyamán újra megkísérelt cukorrépa termelés sikerült és így a jövőben nyugaton a cukorrépa termelés fejlődése várható.

Kanada mezőgazdasági terményekkel bevetett területe 1924-ben 22,589.456 hektár, 1925-ben pedig 22.957.267 hektár volt, mely utóbbiból 18,025.362 hektárt a gabonaművek foglaltak el. A termés értékét illetőleg megállapítható, hogy az 1925 évi búza-termés értékben jóval felülmúlja, az akkori alacsony ár miatt, az 1923 évi rekordtermést, sőt az eddigi értékrekordot is meghaladja. Az 1925 évi búza-termés értéke 467 millió

dollárba becsülhető, míg az 1923 évi termés értéke csak 458 millió dollár volt.

1924-ben az Egyesült-Államok búzatermése és kivitele tetemesen fölülmúlta Kanadát, viszont 1925-ben Kanada a búzakivitel szempontjából első helyre került, miután az Egyesült-Államok 1925 évi termése jóval gyengébb volt az előző évinél. Végeredményben a világ exportbúzájának kb. 72%-a ez időszakra Kanadában áll a kivitel rendelkezésére.

Kanada állattenyésztésében beállott változásokról az 1925 június hóban kiadott statisztika nyújt tájékoztatást. Eszerint az állatállomány a következő: ló 3,554.041, szarvasmarha 9,307.298, juh 2,755.556, sertés 4,426.148, baromfi 48,139.900 darab. Általában 1925-ben az állattenyésztés és értékesítés kedvező volt és az 1926 évi kilátások nagyon kecsegtetőek. Bár az egész évi adatok még nem állanak rendelkezésre, máris megállapítható, hogy a kivitel 1925-ben állatokban és állati termékekben egyaránt meghaladta az 1924 év forgalmát.

Nagyon fellendült különösen a prairie-tartományokban a tejgazdaság, a tejtermékekkel való kereskedelem is. A prairie-farmer azelőtt kizárólag gabonatermeléssel foglalkozott, az utóbbi időben azonban az úgynevezett vegyes gazdálkodást vezette be, ami a marha- és baromfiállomány nagy emelkedését és a tejgazdaság fellendülését idézte elő, úgy, hogy 1925-ben Manitoba egymaga több vajot exportált Kanada 1916 évi egész termelésénél.

A gyümölcsstermésben vezető helyet elfoglaló almatermés 1925-ben főleg Ontario-tartományban ígérkezett kedvezőnek, azonban a kedvezőtlen őszi időjárás a termés tetemes részét tönkretette, úgy, hogy hivatalos becslés szerint az almatermés kb. 25%-kal az utolsó öt év átlaga alatt fog maradni.

Rendkívül nagy szerep jut Kanada mezőgazdaságában az ú. n. Wheat Pool intézményének. Ez az intézmény, mely 1923-ban alakult Manitobában és azután áttért a másik két prairie-tartományra, 1924 augusztus 31-től 1925 augusztus 31-ig 30 millió hl. búzát értékesített. A pool tagjainak a száma 1925 nyarán 100,000-re emelkedett s a vezérigazgató becslése szerint az idén biztosan számíthat 73 millió hl. értékesítésére, ami a prairie-tartományok búzatermésének több mint a felét képezi. Tekintve, hogy Kanada ezidén több búzát fog exportálhatni, mint az Egyesült-Államok, a három tartomány a legnagyobb búzatermő egységnek tekinthető.

Minden tartományban van egy pool, amely azonban nem értékesíti közvetlenül a búzát; az értéke-

sítés egy közösen alakított (Canadian Co-operative Wheat Producers Limited) társaság révén történik. Így a búza egy ügynökség kezében van, mely kellő apparátussal felszerelve képes a világpiaci árakat figyelemmel kísérni, a világpiac szükségleteit tanulmányozni és a búza értékesítését az összes tagok érdekében szabályozni. A poolok eddig csak a búza-termelést és eladást irányították, míg az osztályozás, felhalmozás és elraktározás a poolok hatáskörén kívül esett. Ezt a közvetítést az elevátorok végezték, melyek száma a prairieken 1924-ben 3457-et tett ki, s melyekből a nagyobb rész privát-társaság birtokában volt, a kisebb pedig szövetkezetekében. Két ilyen termelőkből álló szövetkezet összesen 950 elevátorral rendelkezett 1924-ben. A saskatchewan szövetkezetben a tartományi kormány is mint részvényes szerepel s e szövetkezetnek a tavi kikötőkben is vannak nagy elevátorjai. Ez ma a legnagyobb gabonaértékesítő társulat.

Mikor az 1924-es termés beérett, a pool még nem rendelkezett elevátorokkal s így a privát- és a szövetkezeti elevátor-társaságokra volt utalva az elraktározás céljából. Minthogy ez a poolra nézve nagy hátrány volt, a pool tagjai már az első évben hozzáláttak, hogy ezen a bajon segítsenek. A saskatchewan és manitobai pool-tagok kötelezték magukat, hogy minden beszolgáltatott, illetve értékesített bushel¹⁾ gabona után 2 centet fizetnek az elevátor-alapra. Saskatchewanban hamarjában megalakult a poolnak egy melléktársulata, melynek révén a pool eddig 86 elevátort épített és vásárolt készpénzen.

Amíg a pool a meglévő elevátorokat vette igénybe, addig azoknak fennmaradása nem volt veszélyeztetve; de amint a pool a saját elevátorait kezdte építeni, a privát és különösen a szövetkezeti elevátorok érezni kezdték ennek a változásnak a kellemetlen hatását.

A mai helyzet szerint az elevátor kérdése a legégetőbb a poolra nézve s ha a pool-tagok a búza értékesítését illetően a várakozásaikban nem csalódnak, akkor a terv meg fog valósulni, ami igen nagy csapás lesz a többi elevátor-társaságra, ha csak nem jön létre e szövetkezetek és a pool között egy mindkét félre nézve kedvező megegyezés.

A Wheat Pool sikere Manitoba kormányát arra készítette, hogy legiszlatív úton szabályozza a mezőgazdasági termények szövetkezeti alapon való értékesítését s e célból egy új hivatalt létesített, melynek élén a „Registrar of Co-operative Associations“ áll, aki mint tanácsadó és mint ellenőr is működik.

A pool ellenségei (elsősorban a manitobai elevátor-szövetkezet) statisztikákat közölnek, melyek szerint a pool-tagok az elmúlt évben bushelenként 6—7 centtel kevesebbet kaptak volna a búzáért, mint azok, akik függetlenül értékesítették a búzájukat.

¹⁾ 1 bushel = 0.3635 hl.

Könyvismertetések.

Chronique de livres.

Ungarisches Wirtschafts-Jahrbuch I. Jahrgang 1925. Unter Mitwirkung von Fachmännern des Wirtschaftslebens und der Verwaltung. Herausgegeben von Dr. Gustav Gratz. Budapest und Berlin 1925. 274 l.

Résumé. Rédigé par M. Gustave Gratz, ancien ministre des Affaires étrangères, et par des spécialistes éminents, l'Ungarisches Wirtschafts-Jahrbuch de 1925, (année Ière), renseignera utilement ceux qui veulent s'informer spécialement de la situation économique de la Hongrie. Cet ouvrage, divisé en 28 chapitres, constitue d'autant plus une source sérieuse que, par suite des grands changements survenus pendant la guerre, les données d'aujourd'hui ont beaucoup perdu de leur importance pratique.

A gazdasági élet különféle tényezőinek működését nagymértékben támogatják azok az ismeretek, melyeket az egyes államok gazdasági erejére és berendezkedésére vonatkozó leírásokból merítünk. Az idevágó munkák fokozottan hasznos útbaigazítást nyújtanak a mai viszonyok között, minthogy a nagy háborús eltolódások folytán a régi adatoknak elég gazdag tára sokat veszített gyakorlati jelentőségéből. Talán sehol annyit, mint Közép-Európában, ahol most egészen új, vagy a közelmúltban lényegesen átalakult államok a nemzetközi gazdasági élet tényezői.

A mai Magyarország gazdasági viszonyai felől való tájékoztatás szempontjából igen értékes szolgálatot teljesít az a könyv, melyet a múlt évben dr. Gratz Gusztáv belső titkos tanácsos, volt külügy- és pénzügyminiszterünk Ungarisches Wirtschafts-Jahrbuch címmel adott ki. E mű 28 fejezete a legújabb adatokra támaszkodva tárja elénk főként gazdasági vonatkozásokban az ország jelenlegi helyzetét. Minden egyes fejezet oly szakférfiak munkája, akik közéleti szerepüknél, vagy hivatali állásuknál fogva hivatva vannak arra, hogy az általuk tárgyalt kérdésről nemcsak alapos, hanem egyúttal hitelesnek tekinthető tájékoztatással szolgáljanak. Így a közép-európai államok gazdasági közeledésének kérdését Gratz Gusztáv, az állami pénzügyek és a népszövetségi újjáépítési akció témáját Kállay Tibor avatott tolla tárgyalja, az említettekén kívül az elismert szakférfiak egész sora ad számot a termelés, forgalom és a fontosabb intézmények helyzetéről. E könyv segítségével könnyen szerezhethetünk olyan alapos betekintést a magyar közgazdaság különféle ágazataiba, melyet egyébként gyakran nagy fáradsággal sem tudnánk magunknak biztosítani.

E fontos és hasznos munka második kötete, mely az első kötet összeállítása alkalmával szerzett tapasztalatokat és a gyakorlati értékű útbaigazításokat felhasználni törekszik, most van előkészület alatt. Tekintetbe véve a kiváló szerkesztőnek és buzgó helyettesének, Bokor Gusztávnak azt a törekvését, hogy a viszonyok a felmerült új szempontokból minél teljesebb megvilágítást nyerjenek, az új évfolyam bizonyára nemcsak gazdag, hanem valóban aktuális anyaggal bővíti majd a magyar közgazdasági irodalmat.

Szigeti Gyula dr.

Dr. Emil Notz: Die säkulare Entwicklung der Kaufkraft des Geldes. Für Basel in den Perioden 1800—1833 und 1892—1923 nebst internationalen Vergleichen dargestellt. Jena 1925, VIII. és 283 l.

A pénzürték alakulásának változásait többféle módszerrel lehet követni, az árszínvonal indexének megállapítása távolról sem az egyedüli eljárás. Így *Andreas Walther*: „Geldwert in der Geschichte“ című kevéssé ismert dolgozatában (megjelent Viertelsjahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte, 1912-es évf., X. kötet) egy sajátos, általa kidolgozott módszert fejtett ki, amely most Notz-ban talált első követőjére. Ez az eljárás a háztartási statisztikának alkalmazásából áll s célja ennek megfelelően elsősorban nem a pénz objektív, hanem szubjektív értékváltozásának megállapítására irányul. E módszer figyelembe veszi a társadalomnak a jövedelmi viszonyok szerinti rétegződését s elsősorban azt kutatja, hogy egyazon társadalmi osztály tagjainak reális jövedelme miként alakult az idők folyamán. Tipikus jövedelemnek a levélhordó jövedelmét tekinti s azt tételezi fel, hogy a család, melynek eltartásáról a jövedelemből gondoskodni kell, férj, feleség és három 10 évesnél fiatalabb gyermekből áll. Kiszámítván ezeknek élelmiszerszükségletét, azt akarja most már megállapítani, hogy mekkora a reális bérhányad, vagyis a névleges bér és az élelmiszerköltségek törtje. Emellett azonban Notz a pénznek az árszínvonal reciprokjában kifejezésre jutó objektív csereértékét is megállapítja s utóbbinak változásait összehasonlítja a reális bérhányad alakulásával.

A vizsgálat különböző okokból a kiskereskedelmi élelmiszerárakra van korlátozva, mégpedig csupán olyanokra, amelyek fogyasztása már a XIX. század elején is el volt terjedve s amellyel az egyes árúk tekintetében változatlan mennyiségű fogyasztás fikcióján épül fel. Notz az adatokat nagyrészt levéltárakban végzett alapos gazdaságtörténeti kutató-

munkával gyűjtötte össze s így a XIX. század elejei Basel jövedelmi, fogyasztási és árviszonyainak megbízható képét tudja megrajzolni. A világháború idejének svájci ártörténete, mely az okok vizsgálatára is kiterjed, a vázolt események közelsége miatt érdekes.

Notz vizsgálatának eredménye a következő indexszámokból tűnik ki (1911—13 = 100):

Egy levél- hordónak	1803/10	1821/30	1892/90	1901/10	1911/13	1914/23
	é v e k b e n					
a névleges évi bére volt . . .	25.4	29.9	77.0	95.2	100	164.3
míg a reális évi bére (bérének vásárlóereje) volt .	40.5	56.5	95.3	110.6	100	95.0
miután az élelmiszerárak indexe volt	63.0	52.9	80.8	86.2	100	169.8

A mult század elején a jövedelmek névleges összege csak lassan változott meg s így a reális jövedelem az árszínvonal változásai szerint (azzal ellentétes irányúan) alakult. Az utolsó évtizedekben viszont az a tendencia érvényesült, hogy a reális bér az egyszer elért színtről ne süllyedjen vissza, ami a névleges bér emelkedését tette szükségessé, miután a pénz vásárlóereje állandóan csökkent. A világháború kitörése óta (1911—13 = 100):

1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923
években a pénz vásárlóereje a következőként alakult									
97.8	84.9	74.3	58.4	46.9	44.5	45.6	49.1	62.2	61.1
az élelmiszerek árindexe volt:									
102.3	117.8	134.6	171.2	213.0	224.7	219.4	203.7	160.8	163.6
a levélhordó névleges bére volt:									
100.0	100.0	105.5	124.1	161.1	207.0	220.0	220.0	211.5	193.7
és a levélhordó reális bére volt:									
97.7	84.9	78.4	72.5	75.7	92.2	100.3	108.0	131.5	118.4

míg az évi bér összege a mult század elején 686 40 mai frank, 1913-ban 2700 frank, 1920-ban 5940 frank és 1923-ban 5229 frank volt. A reális bérhányad (l. fent) a mult század elején 1.20 volt, 1913-ban 3.20, 1917-ben 2.34, 1922-ben 4.24 és 1923-ban 3.82 volt. Ezen adatokból kitűnik, hogy Svájcban az életszínvonal a háború után magasabb, mint amilyen a háború előtt volt. A száz éves fejlődés megítélésénél pedig a fogyasztott javak jelentős minőségi javulását is tekintetbe kell venni. A tanult munkások és ala-

csonyabb rangú tisztviselők mostani életszínvonala megüti a száz év előtti közepes polgári osztályok életszínvonalának a mértékét.

Nagyjából ezek Notz dolgozatának eredményei. Módszerét és eljárási módját vizsgálatának minden pontjánál oly részletesen írja le, hogy eredményeinek helyessége könnyen ellenőrizhető. Táblázatait logaritmikus felosztású ordinata tengelyű grafikonokon teszi szemléltetővé. A Notz által alig némi változtatással alkalmazott Walther-féle módszer elsősorban csupán az életszínvonal hosszabb időközökben végbemenő változásainak szemléltetőségételére alkalmas, ami megítélése szempontjából már azért is figyelembe veendő, miután az érdeklődés ma elsősorban a pénzérték rövid időközi változásai felé irányul.

Öröndetes, hogy Notz leírja a legújabb különböző svájci fogyasztási statisztikáknak a módszerét is (15. és köv. l.) és hogy számszerűleg megvizsgálja azt a hatást, amelyet a vámok az élelmiszerek áralakulására gyakoroltak (164. és köv. l.), miután ismeretes, hogy utóbbi kérdés távolról sincsen még megfelelően felderítve.

Varga István dr.

Dr. Randolph Rungaldier: Ungarn. (Magyarország ismertetése az Andree-Heiderich-Sieger „Geographie des Welthandels“ című mű első kötetében).

Az Andree-Heiderich-Sieger szerkesztésében megjelenő „Geographie des Welthandels“ első kötetében (Európa) dr. Rungaldier Randolph a bécsi világkereskedelmi főiskola földrajzi intézetének tanársegéde ismerteti 50 lapon Magyarországot. Az ismertetés, amely külön lenyomatban is megjelent, a legautentikusabb, majdnem kizárólag magyar forrásmunkák alapján készült. A szerző a legújabb magyar munkákat is figyelembe vette és a háború utáni időszakra vonatkozó statisztikai adatokat főként a Magyar Statisztikai Szemléből merítette.

Rungaldier Magyarország földrajzi és népességi viszonyait, az ország földművelését, állattenyésztését és külkereskedelmét, valamint iparforgalmi viszonyait a legnagyobb tárgyilagossággal ismerteti. A szerzőnek ezt az elismerésre méltó tárgyilagosságát művének befejező része tükrözi legjobban vissza. Itt ugyanis a következőket mondja:

„Újból röviden összefoglalva Magyarország aktiv és passzív tételeit: az ország megcsonkítása, a kedvezőtlenül megállapított határvonal, melynek következtében a magyar nép tekintélyes része idegen uralom alá került, megtörték Magyarország nagyhatalmi állását. Az ország az erdők, legelők, bányászati termékek és vízierők tekintetében a megcsonkítás folytán nagyon sokat veszített. E veszteséget növeli az utódállamok kölcsönös bizalmatlansága is, amely a mai Magyarország és az elszakított területek között a gazdasági összeköttetés újrafelvételét megnehezíti.

Ennek dacára Magyarország életképes maradt. Ma is agrárállam, melynek östermelése a gazdálkodás

belterjességének fokozása által hatalmasan fejleszthető, annyira, hogy a fontos élelmezési cikkekből az ország ellátására és kivitelre is kellő mennyiség jut. Épp így mezőgazdasági ipara is még nagyon fejlődés-képes. További aktív tételt jelentenek ezenfelül a régi birodalom soknyelvűségével szemben a mai ország nemzeti egysége, továbbá a magyaroknak mélyen gyökeret vert nemzeti és államöntudata és hagyományokhoz való szívós ragaszkodása, valamint az, hogy vezetőállásban levő nemessége mindenkor nemzietesen érez és cselekszik. A magyarságnak ezt az erejét, mely nyelvi elszigeteltségével a szomszéd

népekkel való nagyfokú vérkeveredés dacára biztos védőpáncélt alkot, a jelentékeny és az egyenlőtlen birtokmegoszlással indokolt szociális ellentétek sem képesek komolyan megrendíteni“.

A magyar viszonyoknak e pár sorba foglalt tárgyilagos megítélése egymagában is elegendő ahhoz, hogy a szerzőnek köszönetünket tolmácsoljuk; s egyidejűleg annak az óhajlásunknak adjunk kifejezést, bárcsak minden külföldi író Rungaldierhez hasonlóan adatait helyes kútforrásokból merítené és azok alapján hasonló tárgyilagossággal ismertetné a magyar viszonyokat.

K. T. Gy.

A m. kir. közp. statisztikai hiv. könyvtárába újabban érkezett fontosabb munkák jegyzéke.

Liste des principaux ouvrages récemment arrivés à la bibliothèque de l'Office central royal hongrois de statistique.

Cseh-Szlovákia. (*Tchéco-Slovaquie.*) — *Die Mittelschulen in der čechoslovakischen Republik, nach dem Stande zu Ende des Schuljahres 1920/1.* Stat. Staatsamte. Prag. (Čechoslovakische Statistik. 7.)

Nagybritannia és Írország. (*Grande-Bretagne et Irlande.*) — *Annual statement of the trade of the United Kingdom with foreign countries and British Possessions, 1924. I., II., III., IV.* (1920-ig visszamenő adatokkal.) Stat. office of the customs and excise department. London.

Annual statement of the navigation and shipping of the United Kingdom, 1924. (1920-ig visszamenő adatokkal.) London.

Dánia. (*Danemark.*) — *Causes des décès dans le royaume de Danemark, (Les îles Féroé incl.) 1924.* Bureau de la stat. médicale de la dir. supérieure de la santé de l'Etat de Danemark. Copenhague.

Svédország. (*Suède.*) — *Handel, 1924.* Kommerskollegium. Stockholm.

Allmän järnvägsstatistik, 1924. Kungl. järnvägsstyrelse. Stockholm.

Kommunernas finanser, 1918/1921. Kungl. statistiska centralbyrå. Stockholm.

Fångvården, 1924. Kungl. fängvårdsstyrelse Stockholm.

Skattetaxeringarna, 1925. Kungl. stat. centralbyrå. Stockholm.

Riksförsäkringsanstalten, 1924. Försäkringsinspektionen. Stockholm.

Enskilda försäkringsanstalter, 1924. I. Försäkringsinspektionen. Stockholm.

Hälso-och sjukvården vid marinen, 1924/5. Marinöverläkaren. Stockholm.

Oroszország. (*Russie.*) — *La coopération dans la Russie des Soviets.* Bureau intern. du travail. Genève. 1925. (Etudes et Documents. H 3.)

Lengyelország. (*Pologne.*) — *Grande propriété foncière.* Office central de stat. de la République Polonaise. Varsovie. 1925. (Stat. de la Pologne. V.)

Lettország. (*Lettonie.*) — *État de l'agriculture en Lettonie, d'après les données du recensement agricole, 1923.* Bureau de stat. de l'Etat. Rigā.

Les sociétés de consommation de la Lettonie, 1923. Bureau stat. de l'Etat. Rigā.

Bulgária. (*Bulgarie.*) — *Enquête sur la grande industrie et l'industrie encouragée dans le royaume de Bulgarie, 1921. I.* Entreprises industrielles. Dir. gén. de la stat. Sofia.

Holland-India. (*Indes-Néerlandaises.*) — *Jaaroverzicht van den in — en uitvoer van Nederlandsch-Indië, 1924. II. a, b.* Cent. kantoor voor de stat. Weltevreden. (Mededeelingen No. 27.)

Északamerikai Egyesült Államok. (*Etats-Unis d'Amérique.*) — *Biennial census of manufactures, 1921.* Bureau of the census. Washington.

Statistical abstract of the United States, 1924. Bureau of foreign and domestic commerce. Washington

Annual report of the State tax commission, 1924 Albany.

La durée du travail dans l'industrie. (États-Unis.) Bureau intern. du travail. Genève. 1925. (Etudes et Documents. D/14.)

Digest of state laws relating to taxation and revenue, 1922. Bureau of the census. Washington

Peru. (*Pérou.*) — *Statistical abstract of Peru, 1924.* Dir. gen. de estad. Lima.

Brazília. (*Brésil.*) — *Commerce extérieur du Brésil, 1918. I. Importation, exportation. II. Mouvement maritime. Mouvement des banques. 1922, 1923.* (5 évre visszatekintő adatokkal.)

A Magyar Statisztikai Társaság működése.

Activité de la Société Hongroise de Statistique.

Résumé. A la séance tenue le 9 mars, sous la présidence de M. Gustave Thirring, de la Société Hongroise de Statistique, M. André Andor a prononcé son discours de réception sur „la lutte des autorités contre le chômage”. Selon lui, il serait nécessaire, d'une part, d'établir des Offices publics de placement embrassant toutes les professions et basés sur l'obligation générale de déclaration, et d'autre part, de développer les Offices de placement existants. On devrait, en outre, tenir compte du chômage lors de la répartition des travaux et des transports publics, et réglementer l'assurance en cas de chômage, en l'étendant sur toutes les branches de profession et en créant un fonds s'alimentant de la contribution des patrons et des salariés.

Depuis la guerre, c'est en 1925 que le marché du travail fut le plus défavorable. Or, le conférencier estime qu'à la fin de 1925, le nombre des chômeurs devait être de 50.000 au plus, (15%), ce qui dépassait de 6% le nombre normal de Hongrie. A la fin de la séance, MM. Aloyse Kovács et Norbert Kovács ont exposé leurs remarques sur le sujet développé par M. Andor.

A Magyar Statisztikai Társaság f. évi március 9-én Thirring Gusztáv elnöklete alatt tartott ülésén Andor Endre foglalt székelt „Hatósági küzdelem a munkanélküliség ellen Magyarországon” című előadásával.

Tüzetes és eddig részben ismeretlen adatokkal világította meg azokat a törvényhozási és kormányzati intézkedéseket, amelyek a mezőgazdasági és ipari munkanélküliség leküzdése érdekében nálunk különösen a háború után három irányban és pedig a munka-

közvetítés, vagyis a meglévő munkaalkalmak felderítése, továbbá új munkaalkalmak teremtése és végül a munkanélküliek segítése érdekében történtek.

Megállapította, hogy nálunk a baj ellen a hatósági küzdelem a kezdet kezdetén van és még pártatlan munkanélküliségi statisztikánk sincs.

A minden foglalkozási ágra kiterjedő s az általános bejelentési kényszerre alapított hatósági munkaközvetítésnek mielőbbi megszervezése, illetőleg kiépítése, a közmunkák és közszállításoknak a gazdasági téli és az ipari évadszerű-(szezón-) munkanélküliségre figyelemmel leendő tervszerű kiadása, végül a munkahiány esetére szóló biztosításnak az összes foglalkozási ágakra a dolgozók és a munkaadók hozzájárulásaiból teremtetendő alap terhére kötelező szabályozása mellett foglalt állást.

A munkanélküliek számát az iparban az 1925. év végén, melynek munkapiaca a háború óta eltelt évek közt a legrosszabb volt, legfeljebb 50.000-re, az összes ipari alkalmazottaknak legfeljebb 15%-ára értékelte — ami a magyar normál számot (8—9%) — 6%-kal haladja meg.

Ez adatok világánál érthetőnek jelezte, hogy a kormány az 1925/26. és 1926/27. évi budgetekben jelentős összegeket vett fel közmunkákra és komolyan foglalkozik a munkahiány esetére kötelező biztosítás gondolatával melynek valóraváltása egyik hathatós eszköz lesz kisebbiteni ama szakadékot, melyet a háború és forradalmak, illetőleg rövidlátó kezek ástak és ásnak a magyar nép felső és alsó rétegei közé.

Az előadáshoz Kovács Norbert és Kovács Alajos szolt hozzá.

Magyarország gazdasági jelzőtáblája. — Tableau économique de la Hongrie.

Megnevezés <i>Désignation</i>	Egység <i>Unité</i>	Háború előtti adatok ¹⁾ <i>Données d'avant- guerre¹⁾</i>	1923	1924	1925	1925 december <i>décembre</i>	1926 január <i>janvier</i>
1. Népmozgalom. — Mouvement de la population.		1909—1912. évi átlag <i>moyenne de 1909—1912.</i>					
Házasságkötések — <i>Mariages</i>	száma <i>nombre</i>	68.000	78.706	75.060	72.986	5.250	7.486
1000 lél. jut — <i>Proport. pour 1000 âmes</i>	"	9.1	9.6	9.1	8.8	7.5	10.5
Élve születtek — <i>Nés-vivants</i>	"	263.000	238.971	221.462	230.061	16.594	18.790
1000 lél. jut — <i>Prop. pour 1000 âmes</i>	"	35.2	29.2	26.8	27.7	23.6	26.4
Halálozás — <i>Décès</i>	"	174.000	159.287	167.668	140.651	11.743	11.282
1000 lél. jut — <i>Prop. pour 1000 âmes</i>	"	23.3	19.5	20.3	16.9	16.7	15.9
Egy éven aluli elhaltak — <i>Décédés au-dessous d'un an</i>	"	55.000	43.943	42.810	35.534	2.796	2.686
100 élveszülettre esik — <i>Proportion pour 100 nés-vivants</i>	"	20.9	18.4	19.3	16.7	16.9	14.3
Gümőkórban elhaltak — <i>Décès causés par la tuberculose</i>	"	27.000	25.215	26.724	19.977	1.438	1.630
1000 lél. esik — <i>Prop. pour 1000 âmes</i>	"	3.5	3.1	3.2	2.4	2.0	2.3
Szaporodás — <i>Accroissement</i>	"	89.000	79.684	53.794	89.410	4.851	7.508
1000 lél. jut — <i>Prop. pour 1000 âmes</i>	"	11.9	9.7	6.5	10.8	6.9	10.5
Kivándorolt — <i>Émigrés</i>	"	—	2.951	2.025	2.986	88	82
Visszavándorolt — <i>Rémigrés</i>	"	—	287	474	450	45	46
2. Munkapiac. — Marché du travail.							
Hatósági munkaközvetítők:							
<i>Offices publics de placement:</i>							
Munkahelyek — <i>Offres d'emploi</i>	száma <i>nombre</i>	—	80.331	100.094	66.982	4.710	3.712
Munkakeresők — <i>Demandes d'emploi</i>	"	—	104.579	149.294	156.489	13.481	13.704
100 munkahelyre esett munkakereső <i>Proportion des demandes d'emploi pour 100 offres d'emploi</i>	"	—	130.2	149.1	233.6	286	369
Munkaközvetítés — <i>Placements</i>	"	—	51.888	49.493	39.750	2.888	2.406
100 munkahelyre esett közvetítés — <i>Proportion des placements pour 100 offres d'emploi</i>	"	—	64.2	49.4	59.3	61.3	64.8
Munkanélk. száma Nombr. des chômeurs:							
Keresztényszocialista szakszervezetek <i>Syndicats socialistes-chrétiens</i>		—	—	⁵⁾ 1.734	⁵⁾ 1.267	⁶⁾ 1.273	⁶⁾ 1.678
Szociáldemokrata szakszervezetek — <i>Syndicats socialistes-démocrates</i>		—	—	⁵⁾ 27.437	⁵⁾ 31.241	⁶⁾ 26.711	⁶⁾ 28.378
Együtt — <i>Ensemble</i>		—	—	⁵⁾ 29.171	⁵⁾ 32.508	⁶⁾ 27.984	⁶⁾ 30.056
Munkabérek ²⁾ — Salaires: ²⁾							
Bádogos — <i>Ferblantiers</i>	órabér kor. <i>salaires à l'heure en cour.</i>	—	—	7.721	9.320	9.636	8.778
Asztalos — <i>Menuisiers</i>	"	—	—	6.812	8.180	7.965	8.031
Szabó — <i>Tailleurs</i>	"	—	—	8.581	9.587	8.690	8.374
Kőműves — <i>Maçons</i>	"	—	—	8.459	9.936	8.750	—
Napszámos — <i>Journaliers</i>	"	—	—	4.853	6.366	6.563	6.672
Gyári munkásnő — <i>Ouvrières de fabr.</i>	"	—	—	2.964	3.877	3.840	3.292
Napszámosnő — <i>Journalières</i>	"	—	—	3.715	5.514	6.163	5.363
3. Termelés. — Production.		1911/13. évi átl. <i>moyenne de 1911—1913</i>					
Búza — <i>Froment</i>	q	22,206.183	18,426.572	14,034.771	⁷⁾ 18,942.014	—	—
Róz — <i>Seigle</i>	"	8,248.424	7,944.139	5,614.498	⁷⁾ 7,742.259	—	—
Árpa — <i>Orge</i>	"	7,869.244	5,937.613	3,203.123	⁷⁾ 5,224.057	—	—
Zab — <i>Avoine</i>	"	4,449.918	3,985.575	2,280.718	⁷⁾ 3,560.879	—	—
Tengeri — <i>Mais</i>	"	15,024.289	12,509.418	18,828.066	⁸⁾ 23,488.383	—	—
Burgonya — <i>Pommes de terre</i>	"	19,507.196	13,342.276	15,351.479	⁸⁾ 23,054.775	—	—
Cukorrépa — <i>Betteraves à sucre</i>	"	15,867.212	8,635.888	12,742.032	⁸⁾ 15,252.572	—	—
Bor (mustterm.) — <i>Vin (production de moût)</i>	hl	1,997.622	4,696.560	1,363.172	⁹⁾ 3,589.523	—	—
Kőszén ³⁾ — <i>Houille</i> ³⁾	q	8,060.857	6,786.436	6,886.750	7,054.555	524.269	640.571
Barnaszén ³⁾ — <i>Lignite</i> ³⁾	"	54,525.932	62,246.767	57,416.547	50,368.373	5,526.353	5,258.945
Szesz — <i>Alcool</i>	hl	—	⁴⁾ 238.856	⁴⁾ 225.144	⁴⁾ 278.665	51.410	—
Cukor (nyerscukorértékben) — <i>Sucre (en valeur de sucre brut)</i>	q	2,758.927	⁴⁾ 818.820	⁴⁾ 1,234.450	⁴⁾ 2,021.570	269.120	—

¹⁾ Az adatok Magyarország mai területére vonatkoznak. — *Les données se rapportent au territoire actuel de la Hongrie.* —
²⁾ A munkaközvetítés alkalmával felajánlott munkabérek mérlegelt átlaga. Csak budapesti adatok. — *Moyenne pondérée des salaires offerts par les bureaux de placement de Budapest. Ces données ne se rapportent qu'à Budapest.* ³⁾ Az 1926 január havi adatok a bruttó a többiek a nettó termelésre vonatkoznak. — *Les données de janvier 1926 se rapportent à la production brute, et les autres, à la production nette.* — ⁴⁾ A feltüntetett évvel végződő gazdasági év adatai. — *Données de la campagne finissant à l'année indiquée.* — ⁵⁾ Átlag. — *Moyenne.* — ⁶⁾ A hó utolsó napján megállapított adatok. — *Données établies au dernier jour du mois.* — ⁷⁾ A cséplési statisztikai összeírás ideiglenes adatai. — *Données provisoires de la statistique du battage.* — ⁸⁾ A m. kir. földművelésügyi miniszter szeptember hó 30-án kiadott vetésjelentése szerint. — *D'après le rapport du 30 septembre du ministre royal hongrois de l'Agriculture.* — ⁹⁾ Az 1925 évre vonatkozó ideiglenes adat. — *Données provisoires relatives à 1925.*

(folytatás — *uite*)

M e g n e v e z é s <i>Désignation</i>	Egység <i>Unité</i>	Háború előtti ad. <i>Données d'avant- guerre</i>	1923	1924	1925	1925 december <i>décembre</i>	1926 január <i>janvier</i>
4. Pénz és hitel.¹⁾ — Monnaie et crédit.¹⁾		1913					
A korona zürichi árfolyama — <i>Cours du change de la cou- ronne à Zurich</i>	100K=sv. fr. 100 cour.= francs suiss. 1 sv.fr.=kor. 1 fr. suiss.= couronnes.	105.01	0.0305	0.007025	0.007255	0.007255	0.00726
Postatakarékpénztári betétállá- dék — <i>Effectif des dépôts de la Caisse d'épargne postale .</i>	millió kor. <i>en millions de cour.</i>	—	104.699	1,884.895	1,331.328	1,331.328	1,278.281
13 legnagyobb pénzint. betétáll. — <i>Effectif des dépôts des 13 établ. de crédit les plus importants</i>	"	—	421.654	3,454.371	5,179.657	5,179.637	5,308.352
Csődök — <i>Faillites</i>	száma <i>nombre</i>	—	15	58	422	39	67
Kényszeregyezségek — <i>Concor- dats judiciaires</i>	"	—	—	—	2 044	173	292
Magyar Nemzeti Bank — <i>Banque Nationale de Hongrie:</i>							
Érckészlet — <i>Encaisse métall:</i> (arany, ezüst, devizák és valu- ták — <i>or, argent, devises et valeurs</i>)		—	—	³⁾ 2479497	⁴⁾ 267242447	⁴⁾ 267242447	⁴⁾ 253786463
Leszámitolt váltók, közraktári jegyek és értékpapírok — <i>Trai- tes, warrants et titres escomptés</i>		—	—	³⁾ 1976888	⁴⁾ 134181302	⁴⁾ 134181302	⁴⁾ 150791117
Jegyforg. — <i>Billets en circul.</i>		—	—	³⁾ 4513990	⁴⁾ 415514996	⁴⁾ 415514996	⁴⁾ 404690421
Kamatláb — <i>Taux en banque</i>	%	—	—	12.5	7	7	7
Tőzsdeindex ²⁾ — <i>Indice de la Bourse²⁾</i>	száma <i>nombre</i>	100	32.6	13.3	10.2	10.2	9.9
Nagykereskedelmi indexszám — <i>Nombre-indice des prix de gros</i>	"	1	7.915	23.466	23.466	18.832	18.319
Megélhetési indexszám — <i>Nombre- indice du coût de la vie . .</i>	"	1	—	17.103	17.103	14.743	14.418
5. Külkereskedelmi forgalom Commerce extérieur.							
Behozatal — <i>Importation . . .</i>	drb — <i>pièces</i> q ezer ar. kor. <i>en milliers de couronn.-or</i>	— — —	164.720 37,540.090 422.985	327.589 45,135.320 702.806	752.098 44,756.933 739.660	55.403 4,829.160 65.482	26.278 3,677.630 53.308
Kivitel — <i>Exportation</i>	drb — <i>pièces</i> q ezer ar. kor. <i>en milliers de couronn.-or</i>	— — —	1,195.174 12,089.211 338.088	1,217.297 16,956.746 575.010	335.739 21,852.192 700.077	32.881 1,978.873 69.029	26.814 1,752.805 53.426

¹⁾ A csődök és kényszeregyezségek kivételével év-, illetve hóvégi adatok. — *Excepté les faillites et les concordats judiciaires, ces données se rapportent à la fin de l'année, respectivement à la fin du mois.*

²⁾ Az 1913. évi részvényállományt érintő tőkeváltozások számbavételével. — *Eu égard aux changements de capitaux affectant l'effectif d'actions de 1913.*

³⁾ Milliő koronákban. — *En millions de couronnes.*

⁴⁾ Pengőkben. Egy pengő értéke 12.500 korona. — *En pengő-s. Un pengő vaut 12.500 couronnes.*

Hírek. — Nouvelles.**Egyetemi statisztikai intézet Padovában.**

A statisztika egyetemi oktatásának érdekes reformjával találkozunk Padovában, ahol a *Gini* professzor által vezetett „Gabinetto di statistica“ az 1924/1925. tanévtől kezdődőleg különvált a padovai egyetem jogi karától és önálló statisztikai intézetté alakult át. Az intézet egyrészt mindennemű statisztikai tudományág oktatását egyesíti, másrészt pedig az olasz és a külföldi statisztikusok együttműködésének kimélyítésére törekszik. A padovai egyetem statisztikai intézetének bármily nemzetiségű hallgatója az előadások kétféle látogatása után „okleveles statisztikus“ lehet, a diploma elnyeréséhez azonban előbb be kell nyújtania egy tudományos értékű dolgozatot és le kell tennie a következő tárgyakból álló vizsgát: a statisztika módszertana, társadalomtudományi matematika, gazdaságstatisztika, közgazdaságtan, gazdasági pathologia, pénzügytan, gazdasági és kereskedelmi földrajz, demográfia, egészségügyi statisztika, biológia, biometria, eugenika, embertan és három szabadonválasztott rokонтudományág.

Külföldi személyi hír. *Schiff* Walter egyetemi tanár, az osztrák szöv. statisztikai hivatal volt elnöke,

aki a Magyar Statisztikai Társaságnak is külföldi tiszteletbeli tagja, Bécs város statisztikai hivatalának vezetését vette át.

A német városi statisztikai hivatalok közigazgatási teendői. Az 57 német városi statisztikai hivatal a tulajdonképeni statisztikai teendőkön kívül a következő közigazgatási funkciókat végzi, illetve a következő hivatalok munkásságát látja el: választási hivatali teendőket 25, közigazgatási jelentések szerkesztését 19, árvizsgálóhivatali munkásságot 13, sajtó- és tudósítóhivatali funkciókat 12, könyvtári szolgálatot 8, közlekedési hivatali munkakört 6, esküdt-lajstromok vezetését 6, adókönyvek kezelését 5, lakosnyilvántartó és ellenőrzőhivatali működést 4, gazdasági hivatali teendőket 3, hivatalos és más városi közlemények szerkesztését 3, telekkönyvi hivatali funkciókat 3, városi és tanácsai levéltári szolgálatot 3, címtárszerkesztést 3, élelmezőhivatali munkásságot 3, bejelentőhivatali teendőket 2, városi bizottsági szerepkört 2, folyóiratok kezelését és a hivatalok közti szétosztását 2, iparhatósági működést 2, főadólajstromvezetését 2, egyéb különböző teendőket 24 hivatalban.